

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแจะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ SSAS

โดย
นางสาวศักัญญา ตลิ่งจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตาม
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A STUDY OF LOCAL HISTORY OF KHLONG KRACHAENG DISTRICT FOR HIGH
SCHOOL STUDENTS USING SSAS MODEL

By

MISS Sakanya TALUENGJIT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
โดย สักัญญา ตลิ่งจิตร
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภูวงศ์พันธ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์)

60262319 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS, การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

นางสาว สกัญญา ตลิ่งจิตร: การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงขึ้น
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับมากที่สุด

60262319 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : SSAS MODEL, LOCAL HISTORY TEACHING, CONSTRUCTING HISTORICAL KNOWLEDGE

MISS SAKANYA TALUENGJIT : A STUDY OF LOCAL HISTORY OF KHLONG KRACHAENG DISTRICT FOR HIGH SCHOOL STUDENTS USING SSAS MODEL THESIS
ADVISOR : SASIPHAT CHAMPA, Ph.D.

The purpose of this research were to 1) compare the learning outcomes on local history of Khlong Krachaeng district of high school students before and after the participation in the learning management using SSAS model 2) study the development of constructing Historical Knowledge of the high school students participation in the learning management local history of Khlong Krachaeng district using SSAS model 3) study the opinion of high school students participation in the learning management about local history of Khlong Krachaeng district using SSAS model. The sample of this research consisted of 38 . The instruments employed to collect data were: 1) unit plans 2) a learning achievement test 3) a constructing Historical Knowledge test and 4) a questionnaire on the opinion of high school students participation in the learning management . The collect data was analyzed by t-test , mean and standard deviation

The finding were as follows:

1. The learning outcomes on local history of Khlong Krachaeng district of the high school students participation in the learning management using SSAS model after using was higher than before at the level of .05 significance.
2. The development of constructing Historical Knowledge in the learning management using SSAS model was developed to higher level.
3. The opinion of high school students participation in the learning management using SSAS model was at the highest level of agreement.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีเพราะได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ให้ความช่วยเหลือเป็นแรงผลักดันและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภูพงศ์พันธุ์ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย จนนำมาซึ่งความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สรภัส น้ำสมบุญรณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา บุญส่ง ดร.วิฑูรย์ คุ่มหอมและ ดร.แสนประเสริฐ ปานเนียม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย อาจารย์สนอง ประกอบชาติ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการสอนสังคมศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพชรบุรีทุกท่านที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครู นักเรียนโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลการวิจัยและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษาจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทั้งนายเพชร กฤษณะเศรษฐี นายศิวนนท์ เส็งศรี นายธรรนนต์ นิยมญาติ นางสาวพัทตร์ตรีญา รอดสีเสน นางสาวนุชจรี สีเมฆ นางสาวมิ่งขวัญ สุขเสงี่ยม และนางสาววิมลทิพย์ ศรเดชที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณครอบครัว คุณพ่อสุนัน ตลิ่งจิตรและคุณแม่สุภาภรณ์ ตลิ่งจิตร ผู้ที่เชื่อใจ ไว้วางใจและวางใจในตัวผู้วิจัยเสมอมา เป็นต้นแบบแห่งความอดทน ความพยายาม และความมุ่งมั่น สนับสนุนทุนการศึกษา และให้กำลังใจในทุกช่วงเวลาของการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

สกลัญญา ตลิ่งจิตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญแผนภูมิ.....	3
สารบัญภาพ.....	4
บทที่ 1 บทนำ.....	5
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
คำถามการวิจัย.....	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
สมมติฐานในการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	16
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์.....	36
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง.....	44

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	66
ขอบเขตของการวิจัย.....	66
แบบแผนการวิจัย.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
การวิเคราะห์ข้อมูล	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	107
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	107
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	118
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
สรุปผลการวิจัย.....	123
อภิปรายผลการวิจัย.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	134
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้.....	134
ข้อเสนอเพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไป	134
รายการอ้างอิง	135
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	146
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	148
ประวัติผู้เขียน.....	197

สารบัญตาราง

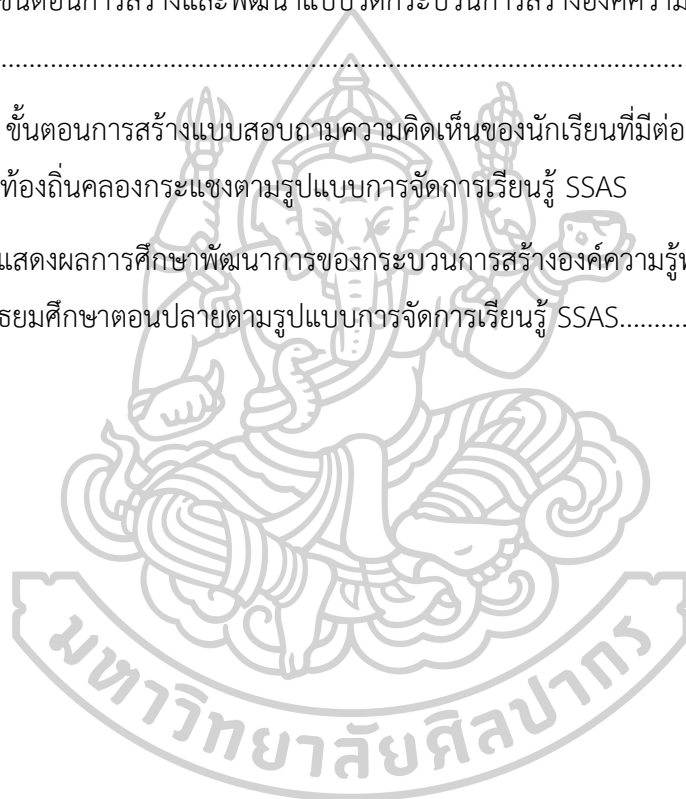
หน้า

ตารางที่ 1	โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2563.....	68
ตารางที่ 2	โครงสร้างรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 (ส32104) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	69
ตารางที่ 3	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	73
ตารางที่ 4	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษากับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	75
ตารางที่ 5	ตารางแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The one group pretest- posttest design).....	77
ตารางที่ 6	ตารางแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design).....	77
ตารางที่ 7	หน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้และจำนวนคาบเรียน (50 นาที).....	79
ตารางที่ 8	การจำแนกจำนวนสัปดาห์ คาบเรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ SSAS และกระบวนการ สร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์.....	81
ตารางที่ 9	ตัวอย่างขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์.....	82
ตารางที่ 10	การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลการเรียนด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูม (Bloom's taxonomy) ฉบับปรับปรุงโดยแอนดอร์สันและคณะ (L. W. Anderson & Bloom, 2001).....	90
ตารางที่ 11	เกณฑ์การประเมินคะแนนเพื่อวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์.....	96
ตารางที่ 12	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. 107	
ตารางที่ 13	ผลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	108
ตารางที่ 14	ผลการศึกษาพัฒนาการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 4 ขั้นตอน.....	109

ตารางที่ 15 ผลการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้ดีขึ้นตามลำดับในครั้งที่ 2	111
ตารางที่ 16 ผลการการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	119
ตารางที่ 17 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คลองกระแซง กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้.....	188
ตารางที่ 18 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้	190
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง	191
ตารางที่ 20 คะแนนแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSAS.....	193
ตารางที่ 21 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน SSAS จำนวน 3 ฉบับ	194
ตารางที่ 22 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	195
ตารางที่ 23 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS.....	196

สารบัญแผนภูมิ

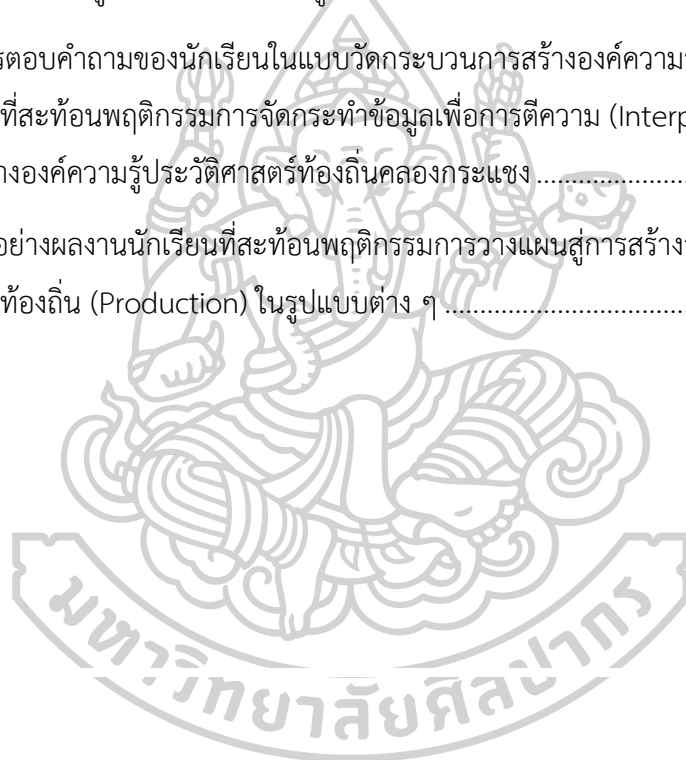
	หน้า
แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตาม	89
แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลอง กระแซง.....	94
แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์.....	99
แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS	102
แผนภูมิที่ 6 แสดงผลการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS.....	108

สารบัญภาพ

หน้า

<p>ภาพที่ 1 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง</p>	112
<p>ภาพที่ 2 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง.....</p>	113
<p>ภาพที่ 3 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง</p>	113
<p>ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลงานนักเรียนที่สะท้อนพฤติกรรมการวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production) ในรูปแบบต่าง ๆ</p>	118

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อมนุษยชาติเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งมวลของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ทำให้มนุษย์รับรู้ความเป็นมาของตนเอง เข้าใจสังคมที่อาศัยอยู่และใช้สติปัญญาสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าขึ้นใหม่อย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อใช้ปรับตัวและอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม (เฉลิม มลิตา นิติเขตต์ปรีชา, 2559: 10) การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงช่วยพัฒนากระบวนการคิดและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาจากร่องรอยแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นเรื่องราวอย่างเป็นระบบ (ศศิพัชร์ จำปา, 2558: 123) นำไปสู่การสังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปให้มีความสามารถทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการและการปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วย

การศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับศูนย์กลางอำนาจ รัฐ และชนชั้นปกครอง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เราเห็นวิธีและรูปแบบการเขียนประวัติศาสตร์แบบพงศาวดาร ซึ่งการมองประวัติศาสตร์แบบพงศาวดารนั้น ทำให้ข้อมูลของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถูกละเลย ในมุมมองของนักประวัติศาสตร์และนักวิชาการปัจจุบัน ลักษณะและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้แยกออกจากประวัติศาสตร์ที่เน้นศูนย์กลางราชธานีหรือประวัติศาสตร์ชาติ แต่อย่างไรก็ตามถือได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญในตัวเองไม่ใช่เป็นเพียงส่วนประกอบของประวัติศาสตร์ชาติเท่านั้น (สุนทรชัย ขอบยศ, 2562: 115-138) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ กระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชน เป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นจริง (ธิดา สาระยา, 2539: 24) ประวัติศาสตร์แบบนี้จึงเกิดจากแรงสะท้อนทางความคิดของคนในสังคมซึ่งปรากฏในรูปแบบของตำนาน นิทานปรัมปรา และคำบอกเล่าของคนในพื้นที่เหล่านั้น ทั้งนี้ประวัติศาสตร์มวลชนในสังคมจึงเป็นพลังส่วนใหญ่ที่จะผลักดันประวัติศาสตร์ให้เคลื่อนที่อยู่ (ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์, 2548: 75-76) ผ่านข้อมูลหลักฐานของท้องถิ่นเป็นหลัก จึงช่วยให้เราเห็นภาพของสังคมในระดับจุลภาคชัดเจนขึ้น ดังนั้นวิธีการศึกษาจึงต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจ “ความ

ทรงจำร่วมหรือสำนึกทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน” ของคนในท้องถิ่นซึ่งได้เชื่อมโยงผู้คนเข้าไว้ด้วยกันทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548: 10-15)

เมื่อระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ขยายตัวเข้าสู่ท้องถิ่นในช่วงทศวรรษ 2500 ได้ทำลายทรัพยากร ภูมิปัญญาและความทรงจำร่วมหรือสำนึกทางประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ท้องถิ่นสูญเสียความเป็นตัวตนและอำนาจในการจัดการทางวัฒนธรรมของตนเอง ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษ 2520 โดยรัฐบาลหันมาส่งเสริมการสัมมนา การวิจัย การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อต้องการรื้อฟื้นและรวบรวมองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โดยอาศัยคนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดและร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง รวมถึงการจัดตั้งองค์กรในระดับท้องถิ่นขึ้นเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะ ในปี 2561 จังหวัดเพชรบุรีมีการจัดโครงการพัฒนาท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว โดยองค์กรท้องถิ่นที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีรวมถึงเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2561: 1) ได้ร่วมกันจัดทำโครงการชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เพื่อศึกษาและพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน หนึ่งในนั้นคือชุมชนคลองกระแชง ซึ่งเป็นชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรีฝั่งตะวันตกที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ค้นพบร่องรอยหลักฐานและแหล่งโบราณสถานเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆ มีย่านการค้าพาณิชย์ วัดวาอาราม พระราชวังและเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจอยู่หลายประการ อาทิ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ สะท้อนภาพความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเพชรบุรีในอดีตได้เป็นอย่างดี โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านการลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชนย่านเมืองเก่าและกิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์บอกเล่าจากผู้คนในชุมชนผ่านบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนย่านเมืองเก่าคลองกระแชงและเคยเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเด็กเพชรอ่านเมืองใน พ.ศ. 2556 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาทางโรงเรียนไม่ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีกเลยเป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปี จากการสำรวจปัญหาการเรียนรู้อัตนวิสัยทัศน์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนศึกษาประวัติศาสตร์แบบท่องจำ ขาดการฝึกฝนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ขาดความสนใจในการเรียนและความสามารถในการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์และที่สำคัญการมีสำนึกทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลดน้อยลงด้วย

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบันควรเน้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด การเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดมากกว่าการจำลงมือปฏิบัติมากกว่านั่งเรียนในห้องเรียน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เน้นการคิดไว้ อาทิ การเรียนรู้จากประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) การศึกษาออกสถานที่โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น การจัดโครงการต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (สิริวรรณ ศรีพหล, 2554: 49-51) นอกจากนี้กิจกรรมการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ การใช้ชีวประวัติและอัตชีวประวัติ การสืบค้นเรื่องราวในอดีตของท้องถิ่น เป็นการหาร่องรอยของท้องถิ่น การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอดีตกับปัจจุบัน การสอนให้ได้มโนทัศน์เกี่ยวกับเวลา การสอนให้เข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางประวัติศาสตร์ การคิดถึงอดีต โดยสามารถลำดับเหตุการณ์ตามระยะเวลาที่เกิดได้จากการอ่านและฟังนิทานพื้นบ้าน การสอนโดยใช้ภาพทางประวัติศาสตร์ การใช้ดนตรีและเพลง การสำรวจหลักฐานข้อมูลของท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมให้นักเรียนใช้จินตนาการ แนวทางดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของท้องถิ่น พัฒนาจิตสำนึกความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้มีความรู้สึกหวงแหน ซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์ การส่งเสริม และการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองคือ การที่นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดและทำความเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ซึ่งองค์ความรู้คือ ข้อมูลหรือเรื่องราวทั้งปวงที่นักเรียนเก็บรวบรวมได้จากเรื่องที่เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสืบค้น การลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การบันทึกและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นั้น มีนักประวัติศาสตร์และนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนให้ได้ (ทองปิ่น สอนเอี่ยม, 2553: 9) องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มีสาระสำคัญที่ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับอดีต ร่องรอยของอดีตหรือหลักฐาน และวิธีการศึกษาอดีต ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะทำให้ประวัติศาสตร์มีความเป็นวิชาการในฐานะศาสตร์แขนงหนึ่ง สำหรับการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์นั้นมีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) (อดิศร คักดีสูง, 2554: 6-8) หนึ่งในปรัชญาแห่งการสร้างความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ คนสร้างความรู้ได้เอง โดยการนำข้อมูลจากภายนอกมาผสมผสานกับสิ่งที่เขารู้อยู่แล้วแต่เดิมสร้างองค์ความรู้ให้มีความหมายใหม่ขึ้น (เจ็ดศักดิ์ ชุมชุม, 2541: 98) ซึ่งทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องแสวงหาความรู้ ความ

เข้าใจด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่นหรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีมาเชื่อมโยง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2540: 98) ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เป็นกระบวนการทางความคิดเน้นถึงความสำคัญของความคิดจากการผสมผสานระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยตัวนักเรียนเอง โดยเชื่อว่ากุญแจสำคัญของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ก็คือ ตัวนักเรียนควรสร้างแนวความคิดด้วยตนเอง เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม (Dougiamas, 1998: 44)

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทำได้โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนนำเอาประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความรู้สึก และทักษะที่ตัวเองมีอยู่เข้ามาในห้องเรียนด้วยและประสบการณ์เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อแนวคิดของนักเรียนในการเรียนรู้ต่อไป ทฤษฎีเน้นว่าความรู้มีอยู่แล้วในตัวนักเรียน และความรู้นี้จะพัฒนาขึ้นขณะที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน กับครูและกับสิ่งแวดล้อม นักเรียนจะเป็นคนสร้างความรู้หรือหรือสร้างความหมายโดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตัวเองมีอยู่ นักเรียนจะสร้างความคิด ความคาดหวัง และคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบ เพื่อให้ตนเองเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีตและเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้อย่างมีเหตุผล การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อว่า ความรู้ไม่สามารถส่งผ่านจากครูไปยังนักเรียนหรือจากหนังสือเรียนไปยังนักเรียนได้อย่างง่าย ๆ แต่นักเรียนควรจะเป็นคนสร้างความหมายขึ้นมาด้วยตัวนักเรียนเอง

การสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะที่ควรเกิดขึ้นกับนักเรียนจากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ในปัจจุบันพบว่า ครูประวัติศาสตร์เน้นการท่องจำมากกว่าการพัฒนาทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เท่าที่ควร โดยเฉพาะกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เกิดจากกระบวนการคิดบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ วิพากษ์ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ อาศัยทักษะการตีความเพื่ออธิบายและสรุปข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (ศศิพัชร จำปา, 2558: 17)

นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องจัดการเรียนรู้ของครูนั้น วัฒนธรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมของการให้เด็กได้ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหลักคือ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข, 2558: 9) แต่ในความเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ได้เป็นไปตามแนวทางหรือหลักการที่กำหนดไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยภาพรวมในปัจจุบัน ครูประวัติศาสตร์ไม่ได้เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ทิฆกุล คำงาม, 2560: 6) ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ปัญหาสำคัญของการสอนประวัติศาสตร์คือ ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ตอบโจทย์หรือเป้าหมายของการสอนอย่างแท้จริง ขาดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน การวัดประเมินผลจึงอยู่ในรูปแบบของการท่องจำเนื้อหา มากกว่าการนำเสนอกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ รูปแบบเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาล่าช้า ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์หรือ รูปแบบการเรียนรู้ SSAS เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญคือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ (Study Local History Data and Historical Issue Analysis Question) เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนโดยครูจัดเตรียมเอกสารแหล่งข้อมูลความรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวน และได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากข้อมูลความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นการฝึกการอ่านจับใจความและการพิจารณาข้อมูลจากหลักฐานและแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับสิ่งที่เคยเกิดขึ้นเกี่ยวกับเงื่อนไขของยุคสมัยและลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ แล้วให้นักเรียนตั้งประเด็นคำถามต่อเนื้อหาเรื่องราวเพื่อการศึกษาสืบค้นต่อไป ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน (Survey and Collecting Data Form Historical Learning and Checking Fact of Evidences) เป็นกระบวนการที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้เตรียม และแนะนำแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ที่จะนำนักเรียนไปสู่การศึกษาเพื่อให้ได้สืบค้นและ การใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในขั้นตอนการวิเคราะห์ วิพากษ์หลักฐานหรือตรวจสอบความน่าเชื่อถือก่อนการนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เป็นการผสมผสานการศึกษาประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการประวัติศาสตร์ และการจัดการเรียนการสอนเชิงระบบตามลำดับขั้นตอนที่สืบเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 ตั้งแต่การตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาที่สนใจมาสู่การรวบรวม

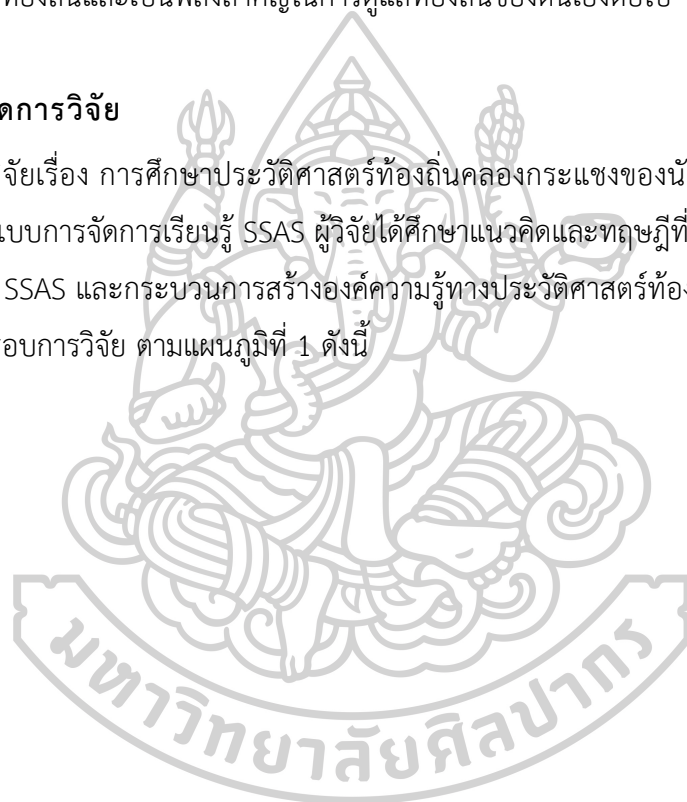
และสำรวจข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อเท็จจริงของ ข้อมูลหลักฐานก่อนการเลือกนำหลักฐานนั้น ๆ ไปใช้ตีความอธิบายความหมายในขั้นตอนต่อไป ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ (Analysis Interpretation in Causality and Consequences by Historical Perspectives and Context) เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยเฉพาะการค้นพบความหมาย และสร้างความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการศึกษา ประวัติศาสตร์ที่เน้นการตีความจากข้อมูลหลักฐาน โดยครูเป็นผู้เตรียมและแนะนำแหล่งเรียนรู้ ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และตีความ อธิบายความหมายจากข้อมูลหลักฐาน และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบความ น่าเชื่อถือมาแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ตีความได้มาอธิบาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยตระหนักถึงบริบท และ มุมมองทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Synthesis and Summarize Data for Construct Body of Knowledge in Local History) เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้ และให้นักเรียน ได้สร้างองค์ความรู้จากประเด็นเนื้อหาสาระหรือประเด็นปัญหา และการให้เหตุผลจากการตีความด้วย ข้อมูลหลักฐาน ซึ่งทำให้นักเรียนได้เป็นผู้กระทำในการเรียนรู้ (doing history) อันนำไปสู่ความเข้าใจ ในสาเหตุและผลกระทบจากความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ โดยครูร่วมกับ นักเรียนในการสรุป สังเคราะห์จากประเด็นเนื้อหา และเรียบเรียงนำเสนอเหตุการณ์ หรือสร้างการ อธิบายต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์นั้นขึ้นอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าทั้ง 4 ขั้นตอนเน้นบทบาทนักเรียนใน การปฏิบัติการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากประเด็นปัญหา ซึ่ง ทำให้นักเรียนได้เป็นผู้กระทำในการเรียนรู้ (doing history) อันนำไปสู่ความเข้าใจในสาเหตุและ ผลกระทบจากความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ (ศศิพัชร จำปา, 2558: 203) นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติต่อการศึกษา ประวัติศาสตร์และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและท้องถิ่น ต่อไป

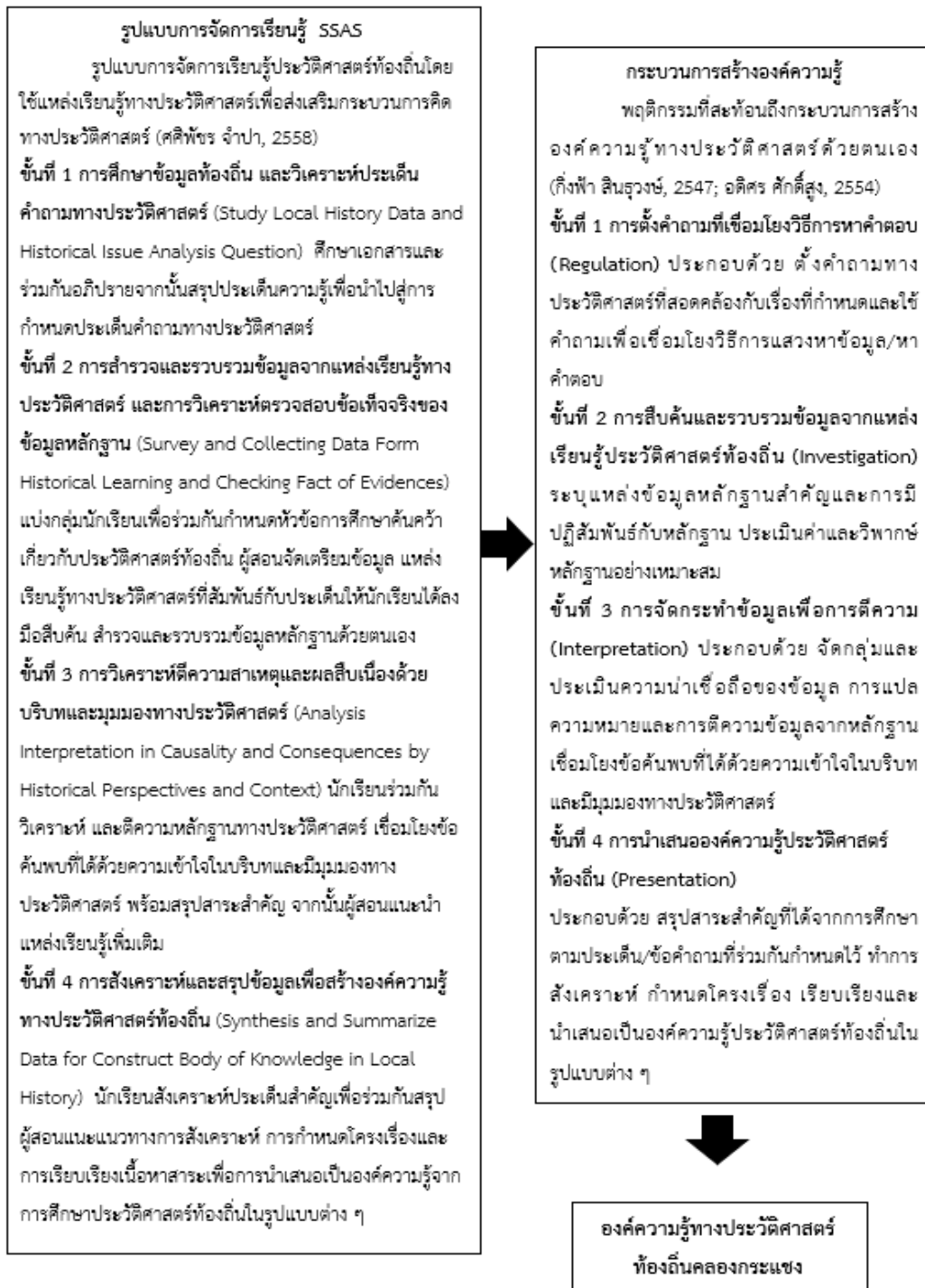
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์หรือรูปแบบการเรียนรู้ SSAS เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาประวัติศาสตร์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแวงเพื่อ พัฒนาและส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเบญจมเทพ- อุทิศจังหวัดเพชรบุรี ด้วยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้รับ ประสบการณ์ตรงและเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริงได้การจัดการศึกษา

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูลหลักฐานและแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในชุมชนคลองกระแชงเป็นหลัก โดยกำหนดพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจนให้นักเรียนได้ลงพื้นที่จริงเพื่อสำรวจและสืบค้นข้อมูลหลักฐาน ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้วิจัยได้วางแผนการจัดเนื้อหาและกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และกระบวนการสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ของนักเรียนด้วย ตลอดจนเป็นแนวทางให้ครูประวัติศาสตร์นำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนเกิดสำนึกทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและเป็นพลังสำคัญในการดูแลท้องถิ่นของตนเองต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS และกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการวิจัย ตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ และอย่างไร
2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงขึ้น
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับมากที่สุด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 543 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพ-อุทิศจังหวัดเพชรบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยการจับฉลาก

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2.2 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่อยู่ในรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 (32104) ปีการศึกษา 2563 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4.3 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 3 จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 3 เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 5 และ 6 เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ จำนวน 4 คาบเรียน

3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองกระแซง จำนวน 4 คาบเรียน

3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง จำนวน 4 คาบเรียน

4. ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมเวลาการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 12 คาบเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หมายถึง แบบแผนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยใช้แหล่งความรู้ที่นักเรียนสนใจ ซึ่งสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองด้วยประสบการณ์ตรง โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

2. กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการคิดบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ วิพากษ์ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยทักษะการตีความเพื่อสังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ 4 ขั้น จากการสังเคราะห์จากแนวคิดของอดิศร ศักดิ์สูงและกิ่งฟ้า สินธุวงษ์ คือ ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ขั้นที่ 2 การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ขั้นที่ 3 การจัดทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) และขั้นที่ 4 การนำเสนอองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Presentation) (กิ่งฟ้า สินธุวงษ์, 2549) (อดิศร ศักดิ์สูง, 2554)

3. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง หมายถึง เรื่องราวความเป็นมาที่เป็นความสัมพันธ์ของสภาพภูมิศาสตร์กับประวัติศาสตร์พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นคลองกระแซง ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ริมแม่น้ำเพชรบุรีที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน คลองกระแซงตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ 5.4 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,375 ไร่ สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรีทิศตะวันตกและพื้นที่ราบเชิงเขาในบางส่วน มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านแบ่งพื้นที่เป็น 2 ฝั่งหรือ 2 ตำบลตามแนวฝั่งแม่น้ำ ทางทิศเหนือของตำบลเป็นที่ราบเชิงเขา

พนมขวัด และทางทิศตะวันตกเป็นที่ราบเชิงเขาอันเป็นที่ตั้งของพระนครคีรี พื้นที่ที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ บริเวณหน้าพระนครคีรี วัดคงคาราม วัดพลับพลาชัย วัดมหาธาตุวรวิหาร จนถึงพระราชวังบ้านปืน ประกอบด้วยชุมชนขนาดเล็ก 7 ชุมชนคือ ชุมชนทรัพย์สิน ชุมชนพระนครคีรี ชุมชนพระปรารักษ์ ชุมชนชีสระอินทร์ ชุมชนไร่ร่อ ชุมชนรามราชนิเวศน์ ชุมชนรถไฟไชยสุรินทร์ รวมพื้นที่ประมาณ 5.4 ตารางกิโลเมตร

4. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสำนึกทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเข้าใจ
2. เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของครูประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ของนักเรียน
3. เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการส่งเสริมการศึกษาและการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - 1.1 ความหมายและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - 1.2 คุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - 1.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
 - 2.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
 - 2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ SSAS
 - 2.4 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ไปปรับใช้
3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
 - 3.1 ความหมายของกระบวนการสร้างองค์ความรู้
 - 3.2 หลักการ และทฤษฎีในการสร้างองค์ความรู้
 - 3.3 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
 - 3.4 แนวทางการประเมินกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง
 - 4.1 คลองกระแชงในหลักฐานประวัติศาสตร์
 - 4.2 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแชง
 - 4.3 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแชง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - 5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1.1 ความหมายและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีลักษณะสืบค้นแบบวิชาการอย่างจริงจังนั้นเพิ่งเริ่มต้นขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2516 จึงนับว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเมื่อเทียบกับการศึกษาในโลกตะวันตกที่ได้ดำเนินมานานนับศตวรรษ ในปัจจุบันขอบเขตการศึกษาท้องถิ่นได้มีทิศทางที่ชัดเจนมากขึ้นตามลำดับทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ตลอดจนวิธีการและเป้าหมายของการศึกษา จนอาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยมากขึ้น (ยงยุทธ ชูแว่น, 2551: 24) จากการศึกษาความหมายและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการได้นำเสนอและอธิบายไว้ดังนี้

ธิดา สาระยา (2539: 3-45) ได้อธิบายถึงความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง พัฒนาการของสังคม ความเป็นไปของมนุษย์ในสังคมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมิได้ศึกษาเพียงเรื่องราวที่สืบเนื่องของศูนย์กลางอำนาจสำคัญ ทั้งนี้เพราะประวัติศาสตร์ไม่ใช่เหตุการณ์เฉพาะที่เวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นประสบการณ์สืบเนื่องของสังคมด้วย โดยมีคนเป็นตัวเคลื่อนไหวที่สำคัญ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการพยายามทำความเข้าใจถึงทัศนคติความเคลื่อนไหวของกลุ่มชนหรือชาวบ้านในสังคมประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต ไม่ได้คาดหมายข้อเท็จจริงจากข้อมูล แต่เป็นประวัติศาสตร์ที่ถูกเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น ประวัติศาสตร์เช่นนี้จึงเกิดจากแรงสะท้อนทางความคิดของคนในสังคม ซึ่งปรากฏในรูปของตำนาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องปรัมปรามาแล้วในอดีตและโดยการสัมภาษณ์ สืบสวนในปัจจุบัน โดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีขอบเขตในการศึกษาอยู่ 2 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ที่มองความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นหลัก ผ่านหน่วยวิเคราะห์ที่เรียกว่า หมู่บ้าน และเรียกการศึกษาแบบนี้ว่า ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน

แนวทางที่ 2 คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ผ่านวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น และใช้วิธีการที่เป็นสหวิทยาการ ประเมินหลักฐานข้อมูลทุกรูปแบบเข้าด้วยกัน มุ่งศึกษาอดีตที่ไกลมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของหลักฐานประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุ และข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งหลักแหล่งชุมชน ทั้งจากตำนาน นิทาน การสัมภาษณ์เรื่องราวจากปากของชาวบ้าน การละเล่น คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เรียกประวัติศาสตร์แบบนี้ว่า ประวัติศาสตร์จากภายใน ผ่านคนในสังคมเพื่อเข้าใจประสบการณ์ต่อเนื่องอันมีระยะเวลายาวนานหรือประวัติศาสตร์ที่ถูกมองจากเบื้องล่าง

ยงยุทธ ชูแว่น (2551: 261) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นการศึกษาพัฒนาการของสังคมหรือชุมชนที่อยู่นอกแคว้นวงศูนย์กลางทางการเมืองของรัฐ สังคมหรือชุมชนดังกล่าวควรจะศึกษาในลักษณะดังนี้

1) กำหนดขอบเขตการศึกษาออกเป็นหน่วยเฉพาะที่เหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ศึกษาว่าต้องการศึกษาในระดับใด เช่น เมือง หมู่บ้านหรือชุมชนในระดับต่างๆ เป็นต้น หน่วยทางกายภาพที่จะใช้ศึกษานับเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

2) ศึกษาประสบการณ์หรือกิจกรรมทุกด้านในท้องถิ่นที่เป็นหน่วยการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์ ความคิด ความรู้สึกต่างๆ หรือเลือกศึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใดในหน่วยดังกล่าวแต่ควรโยงให้เห็นว่าประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ตนศึกษานั้นมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับบริบทด้านอื่นๆ ที่ใกล้เคียงอย่างไร

3) ศึกษาถึงความเป็นตัวของตัวเองที่แสดงผ่านมิติต่างๆ เพื่อให้เห็นพื้นที่ของการเคลื่อนไหวของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น อันหลากหลายโดยเป็นกิจกรรมที่พวกเขาาร่วมกัน กำหนดขึ้นมาเองเป็นสำคัญ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามารถแบ่งขอบเขตการศึกษาได้อย่างน้อย 2 แบบ ดังนี้

1) การศึกษาประวัติศาสตร์เมืองคือ การเลือกศึกษาศูนย์กลางในท้องถิ่น เพราะเมืองจะต้องมีการผลิตและใช้กำลังคนในการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นการใช้เมืองเป็นขอบเขตในการศึกษาจึงมีความยืดหยุ่นพอสมควรขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เราต้องการอยากรู้เป็นตัวกำหนดสำคัญ แต่เดิมนั้นการศึกษาเรื่องราวของเมืองจะเน้นที่บทบาทผู้นำในอดีตหรือพัฒนาการของตัวจังหวัด โดยละเลยมิติทางด้านสังคมอื่นๆ อย่างไรก็ตามการใช้เมืองเป็นหน่วยวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ยังคงทันสมัยอยู่ และมีหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถทำให้มองเห็นกิจกรรมด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และมีชีวิตชีวามากขึ้น

2) การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นคือ การกำหนดขอบเขตทางด้านกายภาพของชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้น ชุมชนมีการกระจายอยู่ทั่วไปและมีขอบเขตข้ามพรมแดนตำบล อำเภอ และจังหวัดที่ใกล้เคียงกันจนไม่อาจแยกเป็นท้องถิ่นอย่างเอกเทศได้ ต้องพิจารณาจากลักษณะของระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในอดีต การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นสามารถกำหนดขอบเขตทางด้านกายภาพหรือ หน่วย สำหรับการศึกษได้อย่างน้อย 3 ระดับ ด้วยกันคือ ระดับบ้านหรือหมู่บ้าน ระดับชุมชน และระดับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น

ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ (2554: 28)ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องราวในอดีตของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับธรรมชาติ ผู้คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติและผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อาจเป็นคนกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มโดยที่ผู้คนดังกล่าวมีสำนึกร่วมกัน ผู้คนเหล่านี้ได้เผชิญความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยแต่สามารถปรับตัวและใช้ประสบการณ์เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนรุ่นต่อมา

ศรีศักร วัลลิโภดม (2557: 9-11) ได้อธิบายไว้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ ประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ก็ได้ แต่เมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 2 – 3 ชั่วอายุคนสืบไป ก็จะเกิดสำนึกร่วมกันขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีจารีต ขนบ ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ และกติกายในทางเศรษฐกิจ และสังคมร่วมกัน โดยมีพื้นฐานทางความเชื่อและศีลธรรมเป็นสิ่งกำกับสังคม ดังนั้น ขอบเขตของการศึกษาท้องถิ่นจึงเป็นการศึกษาในลักษณะประวัติศาสตร์มีชีวิต (living History) ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่วัฒนธรรมอันแตกต่างกันไปเพราะเป็นการมองจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของคนภายในเป็นสำคัญ ท้องถิ่นในที่นี้หมายถึง พื้นที่ในลักษณะภูมิประเทศหนึ่งที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ อาจจะเป็นพื้นที่ในเขตภูเขา พื้นที่ในบริเวณลุ่มน้ำ พื้นที่ตามชายฝั่งทะเลก็ได้ ผู้คนในท้องถิ่นมักมีประสบการณ์ร่วมกันในทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดสำนึกในความเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันขึ้น

วัลย์ลักษณ์ ทรงศิริ (2557: 50-51) ได้อธิบายไว้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ การศึกษาประวัติศาสตร์ในพื้นที่ทางกายภาพขนาดเล็ก ๆ เช่น หมู่บ้าน เมืองเล็ก ๆ แคว้น มณฑล หรือเป็นท้องถิ่นในการจัดรูปแบบใหม่ทางการปกครองเช่น อำเภอหรือจังหวัดก็อาจนับได้ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางสังคมศาสตร์หลายประการ งานเขียนที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ ประวัติศาสตร์อนุภาค (Micro History) ประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnohistory) ประวัติศาสตร์สภาพแวดล้อม (Environmental History) ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (Cultural History)

การศึกษาความหมายและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหมายถึง การศึกษาเรื่องราวของผู้คนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งทางด้านประวัติศาสตร์สังคม วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยอาศัยการค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ ตีความและสรุปเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจความเป็นมาของชุมชน พัฒนาการในด้านต่างๆ และจุดเปลี่ยนในแต่ละช่วงเวลาของชุมชนนั้นๆ ข้อมูลที่ได้จะสะท้อนความคิดรวบทั้งวิธีการคิดของคนในชุมชนนั้นแสดงให้เห็นประสบการณ์หรือความทรงจำร่วมกันภายในชุมชน

1.2 คุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์จากภายในสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ นับได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ใช่เป็นเพียงอดีตเท่านั้น แต่เป็นปัจจุบันด้วยเพราะคนทำให้ประวัติศาสตร์เกิดขึ้น สำนักของคนที่มิต่อประวัติศาสตร์ ต่อมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง ต่อความเป็นมา ต่อตัวเองในปัจจุบันก็คือ ส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ (ธิดา สารระยา, 2539: 2-3) ดังนั้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าต่อผู้คนและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ได้มีนักวิชาการอธิบายถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังต่อไปนี้

ธิดา สารระยา (2539: 43-50) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พอสรุปได้ดังนี้

1) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้เนื้อหาของประวัติศาสตร์ขยายกว้างมากกว่าเดิม

2) คนในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของมวลชน ซึ่งมวลชนเป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญที่ทำให้มองเห็นความเคลื่อนไหวของสังคม และเป็นพลังผลักดันประวัติศาสตร์ให้เคลื่อนไหวอยู่เสมอ

3) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้เราเข้าใจเอกลักษณ์ของกลุ่มชนได้ใกล้เคียงความจริงมากกว่าเรามองประวัติศาสตร์จากเบื้องบนหรือจากศูนย์กลางแห่งใดแห่งหนึ่ง การศึกษาที่คำนึงถึงข้อมูลเบื้องล่าง เอื้อต่อการเข้าใจเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง หรือคนต่างกลุ่มต่างถิ่นให้เกี่ยวพันกันได้ อาจกล่าวได้ว่าทำให้เกิดบูรณภาพ (integration) ขึ้นในสังคมนั้นเอง

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2543: 107-124) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) การส่งเสริมให้มีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเท่ากับเป็นการผลักดันให้สังคมเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย เพราะจะช่วยให้สังคมยอมรับในการอยู่ร่วมกันของความแตกต่างในสังคม ซึ่งนับวันจะมีความเป็นพหุสังคมมากขึ้น แม้ว่าจะอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ก็ตาม

2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยอธิบายวิถีชีวิตของผู้คนในยุคต่าง ๆ ผ่านคติความเชื่อของยุคนั้น ๆ โดยผ่านการศึกษาวรรณกรรมการผลิต ประเพณี และศิลปะของกลุ่มชนเหล่านั้นที่ปรากฏในหลักฐานทางโบราณคดี ตำนาน ตลอดจนจารึกและเอกสารลายลักษณ์อักษร

3) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม จากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มาสู่ความสัมพันธ์ทางความเชื่อเรื่องอำนาจบารมีในศาสนา บนพื้นฐานของพัฒนาการทางวัฒนธรรมในการผลิตข้าวและสิ่งของดำรงชีพอื่น ๆ ที่มองเห็นได้จากประเพณีในท้องถิ่น ไม่ว่าจะประเพณีที่เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์หรือประเพณีฝังศพ และคติความเชื่อทางศาสนา ที่ปรากฏให้เห็นในศิลปกรรมร่วมสมัย

4) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเผยให้เห็นโลกของการต่อสู้และการผสมผสานทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย คุณค่า และชีวิตจิตใจของชาวบ้านธรรมดา อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2548: 10-15) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อรูปลักษณะของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต การสร้างและการถ่ายทอดประวัติศาสตร์จึงเป็นพันธกิจของมนุษย์ในทุกสังคมเสมอมา ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประเด็นเกี่ยวกับความทรงจำร่วมกันของสังคม จึงมีความสำคัญในสองด้านดังนี้

1) ทำให้เข้าใจพลังทางความคิดที่จรจรโลงโครงสร้างทางสังคมในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งความทรงจำร่วมกันของสังคมจะนำไปสู่การสร้างตัวตนของคนในสังคมให้หมายรู้ได้ว่าตนเองนั้นมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมในฐานะอะไร ที่สำคัญคือ ผู้ที่อยู่ร่วมในความทรงจำเดียวกันนั้นย่อมสำนึกว่าทุกคนอยู่ร่วมกันทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้นความทรงจำร่วมกันของสังคมจึงเป็นเหมือนสายใยที่เชื่อมโยงทุกคนในสังคมเอาไว้ด้วยกัน

2) อาจนำไปสู่การสร้างความทรงจำร่วมกันแบบเดิมของสังคมที่ถูกดึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐใหม่ อีกด้านหนึ่งก็สร้างเสริมระบบการถ่ายทอดความทรงจำร่วมกันแบบรัฐชาติให้ขยายออกไปกว้างมากขึ้น การสูญเสียความทรงจำร่วมกันมาซึ่งการสูญเสียศักยภาพของชุมชนในการเผชิญหน้ากับปัญหาใหม่ ๆ ที่ถาโถมเข้ามา ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอันเกิดจากความสำนึกในความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของคนทั้งหมดในชุมชน ในฐานะที่ได้เคยมีศักยภาพในการจัดการและการใช้ทรัพยากรร่วมกันมาในอดีต รวมทั้งช่วยในการฟื้นฟูพลังทางปัญญาของชาวบ้านในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองอย่างลึกซึ้ง อันจะส่งผลให้ชาวบ้านสามารถเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยงยุทธ ชูแว่น (2551: 369) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) เป็นการสร้างสำนึกประวัติศาสตร์ของประชาชนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองและชุมชน ประชาชนมีประวัติศาสตร์อันเป็นความทรงจำร่วมกันเกี่ยวกับอดีตของชุมชน ดังปรากฏในรูปแบบของตำนาน นิทานและเรื่องเล่าต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้สืบทอดกันมายาวนาน แต่ในช่วงเวลาที่รัฐไทยเริ่มขยายตัวเข้าไปควบคุมคนในท้องถิ่นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เป็นผลให้สำนึกประวัติศาสตร์ของคนในชุมชนที่ตระหนักในบทบาทและคุณค่าของตนเองได้ค่อย ๆ เลือนหายไป โดยสำนึกประวัติศาสตร์แบบใหม่ในลักษณะของอุดมการณ์ประวัติศาสตร์แห่งชาติเข้ามาแทนที่ ผ่านทางระบบการศึกษาแบบใหม่ ครั้นเมื่อมีการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยิ่งส่งผลให้ประชาชนหลงลืมประวัติศาสตร์ของตัวเองไปอย่างหมดสิ้น เพราะคุณค่าของความรู้ใน

ความทรงจำที่ได้สืบทอดกันมานั้นไม่ได้มีความหมายใด ๆ ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมเข้มข้นมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การล่มสลายของชุมชนตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ ไม่ใช่เป็นเพียงปรากฏการณ์รูปธรรมทั่วไป เช่น การละทิ้งถิ่นฐานโยกย้ายสู่เมือง การขายเลือดเนื้อเชื้อไขไปสู่โสเภณี หรือการค้ายาเสพติดเท่านั้น หากการล่มสลายนี้นำไปถึงการสูญเสียรากฐานที่สำคัญยิ่งของสังคมไทย นั่นก็คือ คลังทางปัญญา ของชาวบ้านที่จะใช้เป็นฐานในการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมแบบใหม่ เหตุฉะนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำร่วมของชุมชนจึงมีความจำเป็น และการศึกษาดังกล่าวนี้อันเป็นกระบวนการในแนวทางใหม่ที่ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นชาตินิยม นอกจากนี้ยังเป็นการคืนประวัติศาสตร์ให้แก่ประชาชน เพื่อให้รับรู้และตระหนักถึงสภาพของตัวเองในประวัติศาสตร์โดยรวมอีกด้วย การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบใหม่นั้น เน้นให้ความสำคัญไปที่ตัวประชาชนทุกระดับในฐานะผู้สร้างและเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วย ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองและสร้างเป็นพลังที่เข้มแข็งให้แก่ชาวบ้านในการที่จะสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นของเขาเองได้หลายทาง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีทางเลือกอันเหมาะสมสำหรับตัวเองมากขึ้น

2) เป็นความรู้ที่มีประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละท้องถิ่น โดยการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่มุ่งไปที่ตัวเงินและวัตถุ จึงทำให้ขาดความสมดุลในชีวิตและธรรมชาติของประชาชน เป็นการทำลายวัฒนธรรมและริบหรี่หายไปจากชุมชน ด้วยเหตุนี้การพัฒนาในแนวทางใหม่ที่ยึดเอามนุษย์เป็นศูนย์กลางจึงจำเป็นที่จะต้องทบทวนหรือถนอมความคิดเดิม ๆ และนิยามการพัฒนาใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนและชุมชนอย่างแท้จริง

3) เกิดเป็นองค์ความรู้ที่ช่วยให้มีความสมดุลแก่การศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับศูนย์กลางมากเกินไป โดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ในลักษณะที่เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะการศึกษาที่มุ่งลงไปสู่ระดับชุมชนในปัจจุบันจะช่วยให้เกิดเป็นความรู้ที่สร้างความสมดุลกับศูนย์กลางในอนาคตได้อย่างแน่นอน แต่องค์ความรู้ดังกล่าวก็ต้องมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ตลอดจนกระจายเพียงพอที่จะสร้างอำนาจการต่อรองต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นได้ด้วย องค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้มองเห็นสังคมอย่างเป็นพลวัต และยังเป็นเนื้อหาที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้แก่พวกเขาและเป็นข้อมูลสำคัญยิ่งในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังมุ่งสร้างองค์ความรู้ที่ชัดเจนรอบด้านสำหรับการเรียนรู้ในชุมชน และเป็นพื้นฐานให้แก่สาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้สานต่อหรือขยายความในมิติของตนได้อย่างซับซ้อนและ

แหลมคมขึ้น ด้วยเหตุนี้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในฐานะองค์ความรู้ที่จะช่วยยกระดับให้ท้องถิ่นมีศักดิ์ศรีสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาชาติต่อไป

การศึกษาคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการสร้างสำนึกประวัติศาสตร์ของประชาชนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองและชุมชน ร่วมกันสร้างพลังผลักดันให้ประวัติศาสตร์เคลื่อนไหวไปข้างหน้า รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองอีกด้วย ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองและหลอมรวมเป็นพลังที่เข้มแข็งให้แก่ชาวบ้านใน การที่จะสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นของเขาเองได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนที่สุด

1.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้มีนักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542: 125-127) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดดังนี้

- 1) กิจกรรมการสอนให้คิดเป็น คือ ให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีเหตุผล สามารถสรุปผลสะท้อนถึงเหตุการณ์ รู้จักเปรียบเทียบเหตุการณ์เพื่อประเมินค่า ด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง โดยคำถามอะไร ที่ไหน ใคร ทำไม
- 2) กิจกรรมการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ คือ ให้นักเรียนเกิดการบูรณาการในเนื้อหาที่เชื่อมโยง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
- 3) กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ คือ ให้นักเรียนรู้จักบุคคลสำคัญต่างๆ ซึ่งได้ฝากผลงานที่มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพื่อให้นักเรียนได้ยึดถือเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม ความดี เพื่อเป็นหลักการปฏิบัติและพัฒนาตนให้เป็นบุคคลตัวอย่าง
- 4) กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับศัพท์ทางประวัติศาสตร์ คือ ให้นักเรียนเข้าใจศัพท์ทางประวัติศาสตร์ เพราะบางคำไม่สามารถค้นในพจนานุกรมได้ หรือไม่ชัดเจน ต้องค้นคว้าจากตำราประวัติศาสตร์ ดังนั้นครูต้องให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายศัพท์หรือชื่อต่างๆ ได้ เช่น สิทธิสภาพนอกอาณาเขต บัพพานิชกรรม เป็นต้น
- 5) กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับสถานที่ในประวัติศาสตร์ คือ ให้นักเรียนรู้จักสถานที่ในประวัติศาสตร์จากไกลตัวมาให้ใกล้ตัวมากที่สุด ด้วยการอธิบายชื่อเมือง ประเทศในอดีตต้องเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ เช่น เมืองสองแคว

(จังหวัดพิษณุโลก) อาณาจักรพุกาม (ส่วนหนึ่งของเมียนมา) ดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ของประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ๆ นักเรียนควรได้สัมผัสด้วยตนเองโดยการพาไปทัศนศึกษา เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ปราสาทหินพนมรุ้ง นักเรียนสามารถเข้าใจประวัติศาสตร์ในยุคต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ หากไม่สามารถนำไปทัศนศึกษาได้ให้ศึกษาจากวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ และภาพถ่าย

6) กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับวัน เดือน ปีที่สำคัญในประวัติศาสตร์ คือ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเหตุการณ์แล้วนำมาอภิปราย และจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญ ตลอดจนสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมทางประวัติศาสตร์

สิริวรรณ ศรีพหล (2553: 205-209) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะให้มีชีวิตชีวา น่าเชื่อถือและไม่น่าเบื่อหน่าย วิธีการหนึ่งที่น่านำมาใช้ คือ วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ไม่เฉื่อยชาและนักเรียนจะรู้สึกเหมือนว่า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มีอยู่รอบตัวเขา

ในบางครั้งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีอยู่ในท้องถิ่นล้วนมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษา ค้นคว้าต่อประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่ในบางครั้งหลักฐานอาจมีไม่เพียงพอ ทำให้เนื้อหาสาระของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอาจยังไม่สมบูรณ์นัก ครูจึงควรนำวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าเพื่อให้นักเรียน ค้นคว้าหาข้อมูลประกอบ จะทำให้เนื้อหาสาระของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับขั้นตอนที่จะทำให้นักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลจากการบอกเล่ามีดังนี้

1) การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปบันทึกเสียง

2) อธิบายมโนคติของประวัติศาสตร์จากการบอกเล่าให้แก่นักเรียน

3) แนะนำนักเรียนให้รู้จักเครื่องมือ

4) ให้นักเรียนรู้จักการจดบันทึก

5) เชิญบุคคลที่นำเสนอใจมาที่ห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สัมภาษณ์

6) เลือกรหัสที่จะให้นักเรียนค้นคว้าจากข้อมูล

7) อภิปรายกลยุทธ์หรือเทคนิคในการสัมภาษณ์ให้แก่นักเรียน

8) จัดตารางการสัมภาษณ์

9) เลือกเทปบันทึกเสียงที่นักเรียนไปบันทึกมาฟังร่วมกันในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนฝึกฝน การเขียนรายงาน

10) จัดแสดงผลงานของนักเรียน

2) การศึกษานอกสถานที่โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับครูประวัติศาสตร์หลังจากที่สอนในชั้นเรียนเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควรนำนักเรียนออกไปทัศนศึกษาสถานแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระในวิชา เช่น การศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด พิพิธภัณฑสถาน ร่องรอยความเจริญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น การพานักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้พบเห็นและรับรู้ถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองนั้นเป็นเรื่องจริง เพราะมีหลักฐานและร่องรอยยืนยันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรักและหวงแหนมรดกที่บรรพบุรุษในท้องถิ่นได้ฝากไว้กับชนรุ่นหลัง

3) การสำรวจหลักฐานประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น โดยให้นักเรียนฝึกการสำรวจค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตน นับเป็นวิธีหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มักจะสนใจหรือต้องการจะสัมผัสกับหลักฐานที่เป็นจริงและที่ปรากฏในท้องถิ่น จึงจะเชื่อถือเนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์ที่ครูสอนไปแล้วมากขึ้น การให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยตรง นอกจากจะทำให้ นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่กำลังศึกษาอยู่นั้น มิใช่เรื่องราวที่เลื่อนลอยแต่อย่างใด

4) การจัดโครงการต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ครูควรให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยอาจจะจัดทำในรูปของโครงการหรือโครงการ และมอบหมายให้นักเรียนไปปฏิบัติ เช่น การจัดเอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ในสังคม การเขียนชีวประวัติของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากแนวทางการสอนข้างต้นแล้ว การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ผู้สอนต้องเชื่อมโยงในส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์ชาติกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นไปควบคู่กันด้วย เช่น เมื่อเรียนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 1-3 ซึ่งเป็นการเมืองการปกครองของประเทศ ผู้สอนก็ควรให้นักเรียนเห็นว่า ในขณะนั้นหรือระยะเวลาเดียวกัน การเมืองการปกครองของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเราเป็นอย่างไร การ

เปลี่ยนแปลงทางการเมืองของส่วนกลาง (ประวัติศาสตร์ชาติ) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ (2557: 34-35) ได้เสนอแนวทางการทำโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าสำหรับเยาวชน ซึ่งมีลำดับวิธีการดังนี้

- 1) การค้นหาประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวสำคัญที่ต้องการศึกษา
- 2) จากนั้นกำหนดกลุ่มคนร่วมศึกษา งบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ เช่น ค่ารถ ค่าพาหนะต่าง ๆ ค่าอาหารกลางวัน ค่าอุปกรณ์ต่างๆ เตรียมเครื่องมือสำหรับการบันทึกต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการทำงานและงบประมาณของโครงการ ร่วมกันกำหนดกลุ่มคนที่สัมภาษณ์
- 3) การเตรียมคำถามเพื่อสัมภาษณ์ และปฏิบัติการสัมภาษณ์จนครบจำนวนผู้ที่ติดต่อหรือทาบทามไว้
- 4) การเตรียมตัวเรียบเรียงข้อมูลเพื่อการนำเสนอผลจากการสัมภาษณ์หรือการศึกษา
- 5) การเก็บรวบรวมรักษาหลักฐานต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษา

การเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ช่วยฝึกฝนการใช้ภาษาของนักเรียนทั้งการพูดและการเขียน ครูต้องเตรียมนักเรียนสำหรับการสัมภาษณ์ เช่น การหาตัวอย่างการสัมภาษณ์หรือหางานเขียนแบบประวัติศาสตร์บอกเล่ามาอ่านทำความเข้าใจและวิจารณ์ เป็นต้น ต้องทำการบ้านในการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า การเตรียมตัวจะช่วยให้ผู้ตอบคำถามมีเวลาทบทวนความทรงจำที่ขาดห้วง คนสัมภาษณ์สามารถรอเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ถูกถ่ายทอด

นอกจากนี้ควรมีการจัดเก็บข้อมูลในระบบฐานข้อมูลดิจิทัลหรือจดหมายเหตุของชุมชนในภายหลัง และการนำเสนอเผยแพร่ เช่น การเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือชุมชนทำเป็นหนังสือ แผ่นพับ ทำนิทรรศการหรือจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การทำละครเพื่อออกแสดงในวาระโอกาสต่างๆ หรือเล่าเรื่องออกอากาศทางวิทยุหรือจัดทำเทปวิดีโอเผยแพร่ในโรงเรียนในการเรียนการสอน หรือเผยแพร่ในยูทูปหรือเว็บไซต์ต่างๆ ทำเว็บไซต์หรือบล็อก บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จากการศึกษา

Magro, De Carvalho, and Marcelino (2014: 34-40) ได้เสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ครูประวัติศาสตร์ควรเลือกใช้สื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีทันสมัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เน้นวิธีการแบบวิจัยคือ ให้นักเรียนลงมือทดลองและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เกิดความเข้าใจสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ค้นพบกับสิ่งต่าง ๆ ได้ นักเรียนจะเป็นคนที่

กระฉับกระเฉงและตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่เสมอ ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ มรดกทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นควบคู่กับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในด้านการเรียนรู้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์วัฒนธรรมดิจิทัล ส่งเสริมการบูรณาการระหว่างประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ เช่น กิจกรรม “Project GO: Mobility in education” การเลือกใช้โปรแกรม Global Positioning System (GPS) ในโทรศัพท์ของนักเรียนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เส้นทางของปราสาทโบราณในท้องถิ่น เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557: 139-141) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเหมาะสมกับการพัฒนานักเรียนในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะเด็กจะได้ฝึกฝนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เริ่มด้วยการรู้จักรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่หลากหลาย ได้ฝึกทักษะแยกแยะข้อเท็จจริงได้อย่างมีเหตุผล อันเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) นักเรียนเลือกศึกษาหัวข้อที่กำหนด ควรเป็นหัวข้อเล็กๆ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียน
- 2) การรวบรวมข้อมูลควรจะเป็นการศึกษาจากหลักฐานง่ายๆ ควรแนะนำถึงวิธีการการสอบถาม การเล่าเรื่อง การระบุหลักฐาน แหล่งข้อมูล การแยกแยะประเภทหลักฐาน ครูควรแนะนำ เตรียมเอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้องไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียน
- 3) ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่า โดยการรวบรวมเรียบเรียง หรือลำดับเหตุการณ์เรื่องที่จะศึกษา ตามหลักฐานที่หลากหลาย จากหลักฐานง่ายๆ เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียน ควรให้คำแนะนำ ชี้แนะ ในขณะที่นักเรียนศึกษา
- 4) นักเรียนร่วมกันตีความและสังเคราะห์จากหลักฐานที่มีความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้องกัน จากนั้นนักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร ครูควรให้คำแนะนำด้วย
- 5) การนำเสนอผลงานควรคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน อาจเป็นการเล่าเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การแสดงผังความคิด ภาพวาด

เฉลิม มลิตา นิตีเขตต์ปรีชา (2559: 168-169) ได้อธิบายแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนเพื่อเปิดโอกาสนักเรียนได้อภิปราย (discussion) วิเคราะห์ (analysis) และสังเคราะห์ (synthesis) เพื่อให้ได้แก่นแท้หรือมโนทัศน์ (concepts) ของแต่ละเรื่อง

ที่ขุกุล คำงาม (2560: 48) ได้สรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และแนวทางที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์จากเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ในท้องถิ่น อย่างเป็นระบบด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูล สรุปประเด็นหลัก ศึกษาประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องอาศัยกระบวนการที่หลากหลายและดึงดูดความสนใจของนักเรียน ผู้สอนต้องเชื่อมโยงในส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์ชาติกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นไปควบคู่กันด้วยเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองศาสตร์ทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะและการปฏิบัติ และด้านเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดจนให้ได้เรียนรู้ว่า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มีอยู่รอบตัวเขา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หรือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ มาใช้ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิด หลักการและทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน SSAS ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หรือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ พัฒนาขึ้นโดยศศิพัชร จำปา (2558) เพื่อใช้ในการส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS พบว่า กระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนในระหว่างและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น ความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนหลังเรียนตามรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น มีสำนึกรักษ์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

2.1.2 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

การศึกษางานวิจัยของศศิพัชร จำปา (2558: 151) พบว่าหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สามารถสรุปได้ 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้สอนควรให้นักเรียนได้ฝึกการตั้งประเด็นคำถาม กำหนดหัวข้อ และได้ฝึกการอ่าน การเรียนรู้ภาษา และสิ่งทีปรากฏจากข้อมูลหลักฐาน และการเรียงลำดับเวลาตามยุคสมัย คิดหาเหตุผล เปรียบเทียบ เพื่อการสำรวจ และค้นหาคำตอบมาอธิบายและสร้างความเข้าใจที่เชื่อมโยงกันจากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ตามความสนใจและนักเรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเอง

2.1.2.2 การศึกษาข้อมูลหลักฐานและการใช้แหล่งเรียนรู้ อันหลากหลายทางประวัติศาสตร์โดยครูเป็นผู้จัดเตรียม และแนะนำแนวทางการศึกษาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการกำหนดประเด็นปัญหา โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และช่วยส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองจาประสบการณ์ตรงเพื่อให้นักเรียนได้สืบค้น สำรวจรวบรวม วิเคราะห์จัดจำแนกชนิด และตรวจสอบประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันก่อนการนำข้อสารสนเทศไปใช้

2.1.2.3 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ ตีความข้อสนเทศจากข้อมูลหลักฐาน ให้นักเรียนตีความหมายตามลายลักษณ์อักษร และความหมายโดยนัยที่ซ่อนอยู่แล้วอธิบายเรื่องราวเหตุการณ์ด้วยความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยอธิบายความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสภาพแวดล้อมที่ส่งอิทธิพลต่อการกระทำอันหลากหลายของบุคคล และการดำเนินชีวิตในอดีตจากข้อมูลหลักฐานที่สอดคล้องกัน

2.1.2.4 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากข้อมูลหลักฐาน และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์กันของปัจจัยสาเหตุและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์เรื่อราวทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของข้อมูลหลักฐานที่สอดคล้องกัน

2.1.2.5 การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์จากการสำรวจ สืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลจาก หลักฐานต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และส่งเสริมศักยภาพการ เรียนรู้ที่เป็นการท้าทายความสามารถที่นักเรียนกระทำได้ด้วยตนเอง

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ ทั้ง 5 ข้อดังกล่าว สรุปลงได้ว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยนักเรียนเป็น ผู้กระทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้และความรู้จากการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้แนวคิด วิธีการและวิธีการสอนอันหลากหลาย ควบคู่กับการมีกระบวนการคิดทาง ประวัติศาสตร์ ได้วิพากษ์ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักฐานก่อนการนำข้อสารสนเทศ นั้นไปวิเคราะห์ ตีความ และสรุปสังเคราะห์แล้วสร้างเป็นเนื้อหาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ และมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์

2.2 วัตถุประสงค์และกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

การศึกษาวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS พบว่า วัตถุประสงค์หลัก ของรูปแบบคือ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ SSAS เกิด จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาพัฒนาเป็น หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จากนั้นจึงได้ศึกษาวิเคราะห์และนำ เทคนิค และวิธีสอนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการ หรือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ได้นำมากำหนดเป็น กระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สะท้อนบทบาทผู้สอนและ นักเรียน และมีขั้นตอนขององค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถาม ทางประวัติศาสตร์

1.1) นักเรียนศึกษาเอกสาร บทความทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนได้ จัดเตรียมไว้เบื้องต้น แล้วสรุปความเกี่ยวกับสาระสำคัญ โดยการอธิบายเชื่อมโยงข้อมูลและการอ้างอิง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

1.2) นักเรียนทบทวนความรู้เดิม และผู้สอนยกตัวอย่างเรื่องราว เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดข้อสงสัยที่สอดคล้องกับ หัวข้อของแผนในการจัดการเรียนรู้

1.3) นักเรียนตอบคำถาม และอภิปรายความรู้เก่า/ใหม่ เกี่ยวกับ เนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ตามหัวข้อที่ศึกษา

1.4) นักเรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสาระความรู้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องราวที่ศึกษา แล้วร่วมกันเสนอและกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่จะใช้ประกอบการศึกษาและสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ต่อไป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชั้นที่ 1 นั้นเป็นการศึกษาข้อมูลท้องถิ่นและวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนโดยผู้สอนจัดเตรียมเอกสาร แหล่งข้อมูล ความรู้ และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทบทวนและได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากข้อมูลความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นการฝึกการอ่านจับใจความ และพิจารณาข้อมูลจากหลักฐานและแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เคยเกิดขึ้นตามยุคสมัย และลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ แล้วให้นักเรียนตั้งประเด็นคำถามต่อเนื้อหาเรื่องราวเพื่อการศึกษาสืบค้นต่อไป

ชั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน

2.1) นักเรียนศึกษาข้อมูลความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี สาระความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนบรรยายประกอบการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

2.2) นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน โดยละความสามารถเก่งปานกลาง อ่อน แล้วนำประเด็นคำถามที่ร่วมกันกำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน

2.3) นักเรียนศึกษาข้อมูลจากเอกสารและแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในประเด็นเรื่องราวที่ศึกษา โดยผู้สอนแนะนำข้อมูล แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กับประเด็นปัญหาที่ร่วมกันกำหนดไว้ให้นักเรียนได้สืบค้น สำรวจ และรวบรวมข้อมูลหลักฐานด้วยตนเอง

2.4) นักเรียนศึกษา สำรวจ และรวบรวมหลักฐานมาจำแนกชนิดและวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากหลักฐาน เพื่อจัดหมวดหมู่ และลำดับเนื้อหาตามระยะเวลา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผู้แต่ง/ผู้เขียน แหล่งที่มา วันเวลา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชั้นที่ 2 นั้นเป็นการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงข้อมูลหลักฐาน เป็นกระบวนการที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยผู้สอนเป็นผู้เตรียม และแนะนำแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียน

ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ที่จะนำนักเรียนไปสู่การศึกษาเพื่อให้ได้สืบค้น และการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และการจัดการเรียนการสอนเชิงระบบตามลำดับขั้นตอนที่สืบเนื่องจากขั้นที่ 1 ตั้งแต่การตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาที่สนใจมาสู่การรวบรวมและสำรวจข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐานก่อนการเลือกนำหลักฐานนั้น ๆ ไปใช้ตีความอธิบายความหมายในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบท และมุมมองทางประวัติศาสตร์

3.1) นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และตีความข้อสารสนเทศจากข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และผู้สอนแนะนำเพิ่มเติมเรื่องการสืบค้นข้อสารสนเทศจากข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

3.2) นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้จากการตีความมาอธิบาย/เปรียบเทียบสาเหตุและผลสืบเนื่องของเรื่องราวเหตุการณ์ด้วยความเข้าใจในบริบท และมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยการอ้างอิงข้อมูลหลักฐานที่เชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

3.3) นักเรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ

3.4) ผู้สอนแนะนำข้อมูลหลักฐาน และแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมและแนะแนวทางในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นประเด็นสาระสำคัญที่จะใช้ศึกษาในขั้นต่อไป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขั้นที่ 3 นั้นเป็นการวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยเฉพาะการได้ค้นพบความหมาย และสร้างความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เน้นการตีความจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เน้นการตีความจากข้อมูลหลักฐาน โดยผู้สอนเป็นผู้เตรียมและแนะนำแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และตีความอธิบายความหมายจากข้อมูลหลักฐาน และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือมาแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ตีความได้มาอธิบายและเปลี่ยนเรียนรู้โดยตระหนักถึงบริบท และมุมมองทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

4.1) นักเรียน สังเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญจากที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์ และตีความข้อสารสนเทศจากข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

4.2) นักเรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปประเด็นสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาตามหัวข้อหรือประเด็นคำถามที่ร่วมกันกำหนดไว้ และผู้สอนแนะแนวทางการสังเคราะห์การกำหนดโครงเรื่อง และการเรียบเรียงเนื้อหาสาระเพื่อการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ

4.3) นักเรียนกำหนดโครงเรื่องตามวัตถุประสงค์หรือตามที่ได้ตั้งประเด็นคำถามไว้ร่วมกัน และสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้ เพื่อเรียบเรียงและนำเสนอเป็นองค์ความรู้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชั้นที่ 4 นั้นเป็นการสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เน้นบทบาทนักเรียนในการปฏิบัติการเรียนรู้ และให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากประเด็นเนื้อหาสาระหรือประเด็นปัญหาและการให้เหตุผลจากการตีความอธิบายด้วยข้อมูลหลักฐาน ซึ่งทำให้นักเรียนได้เป็นผู้กระทำในการเรียนรู้ (doing history) อันนำไปสู่ความเข้าใจสาเหตุและผลกระทบจากความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ โดยผู้สอนร่วมกับนักเรียนสรุปสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหาและเรียบเรียงนำเสนอเหตุการณ์ หรือสร้างการอธิบายต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์นั้นขึ้นอีกครั้ง

2.3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ไปปรับใช้ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

จากการศึกษาการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ไปปรับใช้ในงานวิจัยของ ศศิพัชร จำปา (2558: 153-154) พบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์หรือ SSAS ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูหรือผู้สอนต้องทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอนเพื่อเตรียมยุทธวิธี แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการตัดการเรียนรู้ให้ได้ตามเป้าหมาย รวมทั้งการจัดการชั้นเรียนและนักเรียนด้วย

องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย การเรียนรู้หลักการตอบสนองระบบสังคม และสิ่งสนับสนุน ดังนี้

1) หลักการตอบสนอง นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และได้ศึกษาร่วมกันระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการตั้งประเด็นคำถามจากการทบทวนความรู้เดิม และการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐานใหม่จากแหล่ง

เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ แล้วเกิดความสงสัยในข้อมูลหลักฐานและนำไปสู่การวิพากษ์และตรวจสอบความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของข้อมูลหลักฐาน การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ เกิดการวิเคราะห์ ตีความ และสรุปสังเคราะห์ข้อมูลในการสร้างองค์ความรู้เป็นเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากการปฏิบัติการศึกษาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและกลุ่ม โดยมีการอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักเรียนและผู้สอน นอกจากนี้ผู้สอนยังเป็นผู้แนะนำข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ แนวแนวทางในการศึกษาและให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้นักเรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ และเกิดความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

2) ระบบสังคม ความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ผู้สอน และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รอบตัว โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ ในการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อทำความเข้าใจ ถึงความเป็นมา พัฒนาการของการเกิด ความสืบเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงอย่างมีพลวัตรของเนื้อหาสาระหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน SSAS จึงตอบสนองต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี และมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ การสร้างองค์ความรู้ที่มีความชัดเจนและรอบด้าน มีส่วนร่วมในฐานะคนของท้องถิ่นในกระบวนการสร้างความทรงจำร่วมกันซึ่งจำเป็นต้องมีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขเรียนรู้และถ่ายทอดในชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีชีวิตชีวาอยู่ตลอดเวลา รู้จักคุณค่าในตนเองพร้อมกับสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่ อันเป็นรากฐานที่เป็นนามธรรมโดยฝังลึกอยู่ในผู้คนและช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นโดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเสมือนเกราะอันสำคัญที่จะทำให้เกิดความมั่นคงของชาติได้ (ยงยุทธ ชูแว่น, 2551: 130) นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้ SSAS มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนสำคัญ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งทำให้นักเรียนได้เป็นผู้กระทำในการเรียนรู้ (doing history) อันนำไปสู่ความเข้าใจสาเหตุและผลกระทบจากความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ สามารถสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

3.1 ความหมายของกระบวนการสร้างองค์ความรู้

การศึกษาความหมายของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและความสำคัญของการสร้างองค์ความรู้ไว้ดังนี้

J. Anderson (1990: 28) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นและมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

Driscoll (1994: 6) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ที่สร้างขึ้นโดยตัวนักเรียน นักเรียนจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและสภาพการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากกว่าที่จะรับมาจากการสอนจากผู้สอน นักเรียนไม่ใช่กล่องที่ว่างเปล่าที่คอยรับการถ่ายทอดจากผู้อื่น แต่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของตัวนักเรียน องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการสร้างองค์ความรู้มีดังนี้

1) เป้าหมายของการเรียนรู้ (learning goals) ที่สูงขึ้น ได้แก่ การใช้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาการเก็บจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดยืดหยุ่น และความสนใจครุ่นคิดโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นไป

2) เงื่อนไขสำหรับการเรียนรู้ (conditions of learning) ประกอบด้วย

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนสำหรับกิจกรรมทางการเรียน โดยที่คณะของกลุ่มนักเรียนสร้างความรู้เองเชื่อว่า ถ้านักเรียนรู้ได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ง่าย ๆ แล้ว เมื่อเขาได้พบกับปัญหาที่ยากหรือซับซ้อนในชีวิตจริง เขาจะหนีออกจากปัญหานั้น ดังนั้นควรจัดสภาพการเรียนที่ซับซ้อน โดยการให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสภาพการณ์ที่แท้จริง

2.2 การจัดเตรียมให้นักเรียนได้มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการสร้างความรู้ ผึกฝนวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบของนักเรียน

2.3 การเตรียมเนื้อหาในการสอนให้สอดคล้องกัน ในสภาพของการเรียนนั้นควรมีการจัดเตรียมเนื้อหาหรือสื่อการสอนต่างๆ ให้สอดคล้องกัน แต่มีการนำเสนอในรูปแบบหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้มองปัญหาได้หลายแง่มุม

2.4 การให้ความสำคัญกับการสะท้อนความคิดของนักเรียนนั้นจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน ได้ตระหนักถึงความหมายของสิ่งที่นักเรียนสร้างขึ้น ซึ่งการที่นักเรียนได้รู้ถึงความคิดของตนเองได้นั้น จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดค้นหรือการสำรวจความรู้ใหม่ ๆ ในระดับที่สูงด้วยตนเอง

2.5 การสอนเน้นความสำคัญของตัวนักเรียน นักเรียนไม่ใช่เป็นเพียงฝ่ายรับหรือตัวผู้ตอบรับ แต่ควรจะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนตามความต้องการทางการเรียนรู้ของนักเรียน

3) วิธีการสอน (methods of teaching) ที่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการออกแบบสื่อต่างๆ โปรแกรมที่จะกระตุ้นให้เด็กได้มีการสำรวจและการค้นพบด้วยตนเอง เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้เน้นเด็กเป็นจุดศูนย์กลาง และการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมที่แท้จริง

ศานิตย์ ทวีคำ (2547: 40) ได้อธิบายว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้หมายถึง การค้นพบแก่นของความรู้ ทฤษฎี แนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาระบบงานหรือองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาความหมายของกระบวนการสร้างองค์ความรู้สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ หมายถึง กระบวนการทางความรู้ที่สร้างขึ้นโดยตัวนักเรียนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้ใหม่ได้ จากการได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยนักเรียนเป็นผู้สร้างความหมายแก่สิ่งที่ได้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ความสามารถและควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 หลักการและทฤษฎีในการสร้างองค์ความรู้

การศึกษาหลักการและทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ได้มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

Dougiamas (1998: 44) อธิบายว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เป็นกระบวนการทางความคิดเน้นถึงความสำคัญของการคิดจากการผสมผสานระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยตัวนักเรียนเอง โดยเชื่อว่ากุญแจสำคัญของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้คือ ตัวนักเรียนควรสร้างแนวความคิดด้วยตนเองเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2540: 42) อธิบายว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง

วรรณทิพา รอดแรงคำ (2540: 13) อธิบายว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการพัฒนาความคิดที่มีอยู่แล้วของนักเรียน การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ เป็นการสร้างและยอมรับความคิดใหม่ๆ หรือเป็นการจัดโครงสร้างของความคิดเดิมที่มีอยู่แล้วใหม่ ดังนั้นนักเรียนจึงเป็นจุดเน้นสำคัญในกระบวนการเรียนรู้และเป็นคนสร้างความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง

นันทิยา บุญเคลือบ (2540: 13) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนไว้ดังนี้

1) การนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) ขั้นนี้จะมีลักษณะเป็นการแนะนำบทเรียน กิจกรรมจะประกอบไปด้วยการซักถามปัญหา การทบทวนความรู้เดิม การกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนและเป้าหมายที่ต้องการ

2) การสำรวจ (Exploration) ขั้นนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้แนวคิดที่มีอยู่แล้วมาจัดความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังจะเรียนให้เป็นหมวดหมู่ ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทดลอง การสำรวจ การสืบค้นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคนิคและความรู้ทางการปฏิบัติ จะดำเนินการได้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยครูมีหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำหรือผู้เริ่มต้นในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถหาจุดเริ่มต้นได้

3) การอธิบาย (Explanation) ในขั้นตอนนี้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้จะมีการนำความรู้ที่รวบรวมมาแล้วในขั้นการสำรวจ มาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ กิจกรรมอาจจะ ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและนำข้อมูลมาอภิปราย

4) การลงข้อสรุป (Elaboration) ในขั้นตอนนี้จะเน้นให้นักเรียนได้นำความรู้หรือข้อมูลจากขั้นที่ผ่านมาแล้วมาใช้ กิจกรรมส่วนใหญ่อาจจะเป็นการอภิปรายภายในกลุ่มของตนเองเพื่อลงข้อสรุป เกิดเป็นมโนทัศน์หลักขั้น นักเรียนจะปรับมโนทัศน์ของตนเองในกรณีที่ไม่สอดคล้องหรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง

5) การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นสุดท้ายจากการเรียนรู้ โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบมโนทัศน์ที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วโดยการประเมินตนเองถึงมโนทัศน์ที่ระบุไว้ในขั้นที่ 4 ว่ามีความสอดคล้องถูกต้องมากน้อยเพียงใด

สาคร ธรรมศักดิ์ (2541: 10) อธิบายว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมนักเรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเอง

เชิดศักดิ์ ชุมนุม (2541: 98) อธิบายว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เป็นปรัชญาแห่งการสร้างความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ คนสร้างความรู้ได้เอง โดยการนำข้อมูลจากภายนอกมาผสมผสานกับสิ่งที่เขาารู้แล้วแต่เดิม จากนั้นสร้างความรู้ใหม่ให้มีความหมายใหม่ขึ้น

รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร (2544: 39-40) เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ดังนี้

1) ผลที่ได้จากการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียน ดังนั้น ความคิด เป้าหมายและ

แรงจูงใจของนักเรียนจึงมีอิทธิพลต่อวิธีการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับอุปกรณ์การเรียนรู้ในหลายรูปแบบ ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้มีความหมาย เพื่อสนับสนุนแรงจูงใจภายในของนักเรียน และควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ความท้าทาย ความกระหายอยากรู้ เป็นต้น

2) สร้างรูปแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ รูปแบบนี้จะคล้ายกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของเดวิด ออซูเบล (David Ausubel) คือให้เรียนรู้จากสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อนไปสู่สิ่งที่เป็นเรื่องใหม่ แล้วให้นักเรียนได้เชื่อมต่อหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ การเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายจากสิ่งที่ได้ยินหรือได้เห็นจากการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมที่มีอยู่กับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับแต่ความหมายที่สร้างขึ้นอาจจะไม่ใช่ความหมายที่ตั้งใจจะให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ที่มีอยู่จะมีอิทธิพลต่อการสร้างความหมาย

3) การสร้างความหมายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและจะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความหมาย เมื่อจัดสภาพการณ์ของการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ จะต้องจัดให้เขามีส่วนร่วมในการตั้งสมมติฐาน ตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงความคิดหลังจากสร้างความหมายที่เป็นไปได้ โดยให้นักเรียนตรวจสอบเพื่อดูว่าความหมายนั้นเข้ากับประสบการณ์ของตนหรือไม่ ถ้าเข้ากันได้ก็จะกล่าวได้ว่า เขาเข้าใจสถานการณ์นั้นแต่ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็อาจสร้างความหมายขึ้นมาใหม่

4) แม้ว่านักเรียนจะสร้างความหมายอย่างที่คุณสอนตั้งใจไว้ แต่เขาอาจไม่เต็มใจที่จะยอมรับหรือเชื่อมั่นได้ เนื่องจากการเรียนรู้ไม่ใช่เกี่ยวข้องเพียงแค่การสร้างความหมายเท่านั้น แต่เมื่อสร้างแล้วจะต้องมีการประเมินผลและหลังจากการประเมินผลแล้วอาจมีการยอมรับหรือละทิ้งไปได้ ควรมีการกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการประเมินผลความหมายและความเชื่อของตนทุกครั้ง

5) ผู้สอนต้องมีการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยการชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ภาระงาน โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ในการสร้างความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหรือการฟัง แล้วประเมินความหมายนั้น จัดสภาพการณ์ในการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนมีประสบการณ์อยู่ ให้นักเรียนจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ และใช้วิธีการที่มีความหมายสำหรับตนเอง

6) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดในลักษณะที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบอนุมาณ (Deductive) และอุปมาน (Inductive) คือ การเรียนรู้หลักการก่อนแล้วนำหลักการไปสู่การแก้ปัญหา หรือเรียนรู้จากเรื่องทั่วไปไปสู่เรื่องเฉพาะเจาะจง และเรียนจากเรื่องเฉพาะหรือตัวอย่างต่าง ๆ ไปสู่การสร้างเป็นหลักการอย่างสมดุลทั้งสองแบบเพื่อให้รู้วิธีการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาทั้งสองแนวทาง

ทิตานา แชมมณี (2547: 92) ได้อธิบายเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ไว้ว่า นักทฤษฎีกลุ่มการสร้างความรู้เห็นว่า แม้โลกนี้จะมีอยู่จริงและสิ่งต่างๆ มีอยู่ในโลกจริงแต่ความหมายของสิ่งเหล่านั้น มิได้อยู่ในตัวของมัน สิ่งต่างๆ มีความหมายขึ้นมาจากการคิดของคนที่รับรู้สิ่งนั้น และแต่ละคนจะให้ความหมายสิ่งเดียวกันแตกต่างกันไปอย่างหลากหลาย ดังนั้น สิ่งต่างๆ ในโลกจึงไม่มีความหมายที่ถูกต้องหรือที่เป็นจริงที่สุด แต่ขึ้นกับการให้ความหมายของคนในโลก คนแต่ละคนเกิดความคิดจากประสบการณ์ ดังนั้นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในประสบการณ์นั้นก็ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของความคิดนั้นหรือเป็นความหมายส่วนหนึ่งของความคิดนั้น ด้วยเหตุนี้จึงเน้นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลและการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ไปถึงระดับพัฒนาการที่เด็กมีศักยภาพไปถึงได้

พจนานา ทรัพย์สมาน (2549: 14-15) อธิบายหลักการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1) นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับทุกสิ่งที่อยู่แวดล้อมตัวเขา จะพยายามค้นหาเพื่ออธิบายสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยนักเรียนจะสร้างแบบจำลองหรือสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นไว้ในความคิด บทบาทของผู้สอนจึงเป็นการช่วยนักเรียนสร้างและประกอบแบบจำลองทางความคิดให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

2) นักเรียนทุกคนจะสร้างหรือร่วมสร้างสิ่งที่มีความหมายด้วยตนเอง

3) นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตน ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้

4) นักเรียนจะสร้างสิ่งที่มีความหมายแลกเปลี่ยนกันจากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5) นักเรียนต้องมีโอกาสวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในเรื่องที่จะเรียน

6) นักเรียนสร้างความรู้และความเข้าใจจากการกระทำ โดยผ่านโลกทางกายภาพและโลกทางสังคม โดยมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น

7) ความผิดพลาดจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ ความผิดพลาดจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิด

8) การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในทุกด้าน โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ซูลีมาตราบรรณจงส์ (2553: 20) ได้สรุปไว้ว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และ Vygotsky ซึ่งเน้นเกี่ยวกับบริบท

ทางสังคม แนวคิดนี้มุ่งเน้นการสร้างมากกว่าการรับความรู้ โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของนักเรียน นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ ความเข้าใจเดิมเป็นการปรับโครงสร้างทางปัญญาของตนเองในการรับสิ่งแวดล้อมหรือความรู้ใหม่ โดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เพื่อให้โครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุลหรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง

ทิพย์ธารา วงษ์สด (2553: 46-47) ได้สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนไว้ดังนี้

1) ขั้นนำและทบทวนความรู้เดิม เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดสภาวะไม่สมดุลทางปัญญาโดยการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเหตุการณ์ที่ชวนสงสัยเป็นการกระตุ้นหรือท้าทายให้นักเรียน คิดแก้ปัญหา กิจกรรมที่ใช้คือ การนำเสนอสถานการณ์ที่น่าสงสัย การซักถาม การอภิปราย การเล่าเหตุการณ์ และการให้นักเรียนตอบคำถามหรือเขียนบรรยายคำตอบเป็นรายบุคคล การทบทวนความรู้เดิม การกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนและเป้าหมายที่ต้องการ

2) ขั้นสำรวจและค้นหาความรู้ เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนเกิดความสมดุลทางปัญญาโดยผสมผสานความคิดใหม่ให้กลมกลืนกับประสบการณ์เดิม โดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่ใช้คือ ตั้งปัญหาจากเหตุการณ์ที่ชวนสงสัย ตั้งสมมติฐาน ทำการทดลองเพื่อรวบรวมหลักฐานและพิสูจน์สมมติฐาน

3) ขั้นปรับเปลี่ยนและนำแนวคิดไปใช้ เป็นการพัฒนาแนวคิดของนักเรียนเพิ่มขึ้น โดยผ่านการรับรู้ทางกายภาพกิจกรรมทางปัญญา จากความร่วมมือภายในกลุ่มจะช่วยพัฒนาและปรับปรุงความคิดรวบยอดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ใช้คือ การรายงานการทดลอง การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นที่ยอมรับและถูกต้องตามหลักการทางวิทยาศาสตร์

4) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นการนำความคิดรวบยอดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาและเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่ใช้คือ การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การประเมินตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบพัฒนาการในด้านความคิดของนักเรียน

5) ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไรและมากน้อยเพียงใด ทดสอบว่าเด็กเปลี่ยนความคิด มโนทัศน์และเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการหรือไม่ กิจกรรมที่ใช้คือ การจัดทำชิ้นงาน การทำแบบทดสอบแบบฝึกหัด

หลักการและทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างองค์ความรู้จะไม่เน้นการให้นักเรียนได้รับเนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจาก

การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนากระบวนการคิดและตรวจสอบ ประเมินผลความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ อภิปรายผลการเรียนรู้ แปลความหมาย เชื่อมโยงความรู้ เกิดมโนทัศน์ต่างๆ และสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้

3.3 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความหมายของการกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

Scardamalia and Bereiter (2003: 5) ได้อธิบายว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ใหม่อันเป็นผลมาจากการอภิปรายกลุ่มร่วมกัน และการสังเคราะห์ความคิด การแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ต่างจากเดิม

King, Newmann, and Carmichael (2009: 44) ได้อธิบายว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์หมายถึง การจัดระเบียบความรู้ ผ่านการตีความ การประเมินหรือการสังเคราะห์ความรู้เดิมเพื่อสร้างความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

อดิศร ศักดิ์สูง (2554: 6-10) ได้อธิบายไว้ว่า องค์ความรู้ของประวัติศาสตร์นั้น มีสาระสำคัญที่ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับอดีต ร่องรอยหรือหลักฐาน และวิธีการศึกษาอดีต ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะส่งผลให้ประวัติศาสตร์มีความน่าเชื่อถือในฐานะศาสตร์ ดังนี้

1) อดีต ขอบเขตของวิชาประวัติศาสตร์มุ่งศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์โดยส่วนรวม หรือปัจเจกชนที่มีพลังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ส่วนขอบเขตด้านเวลานั้นไม่ได้กำหนดตายตัวและเป็นสิ่งไม่หยุดนิ่ง ประวัติศาสตร์จึงครอบคลุมการศึกษาวิวัฒนาการของพฤติกรรมมนุษย์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและอนาคตด้วย

2) ร่องรอยของอดีตหรือหลักฐาน หมายถึงร่องรอยของพฤติกรรมที่หลงเหลือไว้ อาจเป็นร่องรอยทางวัตถุหรือบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยเรียกรวม ๆ กันว่า “หลักฐานทางประวัติศาสตร์” ซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่ใช้ในการสืบค้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่ผ่านไป แล้ว ไม่ว่าจะเรื่องการกระทำ เหตุการณ์ อารมณ์ และความคิด อาจแบ่งข้อมูลตามการใช้สอย ออกเป็นข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร โดยทั่วไปในการค้นรูปอดีตตามแนวทางของประวัติศาสตร์นั้น มักถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูลประเภทลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก

3) วิธีการศึกษาอดีต การรื้อฟื้นอดีตให้ได้ภาพใกล้เคียงความเป็นจริงนั้น จำเป็นต้องกระบวนการค้นหาความรู้และนำเสนอตามหลักการของวิชาที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ ซึ่งจำต้องผ่านระเบียบวิธีที่เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอนคือ การกำหนดเป้าหมายการค้นคว้า การค้นหาข้อมูลประเภทต่าง ๆ การแสวงหาความหมายคุณค่าและความสัมพันธ์ของข้อมูล และการอธิบายให้ได้คำตอบ

การศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์สรุปได้ว่า นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ผ่านการวิเคราะห์หรือตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อจัดระเบียบความรู้อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการคิดบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ วิพากษ์ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยทักษะการตีความเพื่ออธิบาย และสรุปข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอดีต ร่องรอยของอดีตหรือหลักฐาน และวิธีการศึกษาอดีต นักเรียนสามารถประมวลเป็นองค์ความรู้ เพื่ออธิบายและให้คำตอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตและสามารถเชื่อมโยงความสำคัญของอดีตที่มีต่อปัจจุบันได้

3.4 แนวทางการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์จากงานวิจัยและบทความวิชาการ พบว่า กิ่งฟ้า สินธูวงษ์ (2549: 76) ได้นำเสนอขั้นตอนการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนที่เรียกว่า Trip RIP ซึ่งเป็นกระบวนการคิดและการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ได้ โดยใช้กระบวนการคิดที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างความรู้เป็นขั้นตอนและมีระบบตามแนวคิดเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ใช้การสร้างสรรคความรู้นิยม (Constructivism) ของ Piaget ที่เชื่อมโยงกับวิธีการของกระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงหรือกระบวนการยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน โดยการวางแผนดำเนินการและควบคุมกระบวนการคิดที่อาศัยความเข้าใจในเรื่องการปรับตัว (Adaption) การสะท้อน (Reflection) ความรู้ความเข้าใจ การเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ตามหลักการของ Piaget ที่มีจุดเน้นสำคัญ คือ To learn is to construct or to understand is to invent ดังนั้นขั้นตอนของ Trip RIP จึงมีแบบแผนและครอบคลุมกระบวนการคิดอย่างรอบด้าน ประกอบด้วยกระบวนการใหญ่ ๆ 3 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการ Regulating หมายถึง กระบวนการปรับความรู้ความเข้าใจ 2) กระบวนการ Investigating หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ และ 3) กระบวนการ Producing หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ความรู้หรือผลิตชิ้นงาน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดของอดิสร ศักดิ์สูง (2554: 6-10) และกิ่งฟ้า สินธูวงษ์ (2549: 76) เพื่อสร้างเป็นแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ประกอบด้วย ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดและใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล/หาคำตอบ

ขั้นที่ 2 การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ระบุแหล่งข้อมูลหลักฐานสำคัญและการมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐาน ประเมินค่าและ วิพากษ์หลักฐานอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) ประกอบด้วย จัดกลุ่มและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การแปลความหมายและการตีความ ข้อมูลจากหลักฐาน เชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้ด้วยความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 การนำเสนอองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Presentation) ประกอบด้วย สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาตามประเด็น/ข้อคำถามที่ร่วมกันกำหนดไว้ ทำการ สังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและนำเสนอเป็นองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในรูปแบบ ต่าง ๆ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

4.1 คลองกระแชงในหลักฐานประวัติศาสตร์

คลองกระแชง เป็นชุมชนเก่าแก่ริมแม่น้ำเพชรบุรีที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ยังปรากฏร่องรอยความเจริญของการเป็นย่านการค้าพาณิชย์ วัดวาอาราม พระราชวังและแหล่งมรดก ทางวัฒนธรรมเหมาะแก่การศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและซึมซับเรื่องราวเล่าขานของเมือง เพชรบุรีจากอดีตสู่ปัจจุบัน ชื่อของชุมชนคลองกระแชงนั้นได้ปรากฏในหลักฐานที่เก่าที่สุดคือ พระราชพงศาวดาร ฉบับสมเด็จพะพนรัตน์ วัดพระเชตุพน ระบุถึงตำบลคลองกระแชงว่า เป็น กำแพงเมืองหรือหอรบทางด้านทิศตะวันตกในเหตุการณ์พระยาละแวกตีเมืองเพชรบุรีครั้งที่ 2 พ.ศ. 2124 พระยาละแวกยกเข้าปล้นตำบลคลองกระแชงและประตูบางจาน เผาหอรบและปืน กำแพงเข้าเมือง จนสามารถตีเมืองเพชรบุรีได้สำเร็จ (ศานติ ภัคดีคำ, 2558: 35-36) ซึ่งสอดคล้องกับ สมุดราชบุรี พ.ศ. 2468 ได้อธิบายไว้ว่า คลองกระแชง หมายถึง ประตูคลองกระแชง หรือย่านกลาง กำแพง คูเมือง หอรบ ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเพชรบุรี สันนิษฐานได้ว่า มีความสำคัญในฐานะ เป็นหนึ่งในประตูหรือกำแพงเมืองที่สำคัญของเพชรบุรี นอกจากนั้นตำนานสมเด็จพระเจ้าตากมอ ได้ อธิบายถึง ท่าน้ำที่สมเด็จพระเจ้าตากมอในวัยเด็กได้มาเล่นน้ำก่อนที่จะมาบวชเณรที่วัดใหญ่ฯ ขณะที่ไม่ ปัจจุบันวัดใหญ่ฯ ตั้งอยู่ห่างพอสมควรจากแนวแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณคลองกระแชง ที่แม่น้ำไหลผ่านตัว เมืองเพชรบุรีหน้าวัดมหาธาตุและวัดพลับพลาชัย ต่อมาได้มีการสืบค้นแนวแม่น้ำเพชรบุรีสายเดิม ปรากฏว่า มีแนวแม่น้ำสายเก่าไหลผ่านวัดใหญ่ (บุญมี พิบูลสมบัติ, 2551: 21) นอกจากนี้สมุดราชบุรี พ.ศ. 2468 ได้บรรยายลักษณะของเมืองเพชรบุรีเก่า เท้าที่สามารถสืบค้นได้จากร่องรอยต่าง ๆ ที่ หลงเหลืออยู่ในช่วงปลายทศวรรษ 2460 โดยกล่าวว่าแนวกำแพงเมืองเก่าด้านทิศเหนือ น่าจะพาด

ผ่านวัดใหญ่ไปจนถึงคลองกระแซง ซึ่งเป็นไปได้ว่าตรงกับแนวถนนที่ตัดผ่านด้านเหนือของวัดใหญ่ฯ ในปัจจุบัน (ฉลอง สุนทรวาณิชย์ (บรรณาธิการ), 2550: 56-59) คลองกระแซงเดิมเคยเป็นอำเภอก่อน ก่อน เมื่อปี พ.ศ. 2446 ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อมาเป็น อำเภอเมืองเพชรบุรี (บุญมี พิบูลสมบัติและคณะ, 2536: 40-42)

จากเอกสารของทางราชการได้ระบุว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค มีประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2444 แบ่งจังหวัดเพชรบุรี ออกเป็น 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนายายาง (ปัจจุบันคือ อำเภอชะอำ) อำเภอบ้านแหลม อำเภอห้วยท่าช้าง (ปัจจุบันคือ อำเภอเขาย้อย) อำเภอแม่ประจันต์ ปัจจุบันคือ อำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้องและอำเภอคลองกระแซง ซึ่งปัจจุบันคือ อำเภอเมืองเพชรบุรี เป็น 1 ใน 6 อำเภอที่ได้รับการจัดตั้งครั้งนั้นด้วย โดยมีที่ว่าอำเภอตั้งอยู่ในตำบลคลองกระแซง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2446 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอคลองกระแซงมาเป็น อำเภอเมืองเพชรบุรี และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

4.2 พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถื่นคลองกระแซง

ในสมัยอยุธยาเมืองเพชรบุรีมีความสำคัญมากขึ้นในฐานะเมืองท่าและเป็นเมืองที่อยู่ในเส้นทางการค้าสำคัญระหว่างสองคาบสมุทร คือ เป็นเมืองในเส้นทางระหว่างเมืองมะริด-ตะนาวศรี กับกรุงศรีอยุธยา สอดคล้องกับเส้นทางที่กล่าวไว้ในศิลาจารึกหลักที่ 11 วัดเขากบ ที่เมืองต่างๆ ดังกล่าวคือ เมืองในเส้นทางที่เชื่อมระหว่างมะริด-ตะนาวศรี กับกรุงศรีอยุธยา โดยผ่านทางด่านสิงขร ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่า มีผู้คนเข้ามาอาศัยตั้งถิ่นฐานอยู่ในคลองกระแซง ซึ่งอยู่ในเขตใจกลางเมืองเพชรบุรีตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว (ศานติ ภัคดีคำ, 2559: 1)

เมื่อศึกษาหลักฐานของไทยและของกัมพูชา พบว่ามีการกล่าวถึงพระยาละแวก หรือ กษัตริย์กัมพูชา ผู้ครองเมืองละแวก ให้ยกทัพมาตีเมืองเพชรบุรีในรัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชจำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรกใน พ.ศ. 2121 และครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2124 ในการยกทัพมาตีครั้งที่ 2 นั้นได้กล่าวถึงตำบลคลองกระแซงไว้อย่างชัดเจน ปรากฏในหลักฐานพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ฯ ความว่า

“...พญาละแวกยกเข้าปล้นตำบลคลองกระแซงแลประตูบางจาน ชาวเมืองด่านทานเปนสามารถ เข้าศึกเผาหอรบหลายแล้วปืนกำแพงเข้าได้ในที่นั้น ” คลองกระแซงคือหนึ่งในประตูเมืองหรือกำแพงเมืองที่ไว้ด่านทัพเข้าศึกทางทิศตะวันตกของเมืองเพชรบุรี และมีฐานะเป็น “ตำบล” ซึ่งหมายถึงชุมชนที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันจำนวนหนึ่ง” (ศานติ ภัคดีคำ, 2558: 35)

หากพิจารณาเนื้อความในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฯ ที่อ้างถึงพระยาละแวกบุกเข้าปล้นเมืองเพชรบุรีในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา เมื่อ พ.ศ. 2115 จะทราบโดยประมาณถึงที่ตั้งของตัวเมืองเพชรบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาว่าเคยล้อมรอบด้วยกำแพงก่ออิฐและมีคลองกระแซงทำ

หน้าที่เป็นคูเมืองด้านตะวันตก จากการสำรวจพื้นที่พบแนวลำรางขนาดเล็กกว้างตัวตามแนวเหนือ-ใต้ บริเวณด้านหน้าอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม ทางด้านทิศตะวันออก ปัจจุบันลำรางนี้ตื้นเขินเกือบหมดแล้ว แต่อาจเป็นไปได้ว่า คลองกระแซงในอดีตคือ แนวคลองซึกน้ำจากคูเมืองเดิมเข้ามาสู่สระน้ำที่ตั้งอยู่ด้านใต้ของเขตพุทธาวาส ซึ่งเป็นเหมือนเครื่องกั้นแบ่งเขตพุทธาวาสและสังฆาวาสของวัด ข้อมูลของวัดจากหนังสือสมุดภาพศิลปกรรมวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี (สุภัทรดิศ ดิศกุลและคณะ, 2525: 8) ระบุว่า ในอดีตสระน้ำดังกล่าวเคยมีความยาวถึง 240 เมตรหรือเท่ากับความยาวของพื้นที่วัดจากตะวันออกไปตะวันตก ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นสระน้ำก็จะทำหน้าที่แบ่งพื้นที่วัดเป็นฟากเหนือกับใต้แยกจากกันโดยสมบูรณ์ แต่ต่อมาในสมัยเจ้าอาวาสลำดับที่สอง ได้มีการถมสระน้ำจนเหลือความยาวเพียง 80 เมตร และหลังจากนั้นได้มีการย้ายหมู่กุฏิสงฆ์เครื่องไม้ที่เคยตั้งอยู่ด้านหน้าพระอุโบสถในสมัยรัตนโกสินทร์ มาปลูกขึ้นใหม่ตรงบริเวณสระน้ำที่ถูกถมแล้ว การถมสระและย้ายกุฏิอาจเกี่ยวข้องกับการที่คูเมืองเดิมเกิดตื้นเขิน จนหมดสภาพการเป็นเส้นทางน้ำและเส้นทางคมนาคมหลักสู่วัด จึงเหลือเพียงเส้นทางบกตามแนวถนนซึ่งขนานกับคูเมืองด้านเหนือดังกล่าว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่นสำหรับการจัดการปกครองระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อปฏิรูปการปกครองทำให้คลองกระแซงมีฐานะเป็นอำเภอคลองกระแซง มีความสำคัญในฐานะอำเภอเมืองของจังหวัดเพชรบุรีอาจเพราะเป็นที่ตั้งของพระนครคีรี พระราชวังบนเขาที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 พระราชวังรามราชนิเวศน์ และเป็นที่ตั้งของวัดวาอารามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาอีกหลายแห่ง อาทิ วัดสมณาราม วัดสระบัว วัดพระพุทธไสยาสน์ วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดพลับพลาชัย อำเภอคลองกระแซงแต่เดิมครั้งก่อสร้างพระนครคีรี พื้นที่แห่งนี้มีกลุ่มลาวโซ่งและกลุ่มคนจีนที่เข้ามาดำเนินการสร้างพระราชวังและลงหลักปักฐานในบริเวณอำเภอคลองกระแซง (ทวีโรจน์ กล้ากลุ่มจิตต์, 2553: 15) ใน พ.ศ. 2446 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอคลองกระแซงมาเป็นอำเภอเมืองเพชรบุรี ส่งผลให้ตำบลคลองกระแซงเป็นหนึ่งในตำบลของเขตการปกครองเทศบาลเมืองเพชรบุรี นอกจากนี้การพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการทับถมคลองเพื่อทำเป็นบ้านเรือนและเป็นถนนใช้ในการสัญจรในเขตตัวเมือง คลองกระแซงในอดีตจึงไม่หลงเหลือแล้วในปัจจุบัน เกิดเป็นถนนคลองกระแซงมาแทนที่

4.3 พัฒนาการทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นคลองกระแซง

เนื่องด้วยสภาพที่ตั้งของเมืองเพชรบุรีมีเส้นทางติดต่อกับเมืองท่าชายฝั่งตะวันตก และมีทางออกสู่ทะเลที่อำเภอบ้านแหลม สามารถใช้เป็นเส้นทางของเรือสำเภขนาดเล็กในการลำเลียงสินค้าต่าง ๆ เข้ามาขาย โดยเมืองเพชรบุรีมีบทบาทในฐานะเป็นตัวกลางและเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าจากชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16-18 มีหลักฐานจากเศษชิ้นส่วนถ้วย

ชาม และสินค้าต่าง ๆ ในบริเวณแม่น้ำและลำคลองโบราณ (ทิวา ศุภจรรยาและผ่องศรี วนาสิน, 2524: 65-67) ซึ่งในตำบลคลองกระแซงมีการค้นพบโบราณวัตถุมากมาย อาทิ หม้อตาล ตุ่มหูเงิน โบราณ อย่างเหรียญดอกไม้ เงินชด เงินอี่แปะ เงินปลิง คันฉ่องสำริด ภาชนะดินเผา แสดงให้เห็นว่าแม่น้ำเพชรบุรีในเขตตำบลคลองกระแซงเคยเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าและเส้นทางการค้าภายในที่เจริญรุ่งเรืองของเมืองเพชรบุรี ในสมัยอยุธยาเมืองเพชรบุรีมีฐานะเป็นหัวเมืองฝ่ายตะวันตก ทำหน้าที่เมืองท่าค้าขายกับหัวเมืองทางใต้ และยังเป็นเมืองหน้าด่านที่พม่าใช้เป็นเส้นทางยกทัพเข้าตีกรุงศรีอยุธยาด้วย

จากการค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ พบบันทึกการเดินทางของมิสซันนารีชาวอเมริกันในศาสนาคริสต์นิกายเพรสไบทีเรียนชื่อว่า มิสแมรี โลวินา คอร์ท (Mary Lovina Cort) เดินทางเข้ามาในสยามเพื่อเผยแพร่คริสต์ศาสนาตั้งแต่ พ.ศ. 2417 ช่วงต้นรัชกาลที่ 5 ระหว่างพำนักอยู่ในสยาม เธอได้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้หลากหลาย รวมทั้งเรื่องของเมืองเพชรบุรี เธอได้บันทึกไว้ในหนังสือเรื่อง Siam or the Heart of Father India ได้ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2429 (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2563: 1) เป็นเรื่องราวของตลาดเมืองเพชรบุรีที่อยู่ติดริมแม่น้ำเพชรบุรี ตั้งข้อสันนิษฐานว่า ตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ในเขตตำบลท่าราบและตำบลคลองกระแซง มีข้อความดังนี้

“เมืองเพชรบุรีมีตลาดสองแห่ง แห่งหนึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำปากหนึ่งและเลียบบไปตามแนวถนนเหล่านี้ ซึ่งธุรกิจหลักของเมืองคือการซื้อขาย ตามถนนในตลอดมีตึกสองชั้นสร้างด้วยอิฐตั้งเรียงรายเป็นแถว ๆ อยู่ทางด้านตะวันออกไกลไปเกือบครึ่งไมล์ แต่ขณะที่คุณเดินผ่านไปก็แทบจะมองไม่เห็นตึกเหล่านั้นเลย เพราะบรรดาพ่อค้าแม่ค้าที่อาศัยอยู่ที่นั่นต่างนำสินค้าของพวกเขานำออกมาวางขายบนแผงไม้ที่สร้างขึ้นออกมาด้านหน้าตึก ดังนั้น พ่อค้าแม่ค้าหาบแร่และสาวชาวตลาดจึงได้เข้าพื้นที่ข้างหน้าแผงขายของเหล่านั้นกันบนถนนทั้งเมืองเวลาแดดจ้าหรือเวลาฝนตก โดยมีภาตใส่ปลา ผลไม้หรือผักต่าง ๆ วางไว้ ผลผลิตเกือบทั้งหมดที่มีวางขายนั้นบรรดาหญิงชาวบ้านต่างนำมาจากชนบทโดยใส่ตะกร้าห้อยบนไม้คานทั้งสองข้าง หาบใส่บ่าอย่างชาวจีน พวกปลาต่าง ๆ ถูกนำมาจากทะเล และใส่เรือมาจากทางตอนบนและตอนล่างของแม่น้ำ พวกเราอยู่ไม่ไกลจากทะเลนัก และพวกผู้ชายคนเรือหรือหญิงชาวบ้านที่นำปลาสดมาต่างก็เป่าเขาควายกันขณะที่มุ่งหน้าสู่ตัวเมืองเพื่อส่งเสียงบอกให้ผู้คนที่รู้ว่าพวกเขามาแล้ว” (กรมศิลปากร, 2557: 132)

เมืองเพชรบุรีในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นเมืองที่มีตึกสองชั้นสร้างด้วยอิฐแล้วนับว่าเป็นเมืองที่มีความทันสมัยกว่าเมืองอื่น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน การค้ามีทั้งหาบแร่ แผงลอย นำสินค้าบริโภคออกมาขายกันตามตลาด อาทิ ผัก ผลไม้ และปลา นอกจากนี้ ยังมีการค้าเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ขายแบบรวม ๆ บนแผงลอยและขายคละกันทั้งของกินของใช้ สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างคือ การขายอาหารสำเร็จรูปที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนส่วนหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไป คงมีเวลาน้อยลงและเอาเวลาไปทำมาหากินอย่างอื่นมากขึ้น (วรารัณ นิพัทธ์สุขกิจ, 2561: 65-66)

“ที่นี้มีแผงลอยขายอาหารจีนหลายร้าน พวกเขาผัดสายบัวในน้ำมันหมู ขนมน้ำแข็งทอดในน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันถั่ว และมีหัวหมูย่างวางขายหน้าร้านชวนให้มองดูหน้า รับประทานหรือพวกไก่อ่างที่ถูกเกี่ยวคอแขวนอยู่ 2 – 3 ร้าน พวกเขามีขนมหวานทำจากแป้งข้าวเจ้า หลากหลายชนิดและหัวหอมซอยกับหัวหอมดองด้วย ชาวสยามมักทำแกงเผ็ด (แกงชนิดหนึ่งทำด้วย เนื้อสัตว์เคี้ยวรสเผ็ดจัด รับประทานกับข้าว) ใส่พวกค่างควา หนู กบ พวกเขารับประทานแม้กระทั่ง พวกปลวก (White ants) ซึ่งนำไปทอดกรอบและตวงขาย” (กรมศิลปากร, 2557: 132)

จากบันทึกของมิชชันนารีทำให้ทราบว่าตลาดสดในเมืองเพชรบุรีมีความวุ่นวายและ สกปรกและเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่พอสมควร เป็นศูนย์รวมของสินค้าที่มาจากต่างถิ่น แต่นำมาขายที่ ตลาดเป็นประจำทุกวัน ตลาดมีสุนัขจำนวนมาก และมีวัวที่เรียกว่า ผูกวัวศักดิ์สิทธิ์เป็นวัวที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับทูลเกล้าถวายครั้งที่เสด็จประพาสลัดดา วัวผูกนี้ถูกส่งมาอยู่ที่เมืองเพชรบุรี (วรารังคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2561: 65-66)

4.4 พัฒนาการทางสังคมของท้องถิ่นคลองกระแชง

จากเอกสารงานวิจัยและการสันนิษฐานของนักวิชาการได้ให้ความเห็นตรงกันว่า ชุมชนเมืองเพชรบุรี ตั้งอยู่ระหว่างเขابันไดอิฐและพระนครคีรี ทั้งนี้คนในสมัยนั้นยังมีจำนวนน้อยและ ไม่หนาแน่นเหมือนในปัจจุบัน พื้นที่ในการตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าว จึงเพียงพอต่อการตั้งบ้านเมือง และมีแม่น้ำเพชรบุรีสายเดิม (แนวทิศตะวันตก-ตะวันออก) เป็นกำแพงด้านทิศใต้เพราะเดิมแม่น้ำ เพชรบุรีไหลผ่านทิศใต้ของเขابันไดอิฐ (สมบุรณ์ แก่นตะเคียน, 2520: 16-19) ต่อมาเมื่อแม่น้ำ เพชรบุรี เปลี่ยนทิศทางทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของชุมชนมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระนครคีรี มีการตั้งบ้านเมืองหนาแน่นตามริมแม่น้ำ โครงสร้างเมืองประกอบด้วย คูน้ำคันดินล้อมรอบ สันนิษฐานว่าหมายถึง คลองกระแชง บางจาน และคลองวัดเกาะ ซึ่งใช้เป็นเครื่องป้องกันข้าศึกศัตรู และใช้เป็นทางระบายน้ำให้แก่ตัวเมือง มีการจัดผังตามคติฮินดูและพุทธศาสนานิกายมหายานจาก ขอมและพุทธศาสนานิกายเถรวาทจากลังกา มีการสร้างศาสนสถานไว้ใจกลางเมือง เมืองใหม่ที่เกิดขึ้น นี้จึงมีการวางผังเมืองเป็นอย่างดี โดยมีกำแพงเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมชั้นเดียวแบบสมมาตร ตาม อิทธิพลของพุทธศาสนานิกายมหายาน จากเมืองพระนครในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทำให้รูปแบบ ของแนวกำแพงเมืองมีรูปแบบเป็นสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัส (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2532: 35) ในบริเวณที่ตั้ง ถิ่นฐานใหม่นี้ได้มีได้มีเส้นทางน้ำล้อมถึง 3 ด้าน จึงไม่จำเป็นต้องขุดคลองคูเมืองเพิ่มและยังใช้แม่น้ำ และคลองเหล่านั้นเป็นเส้นทางขนส่งและเข้าออกได้ทุกทิศทาง (อัครวุฒิ กมลาคณ์ ณ อยุธยา, 2535: 16) ในบริเวณใจกลางเมืองได้การตั้งศาลหลักเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงการลงหลักปักฐานที่ตั้งอย่าง ถาวร

ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี กล่าวถึงเขาหลวงเอาไว้ว่า

“...ให้เจ้าเมืองเพชรบุรีจ้างพวกลาวพวน ลาวทรงดำที่ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบชายเขาหลวงให้เป็นผู้ดูแลรักษาถ้าเขาหลวง โดยพระองค์ทรงจ่ายค่าผู้ดูแลรักษาพระ ต่อมาทรงแต่งตั้งข้าราชการให้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาถ้าเขาหลวงถึง 2 ตำแหน่ง คือ ตั้งให้นายการเวกมหาดเล็กเวรสัสดี เป็นขุนราชศิริรักษา เป็นพนักงานกำกับการรักษาเขาหลวงและช่วยราชการกรมการเมืองเพชรบุรี และตั้งนายแยม ข้าหลวงเดิม เป็นหมื่นพิทักษ์บรรพต เป็นพนักงานจัดแจงการเขาหลวง...” (ทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ข้า บุนนาค), 2558: 15)

จากพระราชพงศาวดาร ฯ แสดงให้เห็นว่า ได้มีชาวลาวพวน ลาวทรงดำเข้ามาตั้งตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณท้องถื่นคลองกระแซงมานานแล้ว และมีหน้าที่ดูแลสถานที่ราชการในบริเวณนั้น นอกจากนี้มีคนอาศัยอยู่ในแม่น้ำเพชรบุรีด้วย ดังนั้นทิกของของมิชชันนารีว่า “ที่นี่ไม่มีเรือนแพ แต่ผู้คนจำนวนมากอาศัยอยู่ในเรือโดยเฉพาะบริเวณเหนือสะพานช้าง (Elephant Bridge)”

4.5 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง

วัดสระบัว

วัดสระบัว ตั้งอยู่ในตัวเมืองจังหวัดเพชรบุรี แขนงของวัดสระบัว มีลักษณะที่น่าสนใจคือ การถือเอาพระอุโบสถเป็นประธานของวัดและจัดวางเจดีย์ทรงปราสาทไว้ด้านหน้าพระอุโบสถในฐานะเจดีย์บริวาร ซึ่งแผนผังดังกล่าวนี้ได้รับความนิยมอย่างยิ่งในสมัยอยุธยาตอนปลาย แสดงถึงความสำคัญของอาคารหลังคาคลุมที่มีมากกว่าเจดีย์ อันแตกต่างไปจากสมัยอยุธยาตอนต้นที่เจดีย์มักมีความสำคัญ โดยในอยู่ในตำแหน่งประธานของวัดมากกว่า (คณะโบราณคดี. ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ, 2550: 36-37) ศิลปกรรมที่โดดเด่นของวัดสระบัว ได้แก่ พระอุโบสถ เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็ก แต่มีลายปูนปั้นประดับที่สวยงามบริเวณหน้าบัน กล่าวคือ หน้าบันทางด้านทิศตะวันออกเป็นรูปพระนารายณ์ทรงประทับอยู่เหนือกุ่มภักดิ์ ประกอบด้วยลายช่อหางโต ใบเทศอันอ่อนช้อย หน้าบันชั้นลดบันเป็นลายก้านขดหน้าสัตว์รูปสิงห์ที่ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน แต่ก็เข้มแข็งและดุดันในเวลาเดียวกัน ในขณะที่หน้าบันทิศตะวันตกเป็นรูปพระนารายณ์ทรงประทับอยู่เหนือกุ่มภักดิ์ เช่นกัน แต่เปลี่ยนหน้าบันชั้นลดบันเป็นลายก้านขดรูปเทพพนม ซึ่งให้ความรู้สึกที่นุ่มนวลมากกว่า ฐานเสารอบพระอุโบสถ เป็นฐานเสาที่ตกแต่งด้วยลายปูนปั้นสมัยอยุธยาตอนปลาย ประกอบด้วยชั้นมารแบก ชั้นครุฑ-สิงห์แบก ชั้นกระจังและบัวกลุ่มรองรับใบเสมาหินทราย จึงเรียกว่าเสมานั่งแท่น จำนวน 8 ซุ้ม นอกจากนี้ ในส่วนของชั้นมารแบกนั้น ยังปรากฏการสอดแทรกอารมณ์ขันของช่างโดยการปั้นรูปจีนแบก-ฝรั่งแบกอีกด้วย และที่สำคัญอันบ่งบอกถึงศิลปกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายจากลักษณะของใบเสมานั้นก็คือ ขนาดของใบเสมาที่มีขนาดเล็กและมักตั้งอยู่บนฐานเสมา

มากกว่าสมัยอยุธยาตอนต้น ที่มีเป็นใบเสมาแผ่นใหญ่และตั้งอยู่บนพื้น และเจดีย์ทรงปราสาท 2 องค์ ตั้งอยู่ด้านหน้าของพระอุโบสถ ขนาดด้วยเจดีย์เพิ่มมุมไม้สิบสองมีลักษณะเป็นศิลปะอยุธยาตอนปลาย อย่างชัดเจน กล่าวคือ เป็นเจดีย์ที่ตั้งอยู่บนฐานสิงห์ 2 ฐาน รูปทรงโดยรวมมีความสูงเพียวจนซุ้มจระนำของเรือนธาตุมีขนาดแคบจนไม่สามารถประดิษฐานรูปเคารพใด ๆ ได้ (สงกรานต์ กลมสุข, 2561: 49)

วัดมหาธาตุวรวิหาร

วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นวัดที่มีความเป็นมายาวนาน โดยมีข้อสันนิษฐานจากนักโบราณคดีว่าวัดแห่งนี้สร้างขึ้นมาแล้วอย่างน้อย 700-1,000 ปี ซึ่งอยู่คาบเกี่ยวระหว่างอุทงและทวารวดี เนื่องจากพบซากอิฐโบราณบริเวณวัด ส่วนวิหารหลวง ซึ่งประดิษฐานพระประธานนั้น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ในรัชสมัยของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศหรือราว พ.ศ. 2275-2301 (ธงชัย เปาอินทร์, 2555: 1) รูปแบบของศิลปกรรมของวัดมหาธาตุนั้น มีการผสมผสานกันจากหลายยุคหลายสมัย เริ่มจาก แผ่นผังของวัด ซึ่งถือว่าเป็นเพียงรูปแบบการก่อสร้าง เดียวที่สื่อถึงลักษณะศิลปกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น เนื่องจากลักษณะศิลปกรรมในสมัยนั้น นิยมก่อสร้างปราสาทเป็นประธานของวัด คล้ายศิลปะลพบุรี หรือศิลปะเขมร แต่จะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากปราสาทแบบเขมร นั่นคือความสูงชะลูดกว่าและสร้างจากอิฐ ไม่ใช่จากหิน เหมือนเช่นปราสาทศิลปะเขมรอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม พระปราสาทวัดมหาธาตุที่เห็นในปัจจุบันนั้น ไม่ใช่องค์เดิม แต่เป็นการบูรณะขึ้นมาใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อีกหนึ่งสิ่งที่แสดงถึงอิทธิพลของศิลปกรรมในสมัยอยุธยาตอนต้น นั่นก็คือซุ้มของใบเสมาที่ทำเรือนซุ้มเป็นหลังคาทรงโค้ง ซึ่งผู้เขียนสันนิษฐานว่า อาจจะเป็นการสร้างขึ้นมาครอบภายหลังเนื่องจากซุ้มโค้งยอดแหลมนั้น เป็นศิลปะที่ได้รับ การถ่ายทอดมาจากเปอร์เซีย ซึ่งเป็นแนวศิลปะที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนปลาย ในขณะที่วัดมหาธาตุ อาจจะมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นมาแล้ว

วัดพลับพลาย

ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชเพลิงศพพระครูอาทรวชิรธรรมกล่าวไว้ว่า วัดพลับพลายชัยเป็นวัดโบราณ สร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ระหว่าง พ.ศ. 2229-2310 ในสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 4 (พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ) ซึ่งในสมัยดังกล่าวนิยมสร้างวัดเป็นอย่างมาก แต่เดิมที่ดินที่สร้างวัดเคยเป็นที่ประชุมกองทัพมาก่อนและเป็นที่ฝึกอาวุธของทหารที่จะออกทำศึกสงคราม จึงน่าจะเป็นที่ของหลวงมาก่อนเพราะเคยมีพลับพลายที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรีด้วย (วัดพลับพลายชัย จังหวัดเพชรบุรี, 2539: 12-16) เมื่อได้สร้างวัดจึงพร้อมใจกันตั้งชื่อว่า วัดพลับพลายชัย ตามลักษณะสถานที่ก่อนสร้างวัด (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, 2558: 36) โดยบรรดา

ขุนนางพ่อค้าคหบดีและประชาชนรวมทุนกันสร้างขึ้น พระประธานในอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นแบบสุโขทัย หน้าตักกว้าง 170 เซนติเมตร ปิดทองคำเปลว เมื่อประมาณ พ.ศ.2340 ได้มีพระภิกษุเชื้อจีนผู้หนึ่งได้เป็นเจ้าของ ท่านได้รื้อถอนพระอุโบสถหลังเก่าที่ชำรุดทรุดโทรมแล้วสร้างหลังใหม่ขึ้นแทนที่ โดยสร้างแบบก่ออิฐถือปูนและได้อัญเชิญพระประธานองค์เดิมเข้าประดิษฐานในพระอุโบสถที่หน้าพระอุโบสถหลังใหม่ วัดพลับพลาชัยเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยที่หลวงพ่อกุญแจดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส ท่านเป็นผู้นำในการวางรากฐานการศึกษา ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และเป็นผู้ก่อตั้งหนังสือคุณะวัดพลับพลาชัย (วัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี, 2539: 12-16)

ศาลาคามวาสี

ในวัฒนธรรมของคนเพชรบุรีบริเวณย่านสำคัญต่าง ๆ นิยมสร้างศาลากลางบ้าน ซึ่งคาม แปลว่าหมู่บ้านคือ ศาลากลางหมู่บ้านของชุมชนที่ใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางศาสนา ตามวาระที่ชาวบ้านนิมนต์พระมาทำกิจกรรมทางศาสนาที่ชุมชน นอกจากนี้ศาลาคามวาสียังเคยเป็นโรงเรียนสตรี บริเวณใต้ถุนศาลาเคยใช้เป็นห้องสอนหนังสือชั้นต้นให้กับกุลบุตรกุลธิดาเมืองเพชรบุรีกันมาช้านาน เรียกได้ว่าสมัยก่อนคนแถบนั้นทุกคน ต้องผ่านสำนักศาลาคามวาสีก่อนจะปิดตัวลงเพราะเริ่มมีโรงเรียนต่าง ๆ ของราชการเปิดขึ้นในจังหวัด ในปัจจุบันศาลาคามวาสีเป็นแหล่งรวบรวมของโบราณที่ค้นพบได้จากใต้แม่น้ำเพชรบุรีมีพื้นที่ในการจัดแสดงภาพจำลองศิลปะวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเมืองเพชรในแต่ละยุคสมัย

วัดคงคาราม

วัดคงคารามตั้งเมื่อ พ.ศ. 2370 เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ระหว่างปี พ.ศ. 2367 - 2394 ตามที่จารึกไว้หน้าหอสวดมนต์ วัดคงคารามวิหารได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2522 วัดคงคารามวรวิหารเป็นวัดโบราณเก่าแก่ ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างวัด แต่ปรากฏตามทำเนียบพระอารามหลวงที่เจ้าพระยาวิชิตวงศ์วุฒิไกร (ม.ร.ว. คลี สุทัศน์) เสนาบดีกระทรวงธรรมการรวบรวมไว้ว่าเป็นพระอารามหลวง พระอารามแรกของจังหวัดเพชรบุรีเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงยกเงินพระคลังข้างที่จำนวนหมื่นชั่งกับทองร้อยชั่ง ไว้สำหรับการปฏิสังขรณ์พระอาราม ในหนังสือสมุद्रาษบุรี (2468) สันนิษฐานว่าวัดคงคารามเป็นวัดที่สร้างขึ้นตั้งแต่โบราณ ขณะนั้นแม่น้ำยังคงไหลผ่านหน้าวัดซึ่งปัจจุบันไม่มีแม่น้ำสายดังกล่าวแล้ว สอดคล้องกับข้อมูลของพระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์) (2533: 30) กล่าวว่า “ตัวเมือง (เพชรบุรี) นั้นท่านว่า ตั้งอยู่ด้านเขามหาสวรรค์และเขabanได้อิฐ เขากวแม่ น้ำเดิมต้นอยู่เขาแดนต่อแดนแล้วไหลผ่านแยกมาหลายสาย เลยไปรวมบางกบูนแม่น้ำสายวังตะโกนั้นมิที่แยกมาแต่เวียงคอย

ออกบ้านสพานยี่หนแล้วผ่านเมืองมาทางเขากว้อออกวัดคงคาราม วัดโคกแยกพุ่งไปบ้านหม้อออกท่า
ช่องไปทางตะวันออกสายหนึ่ง” วัดคงคารามเป็นวัดโบราณเก่าแก่ที่สร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยาหรือ
ตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ บูรณปฏิสังขรณ์ แล้วสถาปนา
ขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดวรวิหาร ปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร
(สายหยุด เทพเรณู, 2535: 45)

สะพานพระจอมเกล้า

สะพานพระจอมเกล้าอดีตเรียกว่า สะพานช้างเป็นหนึ่งในสะพานที่
ชาวเพชรบุรีใช้สัญจรไปมาในใจกลางเทศบาลเมืองเพชรบุรี โดยเป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างถนนสี่พระ
อินทร์ ตำบลคลองกระแชง (ตะวันตก) และถนนพงษ์สุริยา ตำบลท่าราบ (ตะวันออก) มีแม่น้ำเพชรบุรี
คั่นกลาง เป็นสะพานที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) ในตำแหน่งเสนาบดี
จตุสดมภ์กรมเจ้าท่าเป็นนายงานทำการก่อสร้างสะพานจอมเกล้า สมัยที่มีการก่อสร้างเขาวังหรือพระ
นครคีรี (สร้างเมือง พ.ศ. 2402 แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2403) เมื่อสร้างเสร็จได้นำช้างหนึ่งเชือกเดินข้าม
เป็นปฐมฤกษ์และผูกช้างไว้บนสะพาน 3 วัน 3 คืน เพื่อทดสอบว่าสะพานมีความแข็งแรงพอที่จะรับ
น้ำหนักจำนวนมากได้ ชาวบ้านจึงเรียกว่าสะพานช้าง

วัดมหาสมณาราม

วัดมหาสมณารามเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดราชมหาวิหารตั้งอยู่ใกล้เขา
ด้านทิศตะวันออกของพระนครคีรี ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เดิมชื่อ
วัดสมณ (อ่านว่า สะ-หมน) วัดเขาสมณ เอกสารบางฉบับระบุว่าชื่อ วัดสมณะหรือวัดมหาสมน
สันนิษฐานว่าเป็นวัดเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยอยุธยา เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้
สร้างพระนครคีรี บรรดาพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ภายในวัดมหาสมณารามทราบข่าวว่าอยู่ในเขตสร้าง
พระราชวังจึงพากันย้ายไปจำพรรษาที่อื่น ทำให้วัดมหาสมณารามกลายเป็นวัดร้าง พระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้บูรณซ่อมแซมวัดมหาสมณารามโดยมีเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์
(ช่วง บุนนาค) สมุหพระกลาโหมเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานดังกล่าว ตามพระราชหัตถเลขาทรงมีถึง
เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ เมื่อ จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403) วัดมหาสมณารามมีศิลปวัตถุที่สำคัญคือ พระ
อุโบสถ ที่สร้างเป็นอาคารหลังคาจั่วมีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันทั้งสองด้านของอาคารมีตรา
พระมหาพิชัยมงกุฎเปล่งพระรัศมีอันเป็นพระบรมราชสัญลักษณ์ของรัชกาลที่ 4 อยู่กึ่งกลาง ขนาบ
ด้วยฉัตร 2 ข้าง ด้านล่างทำเป็นรูปพระอาทิตย์ (ซ้าย) และพระจันทร์ (ขวา) ล้อมรอบด้วยลวดลาย
ก้านขดที่ทำเป็นรูปลายใบไม้อย่างเทศ ภายในพระอุโบสถของวัดนี้มีพระประธานปางมารวิชัย แบบ

พระราชนิยามในรัชกาลที่ 4 และมีภาพเขียนจิตรกรรมสีฝุ่น ฝีมือของขรัวอินโข่ง จิตรกรเอกสมัยรัชกาลที่ 3-4 บริเวณด้านบนบนเหนือหน้าต่างที่ผนังซึ่งด้านเป็นภาพการไปนมัสการสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพุทธศาสนา เช่น ภาพนมัสการพระพุทธรูป ภาพนมัสการพระปฐมเจดีย์ ภาพนมัสการพระบรมธาตุ นครศรีธรรมราช ภาพพระนครคีรี ส่วนภาพระหว่างหน้าต่างภาพวาดแสดงปรัชญาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีชีวิต เกิด แก่ เจ็บ ตาย การวาดภาพทิวทัศน์ประกอบเป็นลักษณะศิลปะแบบตะวันตกที่ใช้ภาพสามมิติมาผสมผสานกับจิตรกรรมไทย นับเป็นภาพวาดฝีมือขรัวอินโข่งแห่งเดียวในเมืองเพชรบุรี ซึ่งเป็นชาติภูมิ (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2556: 112)

พระรามราชนิเวศน์

พระรามราชนิเวศน์หรือพระราชวังบ้านปืน ตั้งอยู่ที่เขตบ้านปืน ริมแม่น้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นพระราชวังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อเสด็จประพาสจังหวัดเพชรบุรี ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะมีพระราชวังนอกพระนครเพื่อประทับค้างแรมได้โดยสะดวก พระองค์ทรงมีพระประสงค์จะให้เป็นที่ประทับที่ประทับยามหน้าฝน พระองค์จึงมีพระราชโองการให้ซื้อที่ดินจากชาวบ้านที่เขตบ้านปืน ริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยมีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นแม่กองควบคุมการก่อสร้าง โดยมีนายคาร์ล ดอห์ริง (Carl Dohring) สถาปนิกชาวเยอรมนีเป็นผู้ควบคุมงานออกแบบและทำงานคู่ขนานกับนายช่างใหญ่หลายคนของไทย รูปแบบของงานสถาปัตยกรรมและงานออกแบบตกแต่งภายในของพระราชวังนี้ได้ใช้ลักษณะเด่นของศิลปะแบบบาโรค (Baroque) และอาร์ต นูโว (Art Nouveau) ที่แสดงถึงความอ่อนช้อยและสง่างามองค์พระราชวังเน้นความทันสมัยโดยจะลดทอนรายละเอียดที่มีมากเหมือนครั้งอดีต เน้นในเรื่องของความสูงของหน้าต่างและเพดานกว้างกว่าปกติ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดฯ ให้แปรรูปพระราชวังนี้เป็นสถานศึกษาของเหล่าครูในแขนงวิชาชีพต่าง ๆ มาจนกระทั่งวิชาชีพมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นจึงย้ายออกไปตั้งอยู่สถานที่อื่น ส่งผลให้พระราชวังถูกปล่อยให้โทรมลง ต่อมาได้พัฒนาเป็นโรงเรียนวังพระรามราชนิเวศน์ โรงเรียนฝึกหัดครูกรรมวิธี โรงเรียนฝึกหัดครูผู้กำกับลูกเสือในพระบรมราชูปถัมภ์ และโรงเรียนประถม วิสามัญหญิง จนกระทั่งโรงเรียนเหล่านี้ย้ายออกไป พระราชวังบ้านปืนจึงถูกทิ้งให้ทรุดโทรมอีกครั้ง (ปิติ มณีเนตร, 2555: 89) ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของมณฑลทหารบกที่ 15

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี ตั้งอยู่ที่ถนนคีรีรัฐยา ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี เป็นพระราชวังแห่งแรกที่ตั้งอยู่บนยอดเขา เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงผนวช ได้เคยเสด็จมายังเขาสมณะ ในปีพุทธศักราช 2401 และโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังประจำรัชกาลในหัวเมืองขึ้นบนยอดเขาสมณะ แล้วพระราชทานนามว่า พระนครคีรี โดยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี ประกอบด้วยอาคารโบราณสถานหลายหลังตั้งเรียงรายอยู่บนยอดเขาเช่น วัดพระแก้วน้อย พระธาตุจอมเพชร พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวรรย์ พระที่นั่งเวชยันต์วิเชียรปราสาท พระที่นั่งราชธรรมสภา โรงมหรสพ หอซัवालเวียงชัย และอาคารต่าง ๆ ซึ่งได้มีการจัดแสดงไว้อย่างน่าสนใจ (สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, มปป: 12)

พิพิธภัณฑสมบัติแม่น้ำเพชร

พิพิธภัณฑสมบัติแม่น้ำเพชรเป็นหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวเพชรบุรี เนื่องจากมีวัตถุโบราณอายุเก่าแก่นับพันปีไม่ว่าจะเป็น หม้อน้ำ รูปสลักนกยูงของชาวมอญสมัยทวารวดี หรือขวานหิน เงินโบราณ อย่างเหรียญดอกไม้ เงินชด เงินอีแปะ เงินปลิง คันฉ่องสำริด สมัยราชวงศ์ถึง หม้อตาลเมืองเพชร ภาชนะดินเผา และอื่นๆ อีกมากมายชุกช่อนอยู่ที่กันแม่น้ำเพชรบริเวณหน้าวัดมหาธาตุ นายกิตติพงษ์ พึ่งแดง ผู้ก่อตั้งโครงการพิพิธภัณฑสมบัติแม่น้ำเพชรอธิบายว่า มีแรงบันดาลใจในการค้นหาสมบัติในแม่น้ำเพชรบุรีอย่างจริงจังหลังจากที่ต้องตามหาหม้อตาลเมืองเพชรมาจัดนิทรรศการ 150 ปี พระนครคีรีและตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็ได้ตามหาและสะสมหม้อตาลเมืองเพชรเรื่อยมา ได้จากพรรคพวกบ้าง และมีสมบัติที่หาได้ในแม่น้ำเพชรอีกหลายชิ้น ไม่ว่าจะเป็นหม้อตาล คันฉ่อง ตุ่มหู และอีกมากมาย สาเหตุที่ทำให้พิพิธภัณฑสมบัติแม่น้ำเพชรขึ้นมา เพราะอยากให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพชรบุรี เพราะเป็นชุมชนที่เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ยุคหินใหม่ โดยเฉพาะสมัยทวารวดีมีหลักฐานทางโบราณสถานโบราณวัตถุมากมาย จากโบราณวัตถุเหล่านี้สามารถบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของคนเมืองเพชรบุรีว่า ในอดีตบริเวณนี้เคยเป็นเมืองท่าที่รุ่งเรืองทางการค้าขายมาตั้งแต่สมัยทวารวดี สุโขทัย อยุธยาเรื่อยมาจนถึงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนในบ้านเกิดเมืองนอนของตน (เพลินเมืองเพชร, 2561: 1)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

สลักจิต ใจน้อย (2553: 120-125) ได้ศึกษาและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง นครลำปางเขลางค์บ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิชานารี จังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่องนครลำปาง เขลางค์บ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนวิชานารี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่องนครลำปางบ้านเรา จำนวน 4 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิถีทางประวัติศาสตร์จำนวน 7 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่าหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่องนครลำปางเขลางค์บ้านเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทั้งหมด 4 หน่วยได้แก่ เล่าขานตำนานเขลางค์ สืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น คนดีเขลางค์นคร และของดีเมืองเขลางค์นคร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.27/82.72 นักเรียนที่เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีความคิดเห็นต่อรายการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ทวีช ลักษณะสง่า (2556: 174-175) ได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่น ความสามารถของนักเรียนในการศึกษาท้องถิ่น และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่านักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและต้องการให้พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการแสวงหาความรู้โดยใช้ท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ คาดหวังให้นักเรียนมีกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน เกี่ยวกับการกำหนดประเด็นการศึกษาท้องถิ่น

การรวบรวมข้อมูล การประเมินข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปเรียบเรียงและนำเสนอ ผลการทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นเวลา 40 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยการศึกษาท้องถิ่นพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และปฏิบัติการศึกษาท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และคนในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้ และผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่นก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น และนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยนักเรียนเห็นว่าในท้องถิ่นมีแหล่งเรียนรู้ให้ศึกษาและมีคนในท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าท้องถิ่นของนักเรียนน่าอยู่ คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน และนักเรียนต้องการพัฒนาท้องถิ่นของนักเรียนให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น

นันทนา ราชเฉลิม (2557: 107-108) ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนปอแดง จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งศึกษาบริบทของชุมชนและโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รวมถึงผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีโรงเรียนบ้านเนินปอแดงเป็นกรณีศึกษาข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงอุปนัย และสถิติพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปและใช้การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยการตรวจทานกับผู้เกี่ยวข้องและการจัดเสวนาโดยผ่านเวทีคืนความรู้สู่ชุมชน ผลการวิจัยด้านการศึกษาบริบทของชุมชนและโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่และนักเรียนมาเห็นถึงความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เท่าที่ควร ครูใช้วิธีการสอนโดยการถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง นักเรียนอยู่ในฐานะของผู้รับความรู้มากกว่าเป็นนักเรียนผู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงยังไม่เชื่อมโยงกับมิติของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ชุมชนรู้สึกว่าการเรียนการสอนไม่ใช่หน้าที่ของตนเองและไม่มีความสามารถพอ ความรู้ในรูปแบบการสร้างสรรคความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงยังไม่ปรากฏชัดเจน

ศศิพัชร จำปา (2558: 184-189) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทาง

ประวัติศาสตร์ 2) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ 3) เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนในระหว่างและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น 2) ความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น มีสำนึกรักท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ยุทธศิลป์ แพลนนาค (2559: 102-106) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร (DACIR) ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทีฆกุล คำงาม (2560: 121-127) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอน DACIR ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 มีความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการ

จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภณัฐ พานา (2560: 125-129) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่พัฒนาตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If และส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และแบบทดสอบการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเตรียมการสอน และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า TIMER ได้แก่ ขั้นการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ (Talk about historical issue) ขั้นการจินตนาการเกี่ยวกับอดีต (Imagine about the past) ขั้นการจัดการกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Manage evidence) ขั้นการสำรวจผ่านกาลเวลา (Exploration through time) และขั้นการสะท้อนถึงอดีต (Reflection to the past) ตลอดจนการวัดและประเมินผล 2) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ไปในทางที่ดีขึ้น

Boadu (2014: 50-55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศกานา (An Examination of the use of Technology in the Teaching of History: A Study of Selected Senior High Schools in the Cape Coast Metropolis, Ghana) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนประวัติศาสตร์จำนวน 153 คน และครูประวัติศาสตร์ 6 คน รวมทั้งหมด 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ อินเทอร์เน็ตสามารถนำมาใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ได้ดี ครูและนักเรียนมีการแสดงทัศนคติในเชิงบวกเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการสอนประวัติศาสตร์ และในด้านปัญหาที่พบคือ ครูต้องเผชิญกับความท้าทายเช่น ความไม่เพียงพอของเทคโนโลยีในการสอนประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจใน

การพยายามใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรจัดให้มีการฝึกอบรมในภาคบริการสำหรับครูประวัติศาสตร์เพื่อให้พวกเขาเห็นถึงประเภทของเทคโนโลยีและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการสอน กระทรวงศึกษาธิการควรจัดหาทรัพยากรทางเทคโนโลยีที่โรงเรียนต้องการและหัวหน้าหน่วยงานควรแนะนำหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ครูใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

Magro et al. (2014: 34-35) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษามรดกทางวัฒนธรรม (Improving history learning through cultural heritage, Local history and technology) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษามรดกทางวัฒนธรรมในบริบทของท้องถิ่นและการให้ความสำคัญในฐานะแหล่งเรียนรู้ 2) ทำความเข้าใจแนวคิดทางประวัติศาสตร์และทำความเข้าใจความหลากหลายของโลก 3) ใช้เทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ ความทรงจำ เอกลักษณ์ (History - Memory - Identity) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เอกสารขั้นตอนการการใช้อุปกรณ์มือถือและวิธีการทางภูมิศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาเส้นทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบนอุปกรณ์ Google Earth และการสร้างหมุด (Place marks) แสดงสถานที่สำคัญของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Boadu (2015: 38-51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอนประวัติศาสตร์ในมุมมองของนักเรียนและครูประวัติศาสตร์ (Effective Teaching in History: The Perspectives of History Student-Teachers) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษามุมมองของครูและนักเรียนในประเด็น การสอนประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มและการนำเสนอวิธีการหรือเทคนิคการสอนประวัติศาสตร์รูปแบบต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการสนทนากลุ่ม ครูมีการวางแผนการสอนประวัติศาสตร์อย่างรอบคอบมากขึ้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์วิธีการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ และสามารถให้คำปรึกษาครูคนอื่น ๆ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวกและการใช้ความหลากหลายของเทคนิคการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

Maddison (2017: 7) ได้นำเสนอบทความเรื่อง การวางแผนการสอนโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมรดกของท้องถิ่น (Planning Outstanding Local History and Heritage Projects at Key Stages 1 2 and 3) ผู้วิจัยเสนอว่า ครูควรใช้วิธีการไต่สวนทาง

ประวัติศาสตร์ (enquiry) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนและพร้อมจะออกไปศึกษาพื้นที่จริง มีด้วยกัน 3 หลักการคือ การสอบถามประวัติและความสำคัญของอาคารหรือสถานที่ในท้องถิ่น การไต่สวนเรื่องราวที่สร้างขึ้นโดยอาศัยอนุสรณ์สถานในท้องถิ่น และการไต่สวนที่นำไปสู่การสร้างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมรดกทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้นำเสนอตัวอย่างขั้นตอนในการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้ 1) เริ่มต้นด้วยการเดินรอบๆ โรงเรียน เพื่อสำรวจสิ่งที่น่าสนใจไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ หรือ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่คุณสามารถสังเกตเห็นได้ 2) บันทึกกระยะทางการเดินสำรวจ 3) สืบค้นข้อมูล อาคารสถานที่แบบออนไลน์ 4) ใช้แผนที่เก่าของท้องถิ่นเพื่อกำหนดจุดเริ่มและขอบเขตการศึกษา 5) กำหนดคำถามสำคัญเพื่อนำไปสู่การวิจัยทางประวัติศาสตร์ 6) สอบถามพ่อแม่ ปู่ย่า คุณครูผู้สูงอายุ และวิทยากรท้องถิ่น เพื่อรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ 7) ใช้แบบสำรวจมโนประชากรเพื่อสืบค้น ข้อมูลการอยู่อาศัยในพื้นที่ที่สำรวจ พร้อมตรวจสอบข้อมูลด้วย 8) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล และสรุปผล

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในชั้นเรียน มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ช่วยพัฒนาและ ส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การวางแผนและ เตรียมความพร้อมของครู การเลือกวิธีการสอนหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การสำรวจ มุมมองหรือความคิดเห็นของนักเรียนและครูสอนประวัติศาสตร์เพื่อนำมาพัฒนาการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนประวัติศาสตร์ จากงานวิจัยข้างต้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วิธีการสอนทางประวัติศาสตร์ การใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่น หรือ SSAS ของศศิพัชร์ จำปา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนยังเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้และ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ได้สัมผัสกับหลักฐานในท้องถิ่นที่มีอยู่จริง ได้สัมภาษณ์ผู้รู้ ในท้องถิ่นและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายด้วยตนเองอีกด้วย ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ SSAS มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้และองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

จินตนา งามเจริญมงคล (2547: 110-115) ได้ศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนแบบ Action learning เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นวิเทศศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนการสอนแบบ Action learning ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นวิทยุศึกษา 2) พัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Action learning ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ของนักเรียน 3) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหาในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Action learning ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอน แบบบันทึกประจำวันของครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยท้ายวงจร แบบประเมินทักษะการสร้างองค์ความรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ Action learning ในการพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ หน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคมมีการพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้เพิ่มขึ้นทุกทักษะในทุกวงจรแต่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหาไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีนักเรียนที่ได้คะแนนถึงร้อยละ 70 อยู่ร้อยละ 35.3 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนด

กัญญา บุญแดง (2552: 150-151) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้กับเกณฑ์ 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ 4) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้กับเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 74.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยให้

นักเรียนสร้างองค์ความรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ย 3.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หทัยชนก ไชยวงศ์ (2555: 20) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลำปางกัลยาณี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้เพื่อเสริมสร้างการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลำปางกัลยาณี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้เพื่อเสริมสร้างการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์จำนวน 5 แผน แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินการสร้างองค์ความรู้จำนวน 5 ชุด ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.93 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 2.91 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 2.90 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 2.87 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 2.88 ทั้งด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้เพื่อเสริมสร้างการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนและผลการประเมินการสร้างองค์ความรู้โดยรวมทุกแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.00

ทิฏฐิภัทรา สุดแก้ว (2554: 90-95) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางด้านรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 มีคุณภาพในระดับเหมาะสม และผลการประเมินบทเรียนและเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังของนักเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ยุทธกรณ์ ก่อศิลป์และนิลมณี พิทักษ์ (2557: 60-69) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา รายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/16 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา รายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/16 โดยนักเรียนร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา รายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/16 โดยนักเรียนร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบทดสอบย่อยทำวงจร แบบประเมินความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนจำนวนร้อยละ 84.84 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาคิดเป็นร้อยละ 84.50 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 2) นักเรียนจำนวนร้อยละ 84.84 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.02 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ธันนกร พวงคำ (2557: 50-55) ได้ศึกษาผลการศึกษผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ วิชา ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนจากการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน วิชา ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อศึกษาทักษะพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ที่เรียนจากการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน นักเรียนร้อยละ 85 มีคะแนนเฉลี่ย 74.50 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ทักษะพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน นักเรียนร้อยละ 87.50 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

Yeager and Wilson (1997: 121-126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสอนการคิดทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษารายวิชา วิธีสอนสังคมศึกษา (Teaching Historical thinking in the Social Studies Methods Course: A Case Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่นอกเหนือไปจากการเล่าซ้ำในลำดับเหตุการณ์ข้อเท็จจริงไปสู่การคิดและการตีความทางประวัติศาสตร์ของทั้งครูและนักเรียน ผลการศึกษาจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาที่เรียนในรายวิชา วิธีสอนของมหาวิทยาลัย Southern State จำนวน 30 คน พบว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา วิธีสอนเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการสนับสนุนการคิดทางประวัติศาสตร์ เพราะมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ และวิธีที่นักศึกษาวิชาชีพครูจะเรียนรู้วิธีในการสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำได้พัฒนาทักษะในการตั้งคำถามและมีการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่วิธีการศึกษาและการเข้าใจประวัติศาสตร์ที่มากกว่าการเรียนรู้จากการบรรยายเนื้อหาโดยทั่วไปเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์

Rahman et al. (2011: 488-492) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Knowledge Construction Process in Online Learning) ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการสอนตามรูปแบบออนไลน์ นักเรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใน 2 ประเด็นคือ 1) การสร้างองค์ความรู้จากสิ่งแวดล้อมหรือจากบุคคลอื่นผ่านการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ (Learning from Others) และการถกเถียงหรืออภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามมวลประสบการณ์ของนักเรียนเอง 2) การประมวลผลเชิงลึก (Deep Processing) เพื่อสร้างความรู้ที่มีความหมาย (meaningful knowledge) ผู้วิจัยได้อธิบาย ขั้นตอนการสร้างองค์ความรู้ (Steps of Knowledge Construction Process) ในงานวิจัยครั้งนี้ไว้ว่า 1) แสดงความคิดเห็นของคุณที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้บนเครือข่ายออนไลน์ 2) อ่านเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นก่อนที่จะร่วมกันอภิปรายหรือถกเถียง 3) วาดภาพหรือเขียนเพื่อสรุปองค์ความรู้

Jaleel and Verghis (2015: 8-12) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างองค์ความรู้ในการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Knowledge Creation in Constructivist Learning) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบ E - learning ในการส่งเสริมกระบวนการสร้างองค์ความรู้ในห้องเรียนมัธยมศึกษา เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ E - learning ประกอบด้วยภาพวิดีโอและเสียง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นและการเรียนรู้แบบ E - learning สามารถส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ โดยมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคล บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความพร้อมด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี คุณลักษณะที่จำเป็นของครูและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ งานวิจัยข้างต้นพบว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Action learning การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้ เทคนิคแผนผังทางปัญญา วิธีการทางประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน พบว่า มีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมาก การสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สำรวจข้อมูลหลักฐาน วิเคราะห์และตีความ สรุปผล เชื่อมโยงข้อมูล แสดงมุมมองทางประวัติศาสตร์และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จะแสดงให้เห็นถึงผลของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์และขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติในการศึกษาข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต่าง ๆ จนสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The one group pretest-posttest design) และแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design) มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 เป็นหน่วยวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 543 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยการจับฉลาก

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2.2 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนรู้สัปดาห์
ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมเวลาการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 12 คาบเรียน มีรายละเอียด
ดังนี้

3.1.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้
ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมเป็น 12 คาบเรียน
สัปดาห์ละ 2 ขั้นตอน รวมทั้งหมด 6 สัปดาห์

3.1.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.4 วัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยแบบวัดกระบวนการสร้างองค์
ความรู้ทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ฉบับ ในคาบเรียนที่ 4 8 และ 12

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่อยู่ในรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 (32104)
ปีการศึกษา 2563 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในเนื้อหา
จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2
มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4.3 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 3 จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 –
3 เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 5 และ 6
เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2563

ภาคเรียนที่ 1	หน่วยกิต/ ชั่วโมง	ภาคเรียนที่ 2	หน่วยกิต/ ชั่วโมง
รายวิชาพื้นฐาน		รายวิชาพื้นฐาน	
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5			
ส 32101 สังคมศึกษา 3	1.0 (40)	ส 32102 สังคมศึกษา 4	1.0 (40)
ส 32102 ประวัติศาสตร์ 1	1.0 (40)	ส 32104 ประวัติศาสตร์ 2	1.0 (40)
ส 30233 หน้าที่พลเมือง 3	0.5 (20)	ส 30234 หน้าที่พลเมือง 4	0.5 (20)
ส 32201 ภูมิศาสตร์การ ท่องเที่ยว	1.0 (40)	ส 32203 กฎหมายที่ประชาชน ควรรู้	1.0 (40)

คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 (32104) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ศึกษาการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ บทบาทของพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การป้องกันและการรักษาเอกราชของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย บุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เริ่มต้นการปกครองประชาธิปไตย อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน สถาปนาแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความเป็นมา พัฒนาการด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครองและมรดกทางภูมิปัญญา การมีส่วนร่วมพัฒนาและอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

โดยใช้ทักษะการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทักษะทางประวัติศาสตร์ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ สร้างความตระหนัก กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการตีความ กระบวนการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการออกแบบและนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอภิปรายเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของคน

เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์ด้านต่าง ๆ บุคคลสำคัญ ที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดขึ้นแก่กรุงรัตนโกสินทร์ตลอดจนเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นของตน ร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด ม.4-6/1 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

ม.4-6/2 สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 (ส32104) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ที่	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน
1	ขั้นตอนทางประวัติศาสตร์	1. อธิบายและนำเสนอตัวอย่างการนำขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ไปปรับใช้เพื่อศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ 2. วิเคราะห์และตีความเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์	- ขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ - การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์	6	5
2	ความรุ่งเรืองของกรุงรัตนโกสินทร์	1. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	- การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ - ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ความสำคัญ	10	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน
3	บุคคลสำคัญ	1. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ 2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน	- บุคคลสำคัญ - วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	10	5
4	คลองกระแชง ในหลักฐาน ประวัติศาสตร์	1. อธิบายความหมายของชื่อ ความเป็นมา และลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแชงโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแชงโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์	- ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแชงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น พระราชพงศาวดาร ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน หนังสือสมุดราชบุรี พ.ศ. 2468 หนังสือท้องถิ่นของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองเพชรบุรีเอกสารทางราชการประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2444 เป็นต้น	4	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน
4	คลองกระแซง ในหลักฐาน ประวัติศาสตร์ (ต่อ)	2. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงเรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์			
5	พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแซง	1. อธิบายพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแซง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแซงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงเรื่อง พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแซง	- พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง - พัฒนาการทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นคลองกระแซง - พัฒนาการทางสังคมและการตั้งถิ่นฐานของท้องถิ่นคลองกระแซง	4	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน
6	แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง	1. อธิบายที่มาของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความถึงพัฒนาการและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงเรื่อง แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง	- แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง ได้แก่ ศาลาคามวาสี หนังกใหญ่วัดปลับปลาชัย วัดสระบัว สะพานจอมเกล้า พิพิธภัณฑ์สมบัดิแม่น้ำเพชร วัดคงคาราม-วรวิหาร วัดมหาธาตุธรรมหาวิหาร	4	10
สอบกลางภาค				1	20
สอบปลายภาค				1	30
รวม				40	100

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 – 6 ซึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ จำนวน 4 คาบเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองกระแซง จำนวน 4 คาบเรียน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง จำนวน 4 คาบเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
ส 4.1 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ ต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบ	1. ตระหนักถึง ความสำคัญของ เวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์	1. เวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ที่ปรากฏใน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ไทยและประวัติศาสตร์สากล 2. ตัวอย่างเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ของสังคม มนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ 3. ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	<p>1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแชงใน หลักฐานประวัติศาสตร์</p> <p>2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้ง ถิ่นฐานบริเวณคลอง กระแชง</p> <p>3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่ง ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์ของ คลองกระแชง</p>
	2. เกิดกระบวนการ สร้างองค์ ความรู้ใหม่ทาง ประวัติศาสตร์	1. ขั้นตอนของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์โดยนำเสนอ ตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่าง ชัดเจน 2. คุณค่าและประโยชน์ของ วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มี ต่อการศึกษาทาง ประวัติศาสตร์ 3. ผลการศึกษาหรือ โครงการทางประวัติศาสตร์	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์	1. ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น การเสด็จประพาสหัวเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ผลของการปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง	1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแซงใน
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทย ในยุคปัจจุบัน	1. อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย	หลักฐานประวัติศาสตร์ 2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองกระแซง 3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของ
	5. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย	1. สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย 2. วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่าง ๆ 3. การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย	แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของ คลองกระแซง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
		4. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิ ปัญญาและวัฒนธรรมไทย และการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ 5. วิธีการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทย	

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษากับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร สถานศึกษา	เนื้อหาที่ใช้ในการ วิจัย
ส 4.1 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ ต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบ	1. ตระหนักถึง ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์	1. เวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ 2. การตั้งคำถามสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ 3. ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	1. หน่วยการเรียนรู้ ที่ 4 คลองกระแซง ในหลักฐาน ประวัติศาสตร์ 2. หน่วยการเรียนรู้ ที่ 5 พัฒนาการและ การตั้งถิ่นฐาน บริเวณคลอง กระแซง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร สถานศึกษา	เนื้อหาที่ใช้ในการ วิจัย
ส 4.3 เข้าใจความ เป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไทย มีความรัก ความ ภูมิใจและธำรงความ เป็นไทย	1. วิเคราะห์ประเด็น สำคัญของ ประวัติศาสตร์ 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ ส่งเสริมความ สร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทย และวัฒนธรรม ไทย ซึ่งมีผลต่อ สังคมไทยในยุค ปัจจุบัน 5. วางแผนกำหนด แนวทางและการมี ส่วนร่วมการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมไทย	1. แหล่งเรียนรู้และแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่น 2. วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น 3. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิ ปัญญาและวัฒนธรรมของ ท้องถิ่น	3. หน่วยการเรียนรู้ ที่ 6 แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ ของคลองกระแชง

แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัย 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The one group pretest-posttest design) (Tuckman, 1999) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The one group pretest-posttest design)

Pretest	Experiment	Posttest
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนวิจัย

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

2. แบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design)

ทำการทดลองกับกลุ่มเดียวทดลองหลายครั้งเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาที่แตกต่างกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดิมและศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design)

Experiment	Posttest	Experiment	Posttest	Experiment	Posttest
X	T ₁	X	T ₂	X	T ₃

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนวิจัย

X	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
T ₁	แทน	การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 1
T ₂	แทน	การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 2
T ₃	แทน	การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์และขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ใช้ระยะเวลาการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมเวลาการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 12 คาบเรียน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ ใช้เวลา 4 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแซง ใช้เวลา 4 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง ใช้เวลา 4 คาบเรียน

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ฉบับ (Pretest - Posttest) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้วัดก่อนและหลังเรียน

3. แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายข้อ (Rubric Scoring) 3 ระดับ ใช้วัดระหว่างเรียน แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง ในคาบเรียนที่ 4 8 และ 12

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์จากแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ อติสร ศักดิ์สูง (2554) และกิ่งฟ้า สินธุวงษ์ (2547) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ขั้นที่ 2 การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ขั้นที่ 3 การจัดทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) และขั้นที่ 4 การวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production)

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

7.1 แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแซง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง ใช้เวลาจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 12 คาบเรียน มีหน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้และจำนวนคาบเรียน (50 นาที) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้และจำนวนคาบเรียน (50 นาที)

แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	จำนวนคาบ
1	คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์	1. อธิบายความหมายของชื่อ ความเป็นมา และลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซงโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงเรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์	4
2	พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแซง	1. อธิบายพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแซง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแซงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์	4

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	จำนวนคาบ
		3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงเรื่อง พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแชง	
3	แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแชง	1. อธิบายที่มาของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแชง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความถึงพัฒนาการและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแชงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงเรื่อง แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแชง	4
รวม			12

7.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี จุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4 – 6

7.1.2 ศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นคลองกระแชงและวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐานขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความสาเหตุและผลสืบเนื่องด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์และ

ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ความหมายและองค์ประกอบขององค์ความรู้ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการวัดกระบวนการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS พบว่ามีความสอดคล้องกัน

7.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีการจำแนกจำนวนคาบเรียนกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การจำแนกจำนวนสัปดาห์ คาบเรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ SSAS และกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

แผน หน่วยการ เรียนรู้	สัปดาห์	คาบ เรียน	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ SSAS	กระบวนการสร้างองค์ ความรู้ทางประวัติศาสตร์
1 หน่วย การ เรียนรู้/ 2 สัปดาห์	สัปดาห์ ที่ 1	คาบ เรียนที่ 1	การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และ วิเคราะห์ประเด็นคำถามทาง ประวัติศาสตร์	ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่ เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation)
		คาบ เรียนที่ 2	การสำรวจและรวบรวมข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์ และการ วิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริง ของข้อมูลหลักฐาน	ขั้นที่ 2 การสืบค้นและ รวบรวมข้อมูลจากแหล่ง เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation)
	สัปดาห์ ที่ 2	คาบ เรียนที่ 3	การวิเคราะห์ตีความสาเหตุ และผลสืบเนื่องด้วยบริบท และมุมมองทางประวัติศาสตร์	ขั้นที่ 3 การจัดกระทำข้อมูล เพื่อการตีความ (Interpretation)
		คาบ เรียนที่ 4	การสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	ขั้นที่ 4 การวางแผนสู่การ สร้างองค์ความรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SSAS มีประเด็นสำคัญตามตารางที่ 9 ตัวอย่าง
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตารางที่ 9 ตัวอย่างขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์

แผนการจัดการ เรียนรู้	ขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 คลอง กระแซงใน หลักฐาน ประวัติศาสตร์	ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ 1 ชั่วโมง	ทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลการเรียนรู้ ด้วย แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล ท้องถิ่นและ วิเคราะห์ประเด็น คำถามทาง ประวัติศาสตร์	(ชั่วโมงที่ 1) 1. ครูสนทนากับนักเรียนในประเด็น ความเป็นมาของ ท้องถิ่นคลองกระแซง โดยใช้ภาพเรือกระแซงและ คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย 2. ครูอธิบายในประเด็น เรือกระแซง ใช้โปรแกรม Power Point) 3. จากนั้นให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับ เรือกระแซง กับคลองกระแซง นักเรียนตัวแทนออกมาเขียนคำถาม ของเพื่อนบนกระดาน 4. ให้นักเรียนร่วมกันตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคำว่า กระแซง ในประเด็นความหมายหรือเกี่ยวข้องกับสิ่งใด ในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับข้อความบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนบันทึกลงสมุดประจำวิชา

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์</p>		<p>5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6 – 7 คน ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ในประเด็น ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง พร้อมทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ให้กับนักเรียนในเบื้องต้น</p> <p>6. ครูสุ่มตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม 5 คน ออกมา นำเสนอเรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง ที่ได้ทำลงในใบงานตามประเด็นที่กำหนดให้ พร้อมทั้งให้นักเรียนในห้องร่วมกันอภิปรายในแต่ละประเด็น</p> <p>7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญจากประเด็นที่ได้อภิปรายข้างต้นและร่วมกันเสนอกำหนดประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้ต่อไป</p>
	<p>ขั้นตอนที่ 2</p> <p>การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐานคาบเรียนที่ 2</p>	<p>(ชั่วโมงที่ 2)</p> <p>1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำประเด็นคำถามที่ร่วมกันกำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์</p> <p>2. ครูนำเสนอหลักฐานและอธิบายความรู้เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ ด้วยโปรแกรม Power Point</p>

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์		<p>3. จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวในใบงานที่ 1.2 เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์</p> <p>4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละหลักฐานตามประเด็นที่กำหนดให้เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน</p> <p>5. ครูให้นักเรียนศึกษาหลักฐานที่ 4 บทสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นคลองกระแซงอีกครั้ง พร้อมทั้งแนะนำขั้นตอนการสัมภาษณ์และให้นักเรียนเตรียมข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น แนะนำแนวทางในการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอในการเรียนรู้ครั้งต่อไป</p>
	ลงพื้นที่จริง	นักเรียนแต่ละกลุ่มลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นคลองกระแซง (วันเสาร์และวันอาทิตย์ หรือ ช่วงเวลาหลังจากเลิกเรียน 16.00 – 17.00 น.
	ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์คาบเรียนที่ 3	(ชั่วโมงที่ 3) <p>1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการสำรวจและลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น ซึ่งได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้วโดยการวิพากษ์ภายในและภายนอก ออกมานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที</p> <p>2. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ชิ้นเมื่อคาบที่แล้วและข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น โดยมีประเด็นให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปราย</p>

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์</p>	<p>ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ คาบเรียนที่ 3</p>	<p>3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2 และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 3 พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ตามที่กลุ่มเพื่อนนักเรียนได้ออกมานำเสนอ</p> <p>4. ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่วนของสาระสำคัญจากข้อมูลหลักฐาน มาจำแนก วิเคราะห์ แล้วสังเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นสำคัญลงในใบงานที่ 1.3 เรื่อง คลองกระแซงในประวัติศาสตร์บอกเล่า จากนั้นร่วมกันกำหนดโครงเรื่องเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่</p> <p>5. นักเรียนสามารถกลับสำรวจอีกครั้งเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้</p> <p>6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามที่ได้ค้นพบในรูปแบบใดก็ได้ตามความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พร้อมทั้งให้นักเรียนนำเสนอผลงานในคาบเรียนต่อไป</p>

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์</p>	<p>ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คาบเรียนที่ 4</p>	<p>(ชั่วโมงที่ 4)</p> <p>1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยนักเรียนที่นั่งฟังต้องจดบันทึกการนำเสนอ พร้อมทั้งตั้งคำถามในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (บันทึกลงในใบงานที่ 1.4 คลองกระแซงในมุมมองทางประวัติศาสตร์)</p> <p>1.1 จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง ให้นักเรียนทราบเรื่องราวจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ นักเรียนมีความคิดเห็นกับข้อมูล อย่างไรบ้าง</p> <p>1.2 นักเรียนมีวิธีการจัดการกระทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจก่อนนำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงตามบริบทมุมมองทางประวัติศาสตร์อย่างไร</p> <p>1.3 นักเรียนพบปัญหาเกี่ยวกับ การลงพื้นที่เพื่อสำรวจและค้นคว้าข้อมูลประวัติศาสตร์บอกเล่าจากบุคคลในท้องถิ่นอย่างไรบ้าง และมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร</p> <p>1.4 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงมีความสำคัญอย่างไรต่อนักเรียนและท้องถิ่น</p> <p>1.5 นักเรียนนำเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และดูแลองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและท้องถิ่นได้อย่างไร</p>

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์	ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น คาบเรียนที่ 4	2. ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงการเรียนรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ SSAS และแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
	วัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 1	นักเรียนทำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ข้อ

7.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องขององค์ประกอบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ดังนี้ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ควรใส่รายละเอียดขั้นตอนให้ชัดเจนตรงตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ให้ระบุพฤติกรรมที่นำไปสู่กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ 3) ปรับปรุงใบงานให้เหมาะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปลี่ยนแปลงคำถามให้มีความชัดเจนเพื่อสื่อความกับนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน 4) ปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงานให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ 5) เพิ่มหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแผนการจัดการเรียนรู้และอ้างอิงที่มาของหลักฐานให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปสืบค้นต่อได้ 6) เพิ่มข้อคำถามในบันทึกหลังการสอนให้สอดคล้องกับการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้

7.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.67 -1.00 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ภาคผนวก ค)

7.1.7 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังนี้ 1) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินให้ชัดเจน 3) ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ให้มากขึ้น 4) เพิ่มหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ 5) เพิ่มเวลาในการทำแบบทำสอบก่อนเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 6) เพิ่มเวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียนสุดท้ายให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลงานมากขึ้น 7) เพิ่มประเด็นการวัดเจตคติหรือความรู้สึภคาภูมิใจในท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นตอนสุดท้าย

7.1.8 นำแผนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านของกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา ก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งจากการทดลองใช้ปรากฏว่าพบข้อบกพร่องดังนี้ 1) ครูควรมีการจำกัดเวลาในการทำงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด 2) ครูควรชี้แจงข้อตกลงและการเตรียมความพร้อมนักเรียนในการลงพื้นที่สำรวจหลักฐานและแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม 3) ครูควรมีกลุ่มเครือข่ายออนไลน์เพื่อตอบข้อซักถามของนักเรียนตอนลงพื้นที่สำรวจหลักฐานและแหล่งเรียนรู้ 4) ครูควรมีแผนที่ตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาก่อนลงพื้นที่

7.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

จากขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สามารถสรุปได้ตามแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

7.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน มีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

7.2.1 ศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์ตัวชี้วัด สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

7.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ดังตารางที่ 9

7.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตร และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรให้ครอบคลุมเนื้อหา และพฤติกรรมพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูม (Bloom ' s taxonomy) ฉบับปรับปรุงโดยแอนดอร์สันและคณะ (L. W. Anderson & Bloom, 2001) เพื่อใช้สำหรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่า ต้องการวัดพฤติกรรมใดมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้จำนวน 50 ข้อและนำมาใช้ในการวิจัยจำนวน 40 ข้อ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลการเรียนด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูม (Bloom's taxonomy) ฉบับปรับปรุงโดยแอนดอร์สันและคณะ (L. W. Anderson & Bloom, 2001)

เรื่อง ที่	ผลการเรียนรู้	พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						รวม (ข้อ)
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	
1	1. อธิบายความหมายของ ชื่อ ความเป็นมา และลำดับ เวลาทางประวัติศาสตร์โดย ใช้หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	4	2	1	3	1	1	12

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เรื่อง ที่	ผลการเรียนรู้	พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						รวม (ข้อ)
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	
	2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความเรื่องราวความเป็นมาโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้คลองกระแชงในหลักฐานประวัติศาสตร์							
2	1. อธิบายพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถื่นคลองกระแชง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความพัฒนาการ ฯ ตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถื่นคลองกระแชง เรื่องพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแชง	2	3	1	9	2	1	18

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เรื่อง ที่	ผลการเรียนรู้	พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						รวม (ข้อ)
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	
3	1. อธิบายที่มาของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง 2. อภิปราย วิเคราะห์และตีความถึงพัฒนาการและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ 3. ออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง เรื่อง แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง	2	1	2	2	1	2	10
	รวม	8	6	4	14	4	4	40

7.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1) แก้ไขข้อคำถามที่เป็นภาษาพูดให้เป็นภาษาเขียน 2) แก้ไขและปรับปรุงคำถามให้สอดคล้อง

กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และตรงกับผลการเรียนรู้ 3) แก้ไขตัวเลือกให้ไม่กำกวมและเข้าใจง่าย 4) เรียงลำดับข้อสอบให้ตรงตามหน่วยการเรียนรู้และเข้าใจง่าย 5) ปรับปรุงภาษาให้สั้นและกระชับ

7.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผล เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.97 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ภาคผนวก ค)

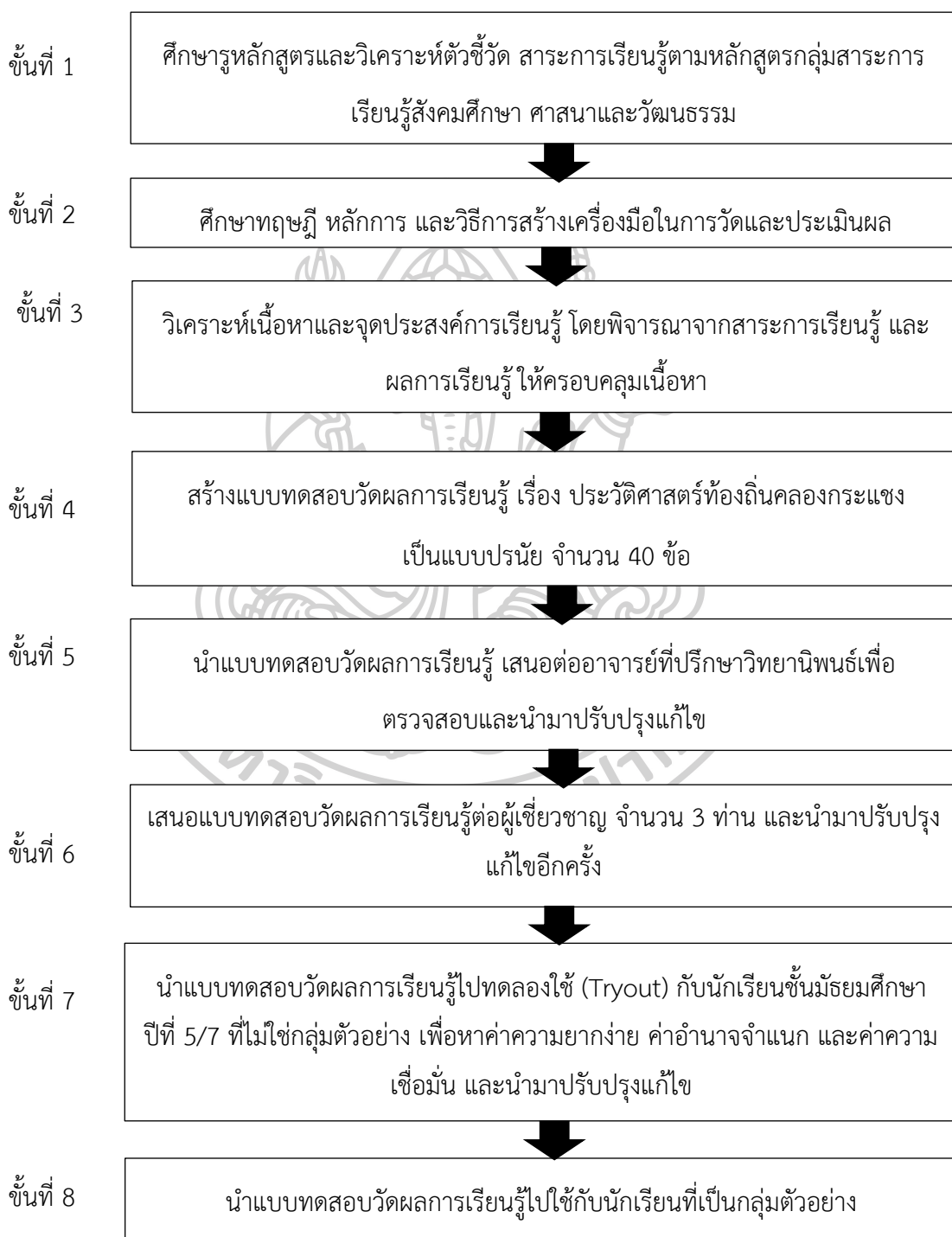
7.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) แก้ไขปรับปรุงคำถามให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด 2) ปรับปรุงเนื้อหาในข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ 3) ควรเพิ่มข้อคำถามเกี่ยวกับ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น 4) ปรับปรุงข้อคำถามและตัวเลือกให้สั้น กระชับและผู้อ่านเข้าใจง่าย

7.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 จำนวน 38 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพ ตรวจสอบหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยผลการวิเคราะห์ข้อสอบที่ผู้วิจัยเลือกมานั้นมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.53 (ภาคผนวก ค) ซึ่งเลือกใช้จำนวน 40 ข้อ

7.2.8 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้สูตรครุเดอร์ริชาดสัน 20 (Kr-20) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 (ภาคผนวก ค)

7.2.9 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลอง
กระแชงไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 38 คน

จากขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
คลองกระแชง มีขั้นตอนตามแผนภูมิที่ 3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

7.3 แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ สร้างขึ้นเพื่อวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน SSAS ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีจำนวน 3 ฉบับ ซึ่งมีองค์ประกอบของการวัดตามขั้นตอนของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ขั้นตอน โดยแบ่งการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ เป็น 3 ครั้ง ในคาบเรียนที่ 4 8 และ 12 หลังจากที่จะจบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ SASS ทั้ง 4 ขั้นตอน โดยกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายชื่อในลักษณะของรูบลิค (Rubric Scoring) 3 ระดับมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

7.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ทั้งในด้านคำนิยาม องค์ประกอบ ลักษณะการเขียนข้อคำถาม การสร้างตัวเลือก และการให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์ลักษณะที่สำคัญของกระบวนการสร้างองค์ความรู้

7.3.2 สร้างนิยามปฏิบัติการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้แบบวัดที่สร้างครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS พบว่ามีความสอดคล้องกัน

ผู้วิจัยได้ทำศึกษาและทำการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้และพฤติกรรมที่สะท้อนกระบวนการสร้างองค์ความรู้จากนักวิชาการคือ อติศร ศักดิ์สูง (2554) และกิงฟ้า สินธุวงศ์ (2549) ซึ่งผลของการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ประกอบด้วย ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดและใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล/หาคำตอบ

ขั้นที่ 2 การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ระบุแหล่งข้อมูลหลักฐานสำคัญและการมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐาน ประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐานอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) ประกอบด้วย จัดกลุ่มและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การแปลความหมายและการตีความข้อมูลจากหลักฐาน เชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้ด้วยความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 การนำเสนอองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Presentation) ประกอบด้วย สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาตามประเด็น/ข้อคำถามที่ร่วมกัน

กำหนดไว้ ทำการสังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและนำเสนอเป็นองค์ความรู้ประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ

7.3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง แบบอัตนัย จะให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การประเมินคะแนน
(Rubric Scoring) 3 ระดับ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เกณฑ์การประเมินคะแนนเพื่อวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
การตั้งคำถามที่ เชื่อมโยงวิธีการ หาคำตอบ (Regulation)	ตั้งประเด็นคำถามทาง ประวัติศาสตร์ที่ สอดคล้องกับเรื่องที่ กำหนดได้ถูกต้องและ ตรงประเด็นอย่างน้อย 3 คำถาม และใช้ คำถามเพื่อเชื่อมโยง วิธีการแสวงหาข้อมูล/ หาคำตอบได้อย่างน้อย 3 วิธี พร้อมนำเสนอ แหล่งสืบค้นเบื้องต้นได้	ตั้งประเด็นคำถามทาง ประวัติศาสตร์ที่ สอดคล้องกับเรื่องที่ กำหนดได้ถูกต้องและ ตรงประเด็นอย่างน้อย 2 คำถาม และใช้ คำถามเพื่อเชื่อมโยง วิธีการหาคำตอบได้ อย่างน้อย 2 วิธี	ตั้งประเด็นคำถามทาง ประวัติศาสตร์ที่ สอดคล้องกับเรื่องที่ กำหนดได้ถูกต้องอย่าง น้อย 1 คำถาม แต่ไม่ สามารถใช้คำถามเพื่อ เชื่อมโยงวิธีการหา คำตอบได้
การสืบค้นและ รวบรวมข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น (Investigation)	สามารถระบุ แหล่งข้อมูลและ หลักฐานสำคัญได้อย่าง น้อย 3 ประเด็น และมี ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐาน โดยจัดเตรียมหลักฐาน ทั้งชั้นต้นและชั้นรองที่	สามารถระบุ แหล่งข้อมูลและ หลักฐานสำคัญได้อย่าง น้อย 2 ประเด็น และ การมีปฏิสัมพันธ์กับ หลักฐานโดยจัดเตรียม หลักฐานทั้งชั้นต้นและ	สามารถระบุ แหล่งข้อมูลและ หลักฐานสำคัญได้อย่าง น้อย 1 ประเด็น ขาด การประเมินค่าและ วิพากษ์หลักฐาน

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
	มีความสัมพันธ์กัน นำมาประเมินค่าและ วิพากษ์หลักฐานทุกชิ้น	ชั้นรองที่มี ความสัมพันธ์กัน นำมา ประเมินค่าและวิพากษ์ หลักฐาน 1 ชิ้น	
การจัดกระทำ ข้อมูลเพื่อการ ตีความ (Interpretation)	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 3 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 2 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 1 ข้อ
การวางแผนสู่การ สร้างองค์ความรู้ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น (Production)	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ทุก ข้อ ทำการสังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบ เรียงและนำเสนอเป็น องค์ความรู้จาก การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 2 ข้อ ทำการ สังเคราะห์ กำหนด โครงเรื่อง เรียบเรียง และนำเสนอเป็นองค์ ความรู้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 1 ข้อ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและนำเสนอ เป็นองค์ความรู้จาก การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้

7.3.4 นำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนและความถูกต้อง เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสมบูรณ์ โดยนำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1) การใช้ภาษาของเกณฑ์การประเมินผลให้มีการลดระดับของคะแนนจากผลงานที่ประเมิน 2) ความชัดเจนของข้อความ ปรับให้เข้าใจง่ายและไม่กำกวม 3) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาวัดในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ควรมีความใกล้เคียงกับหลักฐานที่ใช้ในแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ต้องสั้น กระชับ และใช้เวลาวิเคราะห์ไม่มาก 4) ปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

7.3.5 นำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านการสอนประวัติศาสตร์ ด้านเนื้อหาและด้านการสร้างแบบวัด เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

ผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกฉบับ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ภาคผนวก ค)

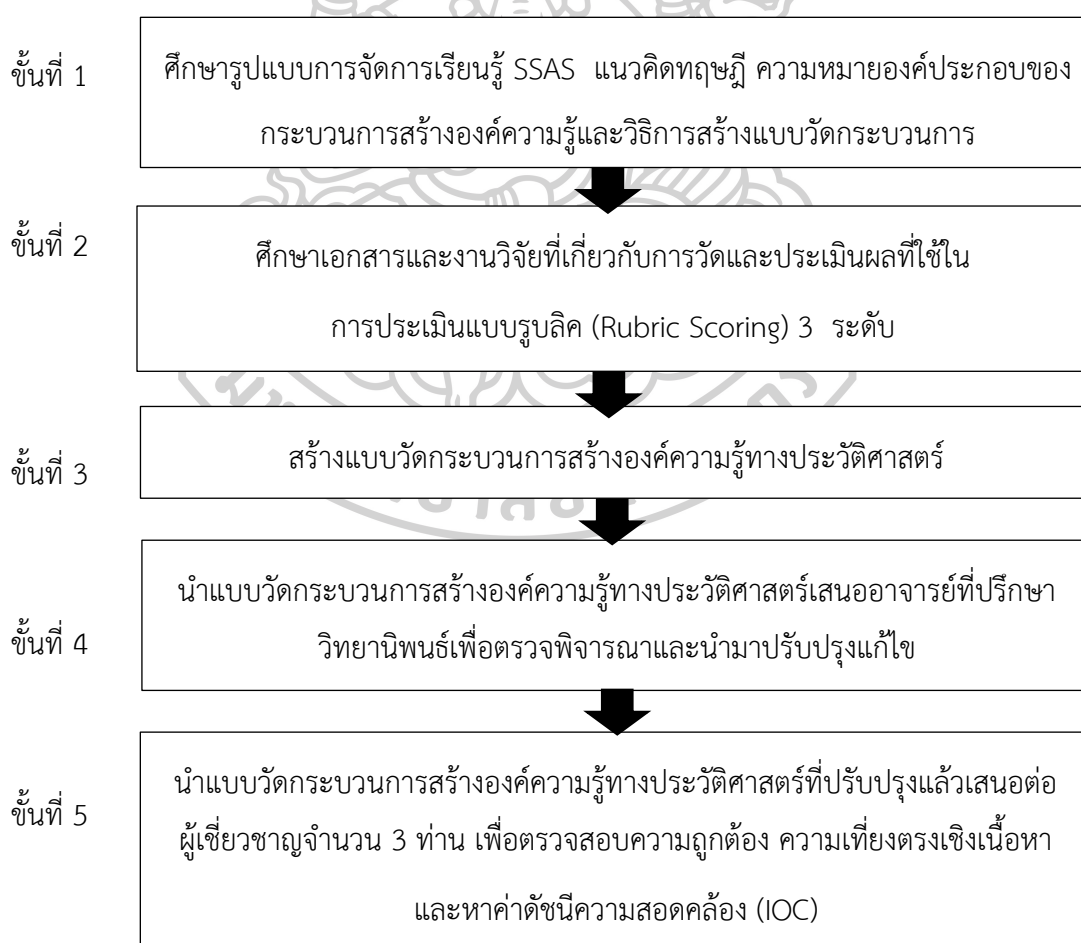
7.3.6 นำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ข้อความในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้ 1) ปรับข้อความให้มีความชัดเจน ไม่กำกวม 2) ปรับข้อความให้สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ SSAS 3) เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพต้องชัดเจนและครอบคลุมในหัวข้อที่ต้องการวัดผล

7.3.7 นำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 จำนวน 38 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบวัด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ 0.20 ขึ้นไปพบว่า แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความยากง่าย (p)

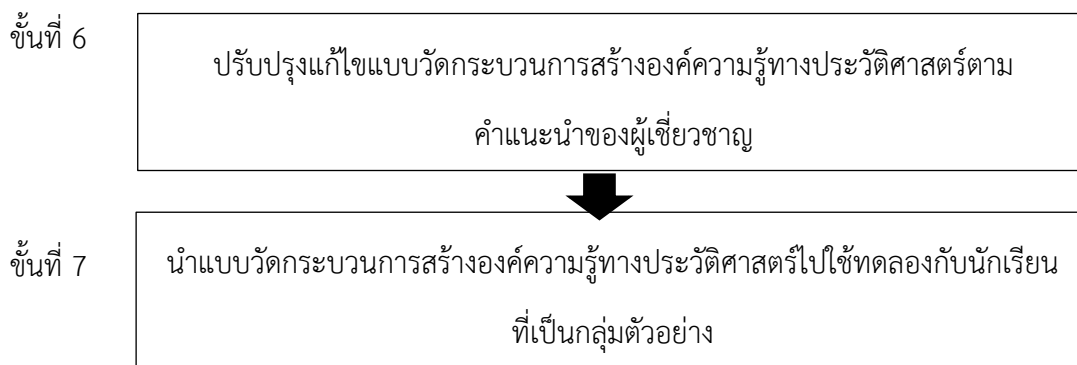
อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.52 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.41 – 0.60 ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อคำถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พบว่า ข้อคำถามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับองค์ประกอบของการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ แต่มีการปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากขึ้น

7.3.8 นำแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ฉบับ ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.82 0.85 และ 0.86 ตามลำดับ (ภาคผนวก ค)

7.3.9 นำโดยแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จากขั้นตอนการสร้างแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ สรุปขั้นตอนตามแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

7.4 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ SSAS

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ SSAS ซึ่งเป็นแบบสอบถามตาม
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นในด้านการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการสร้าง
และหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

7.4.1 ศึกษาแบบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ
เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

7.4.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ SSAS เป็นมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นในด้านการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมิน
5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีการกำหนดค่าระดับความคิดเห็นตาม
วิธีของ Likert (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107) ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

7.4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ SSAS เสนออาจารย์

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา และนำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1) แก้ไขข้อคำถามให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน 2) ปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้กระชับและเข้าใจง่าย

7.4.4 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหาและภาษา จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดหาค่าความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC)

7.4.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นมีความสอดคล้องและความเหมาะสม

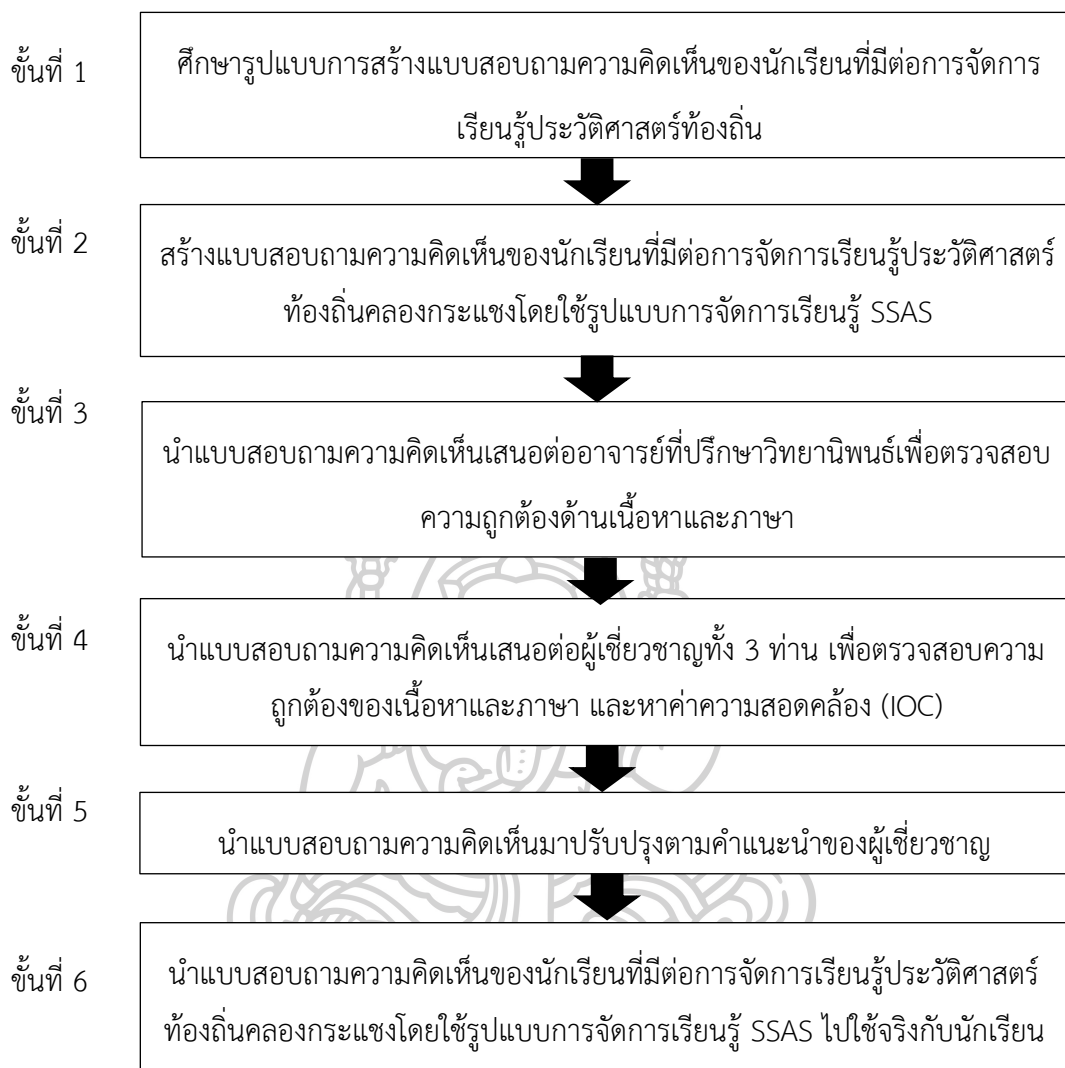
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นมีความสอดคล้องและความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

ผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเท่ากับ 1.00 (ภาคผนวก ค)

7.4.6 นำแบบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงโดยใช้แบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 38 คน

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สามารถสรุปได้ตามแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรีมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

8.1 ขั้นตอนการทดลอง

8.1.1 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

8.1.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ใช้เวลาสอน 6 สัปดาห์ จำนวน 12 คาบ เรียน

8.1.1.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คลองกระแซงจำนวน 2 ฉบับ

8.1.1.3 แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ จำนวน 3 ฉบับ

8.1.1.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 1 ฉบับ

8.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจาก บัณฑิตวิทยาลัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี

8.2 ขั้นตอนการทดลอง

8.2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อน เรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและเก็บผลการทดสอบไป เปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้หลังเรียน

8.2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงที่ได้สร้างไว้ 3 หน่วยการเรียนรู้และเริ่ม ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ เรียน

8.2.3 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและบันทึกลงในแบบสังเกต พฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8.2.4 ผู้วิจัยประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ทางประวัติศาสตร์ด้วยใบงานในกิจกรรมการเรียนรู้และแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์จำนวน 3 ฉบับ รูปแบบอثنัย เมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 ครั้งใน คาบเรียนที่ 4, 8, และ 12 เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงพัฒนาการกระบวนการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน

8.2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลัง เรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง จำนวน 40 ข้อ เพื่อเก็บผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้ก่อนเรียน

8.2.6 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ

8.3 ชั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงและวิเคราะห์พัฒนาการกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 3 ครั้งจากการทำแบบวัดผลกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงเพื่อพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์หรือไม่และเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

9.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

9.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จากแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

9.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง 3) แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน และขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 38 คน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	38	40	15.58	2.72	31.77	0.00
หลังเรียน	38	40	33.92	3.63		

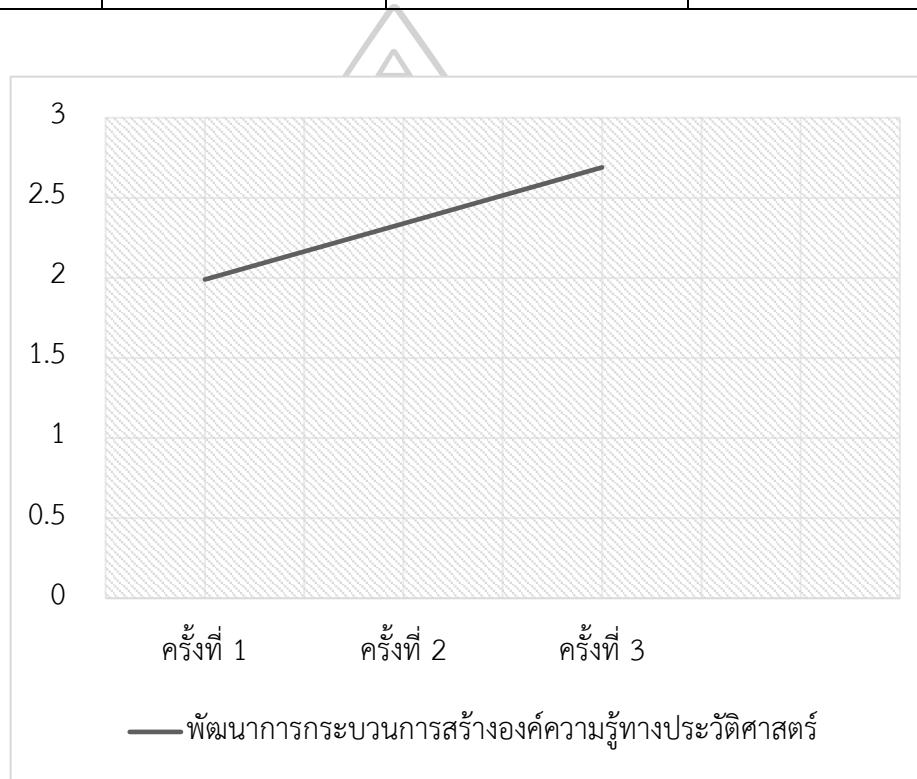
จากตารางที่ 12 สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X} = 33.92 , S.D. = 3.63) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X} = 15.58 , S.D. = 2.72) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 38 คน ดังตารางที่ 13 และข้อมูลพัฒนาการดังแผนภูมิที่ 6

ตารางที่ 13 ผลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

จำนวนครั้งของการวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ครั้งที่ 1	38	1.99	0.34
ครั้งที่ 2	38	2.34	0.25
ครั้งที่ 3	38	2.69	0.26

แผนภูมิที่ 6 แสดงผลการศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

จากตารางที่ 13 และแผนภูมิที่ 6 แสดงผลการศึกษาพัฒนาการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 38 คน ใช้การวัด 3 ครั้งพบว่า มีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยในครั้งที่ 1 เท่ากับ 1.99 (S.D. =0.34) ครั้งที่ 2 เท่ากับ 2.34 (S.D. =0.25) และครั้งที่ 3 เท่ากับ 2.69

(S.D. =0.26) สรุปได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์สูงขึ้นโดยครั้งที่ 3 มีคะแนนสูงสุด

ตารางที่ 14 ผลการศึกษาพัฒนาการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 4 ขั้นตอน

กระบวนการสร้างองค์ความรู้	คะแนนเต็ม	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ค่าเฉลี่ยรวม	S.D.	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ	3	2.21	0.70	2.70	0.51	2.90	0.46	2.60	0.79	1
2. การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	3	2.29	0.27	2.64	0.36	2.76	0.45	2.56	0.52	2
3. การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ	3	2.11	0.65	2.59	0.66	2.65	0.23	2.45	0.47	4
4. การวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	3	2.05	0.31	2.54	0.37	2.82	0.53	2.47	0.62	3
เฉลี่ยรวม	3	2.16	0.48	2.61	0.47	2.78	0.41	2.52	0.60	สูง
ระดับพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้		ปานกลาง		สูง		สูง				

จากตารางที่ 14 ผลการศึกษาพัฒนาการการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 4 ขั้นตอนพบว่า พฤติกรรมที่สะท้อนถึงกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ในขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ มีค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุด (\bar{X} = 2.60 , S.D. = 0.79) ลำดับที่ 2 คือ การสืบค้นและรวบรวม

ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (\bar{X} = 2.56, S.D. = 0.52) ลำดับที่ 3 คือ การวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (\bar{X} = 2.47, S.D. = 0.62) และลำดับที่ 4 การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (\bar{X} = 2.45, S.D. = 0.47)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ในครั้งนี้ ได้สะท้อนถึงผลของการพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนผ่านการเขียนคำตอบอันเกิดจากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในใบงานและแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) นักเรียนสามารถตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดและใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล หาคำตอบได้อย่างถูกต้อง

ในระยะแรกการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนลงในใบงานและในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ไม่ชัดเจนและขาดประเด็นหลักที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การวางรูปประโยคคำถามผิด เป็นคำถามที่มีคำตอบเฉพาะ เน้นความรู้ความจำและข้อความไม่นำไปสู่วิธีการหาคำตอบ ครูได้อธิบายและนำเสนอตัวอย่างวิธีการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การทดสอบครั้งที่ 2 และ 3 นักเรียนมีการตั้งคำถามที่ดีขึ้นตั้งคำถามได้ถูกต้อง สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนด ตรงประเด็น และใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล/หาคำตอบ พร้อมนำเสนอแหล่งสืบค้นเบื้องต้นได้ ดังภาพที่ 1 และตารางที่ 15 ผลการจัดการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ได้ดีขึ้นตามลำดับในครั้งที่ 2 และ 3

ตารางที่ 15 ผลการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้ดีขึ้นตามลำดับในครั้งที่ 2

การวัดผลในครั้งที่ 1	การวัดผลในครั้งที่ 2	การวัดผลในครั้งที่ 3
<ul style="list-style-type: none"> - คำว่า กระจ่าง คืออะไร - คลองกระจ่างมีที่มาอย่างไร - คลองกระจ่างสำคัญอย่างไร - คลองกระจ่างอยู่ที่ไหน - ทำไมพระยาละแวกต้องตีเมืองเพชร - อะไรคือสินค้าที่เมืองเพชรขายในแม่น้ำเพชรให้คนนอกเมืองมาซื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเข้ามาของเรือกระจ่างส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรีอย่างไร - ปัจจัยใดที่ทำให้มีการอพยพตั้งถิ่นฐานของผู้คนบริเวณท้องถื่นคลองกระจ่างอย่างหนาแน่น - การสร้างทางรถไฟสายใต้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลกระทบต่อท้องถื่นคลองกระจ่าง - วิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งลาวพวนและคนจีนในท้องถื่นคลองกระจ่างมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำเพชรบุรีอย่างไร - สินค้าที่สำคัญในตลาดเมืองเพชรบุรีที่ดึงดูดให้เรือกระจ่างจากภายนอกเข้ามาค้าขายคืออะไร 	<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปกรรมที่โดดเด่นของวัดสระบัวคืออะไร สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ช่วงสมัยใดของท้องถื่นคลองกระจ่าง - วัดคงคารามวรวิหารมีที่มาเกี่ยวข้องกับคลองกระจ่างอย่างไร ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถื่น - รูปแบบของศิลปกรรมภายในวัดมหาธาตุวรวิหาร สะท้อนให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองในบริเวณท้องถื่นคลองกระจ่างได้อย่างไรบ้าง - มรดกทางภูมิปัญญาของหลวงพ่อดุสิตแห่งวัดปลับพลาชัยส่งผลให้ท้องถื่นคลองกระจ่างมีความโดดเด่นในด้านใด - ศาลาคามวาสีมีความสำคัญด้านการศึกษาในท้องถื่นคลองกระจ่างอย่างไร

1. กำหนดประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณของคลองกระแชง
อย่างน้อย 3 ข้อ

1. การขยายของเมืองกระแชงลงสู่คลองกระแชงและลำคลองในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ
เพชรบุรีอย่างไร
2. ประตู่หรือกำแพงคลองกระแชงที่สร้างขึ้นอย่างไรและในปัจจุบันคือบริเวณใด
3. การสร้างทางรถไฟสายใต้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อถิ่นที่ตั้งของกระแชง
4. ปัจจุบันใดที่เข้าใจว่ามีผลกระทบต่องานของชุมชนบริเวณที่ตั้งถิ่นที่ตั้งของกระแชงอย่างไร

ภาพที่ 1 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

ขั้นที่ 2 การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) นักเรียนสามารถระบุแหล่งข้อมูลหลักฐานสำคัญและการมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประเมินค่า วิพากษ์หลักฐานอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในระยะแรกนักเรียนสามารถระบุประเภทของหลักฐาน บอกแหล่งที่มาในการสืบค้นได้ ระบุสาระสำคัญได้ แต่ไม่สามารถบอกรายละเอียดของการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน รวมถึงการวิพากษ์หลักฐานได้ ครูได้อธิบายและนำเสนอตัวอย่างวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน การวิเคราะห์จุดประสงค์ อคติของผู้เขียนและการเลือกใช้แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างถูกต้อง ทำให้การทดสอบครั้งที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถบอกวิธีการสืบค้น รวบรวมและตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ มีการประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังตารางที่ 15 ผลการจัดการเรียนรู้ตามขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน นักเรียนสามารถสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ได้ดีขึ้นตามลำดับในครั้งที่ 2 และ 3 ดังภาพที่ 2

<p>ทศกัณฐ์นำแหวนที่ขโมยมาจากนางสีดาไปฝากพระรามที่เมืองมโหฬาร บันทึกการเสด็จประพาสของ ร.5 ภาพฉายการเสด็จประพาสไปเมืองเพชรบุรี คำบอกเล่า</p>
<p>.....ผู้ที่พูดทศกัณฐ์ทักทาย แหวนที่ขโมยมาจากนางสีดา..... ผู้ซึ่งข้อมูลที่เป็นเอกสารหรือการค้นคว้าไปใช้ในการศึกษาหรือสอน.....</p>

ภาพที่ 2 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัตรกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง

ขั้นที่ 3 การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) นักเรียนสามารถจัดกลุ่มและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การแปลความหมายและการตีความข้อมูลจากหลักฐานเชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้ด้วยความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์

ในระยะแรกนักเรียนสามารถจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ของหลักฐานได้ แต่ไม่สามารถแปลความหมายและตีความข้อมูลจากหลักฐานตามความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ในใบงานที่ 2 และ 3 การตอบคำถามของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับดังภาพที่ 3

ตัวอย่างที่เป็นการจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation)

<p>การเสด็จประพาสไปสายใต้ส่วนจังหวัดเพชรบุรีที่ศิษย์ทรงคณะคนทวงแหวนนำ เสนอพระยุคล์น้อยลง เพราะทศกัณฐ์ไปสะกดวงและรวบรัดทศกัณฐ์เสียใจหรือกลัวความสำคัญ</p>

ตัวอย่างที่ไม่เป็นการจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation)

<p>.....แหล่งข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ..... เพราะข้อมูลมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ คือคุณพ่อที่ตีหนังเข พิ้งแต่งหรือครูเขียน..... จึงค้นพบข้อมูลกับในเพชรบุรีและที่ศาลาคนมวกสีก็มีรูปหล่อของ เครื่องใช้ที่พบใน แผ่นหนังขลุ่ย.....</p>

ภาพที่ 3 การตอบคำถามของนักเรียนในแบบวัตรกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนพฤติกรรมการจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation) นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง

ขั้นที่ 4 การวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production)

นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สรุปลงสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาตามประเด็น ข้อคำถามที่ร่วมกัน กำหนดไว้ทำการสังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและนำเสนอเป็นองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

ในระยะแรกนักเรียนสามารถสรุปลงสาระสำคัญและเรียบเรียงข้อมูลได้ แต่ไม่สามารถสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอเป็นองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ แต่ในใบงานที่ 2 และ 3 แบบวัด ๓ ครั้งที่ 2 และ 3 การตอบคำถามของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนสามารถสังเคราะห์และนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องชัดเจน ครอบคลุมและสร้างสรรค์ ดังภาพที่ 4

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง กลุ่มที่ 1

คลองกระแชงในประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงเริ่มต้นจากเรือกระแชง เรือสินค้าขนาดเล็กที่ใช้กระแชงเย็บเป็นแผงทำเป็นประทุนบังแดดฝน คลุมเป็นหลังคาตลอดลำ มีลักษณะคล้ายเรือเอี่ยมจูน จากการสัมภาษณ์คุณอนงค์ เดชคง อายุ 74 ปี เจ้าของร้านถนนอมพานิชในตลาดเมืองเพชร พบว่าในสมัยก่อนเรือกระแชงเป็นเรือบรรทุกหม้อตาลและสินค้าจากเมืองเพชรออกไปขายที่ต่างเมือง และนำสินค้าจากต่างเมืองมาขายในเมืองด้วย ต่อมาเมื่อเรือยนต์ขนาดใหญ่ที่เรียกว่า เรือโอ ทำหน้าที่ลากจูงเรือกระแชงที่ละหลาย ๆ ลำ เข้ามาในบริเวณแม่น้ำเพชรบุรี ในแต่ละปีมีเรือสินค้าเข้ามาค้าขายในแม่น้ำเพชรบุรีมากกว่า 150 ลำ บันทึกของมิชชันนารีอธิบายว่า ในเรือสินค้ามีของจำพวก ข้าว น้ำตาล ของป่าหายาก อาหารทะเลและเกลือจากบ้านแหลมและสมุทรสาคร จากการลงพื้นที่สำรวจบริเวณตลาดเมืองเพชรไปจนถึงสะพานพระจอมเกล้า วัดพลับพลาชัย วัดมหาธาตุวรวิหาร ศาลาคามวาสีและวัดเกาะ พบว่าท้องถิ่นคลองกระแชงมีทำหน้าที่ใช้สำหรับจอดเรือและค้าขายสินค้าประมาณ 4 - 5 ทำน้ำมีบ้านเรือนที่เป็นตึกสร้างด้วยอิฐและปูน สันนิษฐานว่า พ่อค้า แม่ค้าจากต่างเมืองและชาวเมืองเพชรเองมีการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจและกิจกรรมทางสังคมในบริเวณทำน้ำนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการส่งลูกหลานเล่าเรียนที่ศาลาคามวาสี การเดินทางมาเพื่อโรคตากับหลวงพ่อฤทธิ์วัดพลับพลาชัยหรือเรียนรู้ภูมิปัญญาการทำหนังใหญ่แห่งวัดพลับพลาชัย จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เราเห็นถึงพัฒนาการของท้องถิ่นคลองกระแชงที่เจริญเติบโตไปพร้อมกับประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรี เป็นชุมชนย่านเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานและทิ้งร่องรอยมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีคุณค่าให้เยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้และร่วมกันรักษาให้คงอยู่ต่อไป

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง กลุ่มที่ 2

เรือกระแชงสร้างคลองกระแชงให้รุ่งเรือง

คลองกระแชงเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่า ชื่อคลองกระแชงมาจากเรือกระแชงที่เข้ามาค้าขายในแม่น้ำเพชรบุรี ในช่วงกรุงศรีอยุธยาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 บันทึกการเดินทางของมิสซันนารีชาวอเมริกัน พ.ศ. 2417 ได้อธิบายความสำคัญของคลองกระแชงว่าเป็นศูนย์กลางการค้าในเมืองเพชร มีตลาดขนาดใหญ่เป็นแหล่งรวมสินค้าจากหัวเมืองราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงครามและหัวเมืองทางใต้ จำพวก ข้าว น้ำตาล อาหารทะเล ของป่าหายาก เรือสินค้าจากหัวเมืองภายนอกเข้ามาสู่ตลาดเมืองเพชรผ่านทางบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม ส่งผลให้เมืองเพชรบุรีมีความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าเป็นอย่างยิ่ง บ้านเรือนในเวลานั้นเป็นตึกสองชั้นสร้างด้วยอิฐมีความทนสมัยกว่าเมืองอื่น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง กลุ่มที่ 3

คูเมืองทิศตะวันตก

คลองกระแชงตั้งแต่ในอดีต สันนิษฐานว่า เป็นหนึ่งในคลองชุดสมัยโบราณเพื่อการสัญจร เชื่อมจากเส้นทางแม่น้ำเพชรในเขตตัวเมืองไปสู่ชุมชนต่างๆ ตามลำคลองสายนี้มีบ้านเรือนตั้งอยู่ริมคลองหลายบ้านซึ่งมีอาชีพเย็บกระแชงขายแก่พวกเรือค้าเช่นเดียวกับคลองหน้าวัดคงคาราม คลองพระนครคีรี คลองเขาหลวง ซึ่งได้ถูกทับถมกลายเป็นถนนไปแล้วในปัจจุบัน หลักฐานจากพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยายังระบุว่า คลองกระแชงหมายถึง ชื่อคูเมืองหรือกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากหนังสือสมุทรราชบุรี พ.ศ. 2468 พบว่า คลองกระแชง คือ ประตูคลองกระแชงหรือย่านกลางกำแพง คูเมือง หอรบ ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเพชรบุรี จากข้อมูลข้างต้นและผลการลงพื้นที่สำรวจ สรุปข้อสันนิษฐานได้ว่า คลองกระแชงเป็นคลองชุดขนาดเล็กที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำเพชรบุรีเพื่อเป็นคูเมืองใกล้กำแพงเมืองเพื่อกำหนดขอบเขตของเมืองหรือป้องกันข้าศึกหรือเพื่อใช้สัญจรภายในตัวเมือง พบร่องรอยของกำแพงเมืองที่หลงเหลืออยู่บริเวณศาลเจ้าตันโพธิ์ ปัจจุบันแนวกำแพงเมืองคือ ถนนพณิชเจริญ

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง กลุ่มที่ 4

ถนนประวัติศาสตร์คลองกระแชง

ในอดีตเพชรบุรีมีเรือกระแชงมาจอดเพื่อลำเลียงสินค้าจำพวกน้ำตาล ข้าวสาร ไปขายยังหัวเมืองต่าง ๆ สมัยรัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคทำให้คลองกระแชงมีฐานะเป็นอำเภอคลองกระแชง มีความสำคัญในฐานะอำเภอเมืองของจังหวัดเพชรบุรีอาจเพราะเป็นที่ตั้งของพระนครคีรี พระราชวังบนเขาที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 พระราชวังรามราชนิเวศน์ และเป็นที่ตั้งของวัดวาอารามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาอีกหลายแห่ง อาทิ วัดสมณาราม วัดสระบัว วัดพระพุทธไสยาสน์ วัดมหาธาตุ วรวิหาร วัดพลับพลาชัย อำเภอคลองกระแชงแต่เดิมครั้งก่อสร้างพระนครคีรีในสมัยรัชกาลที่ 4 พื้นที่นี้มีกลุ่มลาวโซ่งและกลุ่มคนจีนที่เข้ามาดำเนินการสร้างพระราชวังและลงหลักปักฐานในบริเวณอำเภอคลองกระแชงตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2502 ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือ โข่งตักน้ำเข้าวัด ทุกวันนี้คลองหลายสายถูกถมกลายเป็นถนน เป็นบ้านของผู้คนจนไม่เหลือร่องรอยให้เห็นสาเหตุเพราะการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วในสมัยนั้นทำให้มีการทับถมคลองเพื่อทำเป็นถนนใช้ในการสัญจรในเขตตัวเมือง คลองกระแชงในอดีตจึงไม่หลงเหลือแล้วในปัจจุบัน เกิดเป็นถนนคลองกระแชงมาแทนที่

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงในรูปแบบ วิดีทัศน์

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงในใบงาน

6. สรุปองค์ความรู้ในภาพประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ในประเด็นพัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณ ท้องถิ่นคลองกระแซง

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแซง

เมืองเศรษฐกิจเก่าของเมืองรัตนโกสินทร์และเป็นที่ตั้งชุมชนเก่าแก่ซึ่งอยู่ริมคลองกระแซง มีการตั้งบ้านเรือนตามริมคลองตั้งแต่วังหน้าวังหลวงจนถึงวังหน้า

ผลิตภัณฑ์ของพระองค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นที่ยอมรับและจำหน่ายไปทั่วภาคใต้

สถานที่ตั้งชุมชนเก่าแก่บางเมืองพระรัตนโกสินทร์ เช่น วัดมหาธาตุ 101 ปีเศษ ชาวคลองกระแซง ทำขายผลิตภัณฑ์ของพระองค์เจ้าตากสินมหาราชในชุมชนคลองกระแซง

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

คลองกระแซง

การตั้งถิ่นฐาน

คลองกระแซงเป็นถิ่นตั้งถิ่นฐานของชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน

ชาวบ้านที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองกระแซงมีเชื้อสายมาจากเมืองพระรัตนโกสินทร์

คลองกระแซงตั้งอยู่ในบริเวณเมืองรัตนโกสินทร์ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน

ภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำเขาค้อ จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2499 (Prehistoric Cave Painting) (Prehistoric Cave Painting)

5. ผลการค้นคว้า สืบค้นและสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แห่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นคลองกระแซง

สวนคนชาติ
สวนคนชาติเป็นสวนสาธารณะที่สร้างขึ้นโดยชาวต่างชาติเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษ

วัดสระบัว
วัดสระบัวเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนโบราณ

วัดพุทธไสยาสน์ (พระนอน)
พระนอนองค์นี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนโบราณ

สะพานจอมเกล้า สมัยรัชกาลที่ 4
สะพานจอมเกล้าเป็นสะพานที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง

ตลาดเมืองมสุบุรี
ตลาดเมืองมสุบุรีเป็นตลาดที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าขาย

พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

บ้านเจ้าเมือง มิสร์ สันติสุข
บ้านเจ้าเมือง มิสร์ สันติสุขเป็นบ้านที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่ออำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัย

วัดมหาสมณาราม
วัดมหาสมณารามเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนโบราณ

พระนครคีรี
พระนครคีรีเป็นพระราชวังที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่ออำนวยความสะดวกในการพักผ่อน

แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวในคลองกระแซง

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงในรูปแบบอินโฟกราฟฟิก

ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลงานนักเรียนที่สะท้อนพฤติกรรมการวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production) ในรูปแบบต่าง ๆ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 38 คน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
คลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
คำถามข้อที่ 1	4.82	0.39	มากที่สุด	1
คำถามข้อที่ 2	4.74	0.45	มากที่สุด	3
คำถามข้อที่ 3	4.74	0.45	มากที่สุด	4
คำถามข้อที่ 4	4.66	0.48	มากที่สุด	5
คำถามข้อที่ 5	4.76	0.43	มากที่สุด	2
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.74	0.33	มากที่สุด	3
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
คำถามข้อที่ 6	4.74	0.45	มากที่สุด	3
คำถามข้อที่ 7	4.68	0.47	มากที่สุด	5
คำถามข้อที่ 8	4.71	0.46	มากที่สุด	4
คำถามข้อที่ 9	4.79	0.41	มากที่สุด	2
คำถามข้อที่ 10	4.84	0.37	มากที่สุด	1
รวมด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.75	0.27	มากที่สุด	2
ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้				
คำถามข้อที่ 11	4.74	0.50	มากที่สุด	5
คำถามข้อที่ 12	4.76	0.43	มากที่สุด	4
คำถามข้อที่ 13	4.79	0.47	มากที่สุด	3
คำถามข้อที่ 14	4.79	0.41	มากที่สุด	2
คำถามข้อที่ 15	4.82	0.39	มากที่สุด	1
รวมด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	4.78	0.26	มากที่สุด	1

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.39) มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อื่นๆ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.27) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อที่ 15 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสามารถนำองค์ความรู้ไปนำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 11 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.50)

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อที่ 10 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่หลากหลายและกล้าแสดงออกมากขึ้น ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 7 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลหลักฐานที่เชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48)

จากการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เกิดทักษะในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบของคำถามได้อย่างตรงประเด็นและถูกต้อง ในการตั้งคำถามระยะแรกนักเรียนยังไม่สามารถตั้งคำถามได้ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาและเป็นคำถามที่เน้นความรู้ความจำยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การหาคำตอบได้แต่หลังจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยประเมินจากการเขียนในใบงานและแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน นักเรียนสามารถบอกแหล่งเรียนรู้

ของการสืบค้นข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาวิเคราะห์ แปลความวิพากษ์ เชื่อมโยง และเลือกข้อมูลที่มีแหล่งอ้างอิงน่าเชื่อถือ สามารถสังเคราะห์และสรุปข้อมูลตามบริบทและ มุมมองทางประวัติศาสตร์รวมทั้งวางแผนการ ออกแบบและนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นที่ได้ค้นพบออกมาในรูปแบบผลงาน ชิ้นงานที่มีความสร้างสรรค์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) โดยมีแบบแผนการวิจัย 2 แบบ คือ 1) แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังและ 2) แบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 3 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ฉบับ (Pretest - Posttest) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้วัดก่อนและหลังเรียน 3) แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ใช้วัดระหว่างเรียน แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง ในคาบเรียนที่ 4 8 และ 12 โดยใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายข้อ (Rubric Scoring) 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสอบถามในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 ข้อ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงขึ้น
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS นั้นเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนที่เข้าใจง่ายและเชื่อมโยงกัน และสนับสนุนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอน SSAS ที่ศศิพัชร จำปา (2558) เสนอไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยนักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเอง เริ่มต้นจากการศึกษาและตั้งคำถามนำไปสู่การสืบค้นหลักฐาน การแสวงหาคำตอบเพื่อเชื่อมโยงกับสิ่งที่ต้องการรู้ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะได้สัมผัสกับหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายจากการลงพื้นที่สำรวจและรวบรวม จากนั้นต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักฐานก่อนจะนำไปวิเคราะห์ ตีความและสรุปสังเคราะห์แล้วนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักเรียนมีวิธีการได้มาซึ่งองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดทางประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนการสอนทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นักเรียนจะต้องศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นกระบวนการในทุกขั้นตอนการสอน โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 2 และ 3 นักเรียนจะต้องศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ครูเตรียมไว้ให้และหลักฐานที่นักเรียนได้มาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นคลองกระแซงด้วยตนเอง นำหลักฐานมาวิเคราะห์และวิพากษ์นำไปสู่การสรุปประเด็นที่กำลังศึกษา กิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นการอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงและค้นหาสาระสำคัญหรือแนวคิดหลักของหลักฐาน วัตถุประสงค์ของการสร้างหลักฐาน อคติของผู้เขียนที่อยู่ในหลักฐาน ความน่าเชื่อถือของหลักฐานและข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐาน อันเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ในระยะเริ่มต้นความสามารถในการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนเน้นใช้คำถามที่เป็นความจำและเรียงประโยคคำถามไม่ถูกต้อง คำถามไม่นำไปสู่วิธีการหาคำตอบหรือการเปิดโอกาสให้เกิดการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ วิจักษ์โต้แย้ง แสดงความคิดเห็น จึงทำให้ผลการวัดพัฒนาการในขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่หลังจากที่นักเรียนได้รับการฝึกฝนให้ตั้งคำถามผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ SSAS ทำให้ผลการวัดพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ในขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน นักเรียนศึกษาข้อมูลหลักฐานและการใช้แหล่งเรียนรู้อันหลากหลาย โดยครูเป็นผู้จัดเตรียม นักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ ครูแนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับการคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะนำนักเรียนไปสู่การศึกษาเพื่อให้ได้สืบค้นและการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ช่วยส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง เพื่อให้นักเรียนได้สืบค้น สำรวจรวบรวม วิเคราะห์จัดจำแนกชนิดและตรวจสอบประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันก่อนการนำหลักฐานนั้น ๆ ไปใช้ตีความอธิบายความหมายในขั้นตอนต่อไป กิจกรรมส่วนใหญ่ของขั้นนี้คือ การเน้นทักษะการแสวงหาความรู้และการสืบค้น โดยนักเรียนต้องอธิบายขั้นตอนการแสวงหาคำตอบ บอกแหล่งเรียนรู้และ

แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้สอดคล้องกับคำถามที่กำหนดไว้ในชั้นที่ 1 ครูนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลในประเด็นความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงให้นักเรียนร่วมกันศึกษาทั้งหมด 5 ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นมีความแตกต่างกันอาทิ ประเภท ลักษณะข้อมูล ยุคสมัย นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระบุแนวทางการวิธีการ การหาคำตอบ โดยร่างแผนการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ นักเรียนจะต้องนำเสนอแหล่งข้อมูลในการสืบค้นเพิ่มเติม ประกอบกับการอธิบายเหตุผลในการเลือกแหล่งข้อมูลและบอกวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน ครูแนะนำการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและยกตัวอย่างแนวทางการรวบรวม การสัมภาษณ์ การสอบถามเพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบข้อมูลด้วยตนเองได้ขณะลงพื้นที่ จากนั้นนักเรียนทำการลงพื้นที่สำรวจแหล่งข้อมูลตามแผนการศึกษาที่ได้สร้างขึ้นเพื่อสัมผัสกับข้อมูลหลักฐานจริง ๆ ก่อนจะนำหลักฐานเหล่านั้นกลับมาจัดกระทำในชั้นต่อไป ในชั้นที่ 2 นี้ นักเรียนมีความตื่นตัวมากขึ้นกว่าชั้นที่ 1 สนุกกับการค้นพบหลักฐานและข้อมูลที่แปลกใหม่ ได้สัมผัสประสบการณ์การค้นคว้าแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจริง ๆ ได้สัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะพื้นที่สำรวจ รวมทั้งการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในห้องเรียน ข้อมูลหลักฐานที่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว นักเรียนต้องวิเคราะห์และตีความหมายหลักฐานตามลายลักษณ์อักษรและความหมายโดยนัยที่ซ่อนอยู่แล้วอธิบายเรื่องราวเหตุการณ์ด้วยความเข้าใจในบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ สร้างความหมายจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยบทบาทของครูคือ ผู้แนะนำวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์และตีความ อธิบายความหมายจากข้อมูลหลักฐาน และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือมาแล้ว ผลการวัดพัฒนาการในชั้นนี้พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน ขาดประเด็นสำคัญบางอย่างไปจนทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่สัมพันธ์กัน แต่ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 ผลการทำกิจกรรมในชั้นนี้นักเรียนมีความเข้าใจในความหมายของหลักฐานบอกข้อเท็จจริงได้ นักเรียนทำการวิพากษ์หลักฐานทั้งภายในและภายนอกเพื่อตรวจสอบความจริงตามบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี พร้อมเขียนมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดจากเรื่องที่ศึกษาได้

จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนพบว่า นักเรียนสังเคราะห์และสรุปข้อมูลใช้วิธีการแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม บางกลุ่มใช้วิธีการแยกแยะเป็นประเด็นหลักและรองก่อนแล้วนำมาบูรณาการหรือเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน บางกลุ่มคัดแยกชุดข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์หรือความสำคัญเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่แปลกใหม่จากเดิม บางกลุ่มตรวจสอบความเข้าใจของตนเองโดยการประมวลความรู้ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละชั้น แล้วร่วมกันตอบคำถามสำคัญที่กำหนดไว้ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ตามบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์อีกครั้งเพื่อนำมาเรียบเรียง

และนำเสนอเป็นองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ในขั้นสุดท้าย สอดคล้องกับสิริวรรณ ศรีพหล (2553: 142-145) ที่กล่าวว่า ชั้นเสนอผลการศึกษาที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้ว มาเรียบเรียงเป็นความรู้และแนวคิดสำคัญ นักเรียนสามารถนำเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ เช่น รายงาน บทความ การบรรยาย อภิปราย สัมมนา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยต้องนำเสนอให้น่าสนใจ มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับณรงค์ พ่วงพิศและคณะ (2559: 21-25) ที่กล่าวว่า การเรียบเรียงหรือการนำเสนอจัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญมาก ต้องนำเสนอให้ตรงกับประเด็นหรือหัวเรื่องที่ตนเองสงสัย รวมไปถึงความคิดใหม่ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งเท่ากับเป็นการจำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่อย่างถูกต้องและเป็นกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆมกุล คำงาม (2560: 121-127) เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีผลการเรียนรู้โน้ตศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยวิธีการดังกล่าวมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้อย่างมีเป้าหมาย ฝึกการวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ ประเมินและสรุปองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างมีเหตุผล จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียน ช่วยส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง กระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ การแสวงหาความรู้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นเหตุผล ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเป็นแนวทางในการเรียนรู้ต่อไป

2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงขึ้นสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการในระยะแรกพบว่า นักเรียนไม่เข้าใจกระบวนการและไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ได้เพราะการจัดการเรียนประวัติศาสตร์เน้นเนื้อหาเพื่อการสอบไม่ได้ออกแบบกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่งผลให้นักเรียนต้องเริ่มศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้ใหม่ไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ของครู ในระยะแรกจึงต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจร่วมกันมากพอสมควร โดยในระยะแรกการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนลงใบงานและในแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ไม่ชัดเจนและขาดประเด็นหลักที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การวางรูปประโยคคำถามผิด เป็นคำถามที่มีคำตอบเฉพาะ

เน้นความรู้ความจำ และข้อคำถามไม่นำไปสู่วิธีการหาคำตอบ ครูได้อธิบายและนำเสนอตัวอย่างวิธีการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตเห็นว่านักเรียนใช้วิธีการตั้งคำถามตามตัวอย่างที่ครูนำเสนอแล้วค่อยปรับเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบของตนเองผ่านการฝึกฝนและทดลองหลาย ๆ ครั้งจนเกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 เมื่อนักเรียนค้นพบแนวทางการตั้งคำถามของตนเองส่งผลให้การทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของยุทธศิลป์ แปลนาค (2559: 102-106) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่อร์ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์หลังเรียนวิชาประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการสอนแแต่อร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นผลเนื่องมาจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนการตั้งประเด็นคำถามที่เกิดจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยประเด็นคำถามนำไปสู่การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้คำตอบหรือขยายการเรียนรู้ให้กว้างขึ้นและลึกซึ้ง

จากนั้นนักเรียนรวมกลุ่มกันเพื่อลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้และรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูได้อธิบายและนำเสนอตัวอย่างวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานการวิเคราะห์จุดประสงค์ ทัศนคติของผู้เขียนและการเลือกใช้แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งจำลองสถานการณ์การสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นขึ้นในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและเสนอแนวทางการสืบค้น สัมภาษณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมก่อนลงพื้นที่จริง การลงพื้นที่ในระยาะแรกนั้นนักเรียนพบเจอปัญหาการเลือกใช้หลักฐาน ไม่สามารถบอกรายละเอียดของการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน รวมถึงการวิพากษ์หลักฐานได้ ครูจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว นักเรียนนำแนวทางการแก้ไขปัญหาไปปรับใช้ในการลงพื้นที่ในครั้งที่ 2 พบว่า นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการสืบค้นหลักฐาน สามารถบอกรายละเอียดการสืบค้น รวบรวมและตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ มีการประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น นักเรียนสามารถจัดกลุ่มและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การแปลความหมายและการตีความข้อมูลจากหลักฐาน เชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้ด้วยความเข้าใจในบริบทและมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ มีหลายกลุ่มที่เลือกใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ครูจึงต้องแนะนำหนังสือและยกตัวอย่างแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือในการรวบรวมข้อมูลในครั้งที่ 2 และ 3 ซึ่งในขั้นตอนนี้มีนักเรียนมีค่าเฉลี่ยพัฒนาการน้อยที่สุดอาจเนื่องมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนจะต้องมีการจำแนก และพิจารณาองค์ประกอบของข้อมูลให้สัมพันธ์กับประเด็นคำถามที่ตั้งไว้และการทำความเข้าใจในบริบท

แวดล้อมที่กว้างขึ้นโดยการอ่านหนังสือเพิ่มเติม อ่านเกร็ดความรู้ ตำนานหรือเรื่องเล่าเพิ่มขึ้น ในขั้นนี้ใช้เวลาในการเรียนรู้มากกว่าขั้นอื่น ๆ

นอกจากนั้นครูและนักเรียนได้ร่วมกันประชุมเพื่ออภิปรายในประเด็นเกี่ยวกับมุมมองทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมทางการประชุมออนไลน์ (Google Meet) ในช่วงวันหยุด การประเมินผลกระบวนการสร้างองค์ความรู้ครั้งที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับ Driscoll (1994: 6) ได้อธิบายไว้ว่า ความรู้ที่สร้างขึ้นโดยตัวนักเรียน นักเรียนจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและสภาพการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่จะรับมาจากการสอนจากผู้สอน นักเรียนไม่ใช่กล่องที่ว่างเปล่าที่คอยรับการถ่ายทอดจากผู้อื่น แต่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของตัวนักเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสรุป สังเคราะห์และออกแบบวิธีการนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง เช่น การทำสมุดภาพเล่าเรื่องราวตำนานคลองกระแซง การทำวิดีโอเรื่อง VLOG เส้นทางวัฒนธรรมชุมชนคลองกระแซง การทำอินโฟกราฟิก (Infographic) การทำเพจชุมชนคลองกระแซง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Roger (1951: 9) ที่ให้ความสำคัญในฐานะที่นักเรียนเป็นปัจเจกบุคคลและมีแนวคิดว่ามีมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพและมีความโน้มเอียงที่จะใส่ใจ ใฝ่รู้ ขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง มนุษย์สามารถรับผิดชอบพฤติกรรมของตนเองและถือว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่า จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองได้นั้นครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกตและตั้งคำถามที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมาย เข้าใจวิธีการค้นหาคำตอบและสืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ โดยให้นักเรียนได้ลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อได้สัมผัสกับหลักฐานและเกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์และตีความข้อมูลตามบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ นำไปสู่การสังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ด้านที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในอันดับมากที่สุดและข้อที่ 15 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสามารถนำองค์ความรู้ไปนำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์ ได้คะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์ นักเรียนมีความตื่นตัวในการทำงานที่ได้รับมอบหมายและกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

ครูและนักเรียนได้ร่วมกันวางแผนโครงการนำเสนองานท้องถิ่นคลองกระแซง แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จึงไม่สามารถนำเสนองานได้ ครูจึงปรับเปลี่ยนให้นักเรียนนำเสนอชิ้นงานในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้การเรียนรู้ในครั้งนี้สำเร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้จากการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ของนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและชุมชนได้ ตลอดจนการตระหนักถึงความเป็นท้องถิ่นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่น นักเรียนได้ร่วมกันนำเสนอแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพื่อสืบทอดประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและมีคุณค่าของท้องถิ่นคลองกระแซงไว้สอดคล้องกับธิดา สาระยา (2539: 2-50) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้เราเข้าใจเอกลักษณ์ของกลุ่มชนได้ใกล้เคียงความจริงมากกว่าเรามองประวัติศาสตร์จากเบื้องบนหรือจากศูนย์กลางแห่งใดแห่งหนึ่ง การศึกษาที่คำนึงถึงข้อมูลเบื้องล่างเอื้อต่อการเข้าใจเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง หรือคนต่างกลุ่มต่างถิ่นให้เกี่ยวพันกันได้ อาจกล่าวได้ว่าทำให้เกิดบูรณาภาพขึ้นในสังคมนั่นเอง สอดคล้อง อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2548: 10-15) อธิบายคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อรูปลักษณะของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต การสร้างและการถ่ายทอดประวัติศาสตร์จึงเป็นพันธกิจของมนุษย์ในทุกสังคมเสมอมา ความทรงจำร่วมกันของสังคมจะนำไปสู่การสร้างตัวตนของคนในสังคมให้หมายรู้ได้ว่าตนเองนั้นมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมในฐานะอะไรที่สำคัญคือ ผู้ที่อยู่ร่วมในความทรงจำเดียวกันนั้นย่อมสำนึกว่าทุกคนอยู่ร่วมกันทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ดังนั้นความทรงจำร่วมกันของสังคมจึงเป็นเหมือนสายใยที่เชื่อมโยงทุกคนในสังคมเอาไว้ด้วยกัน เช่นเดียวกับบงยยุทธ ชูแว่น (2551: 369) อธิบายไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบใหม่นั้น เน้นให้ความสำคัญไปที่ตัวประชาชนทุกระดับในฐานะผู้สร้างและเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วย ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองและสร้างเป็นพลังที่เข้มแข็งให้แก่ชาวบ้านในการที่จะสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นของเขาเองได้หลายทาง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีทางเลือกอันเหมาะสมสำหรับตัวเองมากขึ้น องค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้มองเห็นสังคมอย่างเป็นพลวัต และยังเป็นเนื้อหาที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้แก่พวกเขาและเป็นข้อมูลสำคัญยิ่งในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังมุ่งสร้างองค์ความรู้ที่ชัดเจนรอบด้านสำหรับการเรียนรู้ในชุมชน และเป็นพื้นฐานให้แก่สาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้สานต่อหรือขยายความในมิติของตนได้อย่างซับซ้อนและ

แหลมคมขึ้น ด้วยเหตุนี้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในฐานะองค์ความรู้ที่จะช่วยยกระดับให้ท้องถิ่นมีศักดิ์ศรีสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาชาติต่อไป

นอกจากนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความคิดเห็นวิเคราะห์เป็นรายชื่อ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ข้อที่ 10 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลายและกล้าแสดงออกมากขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการแสวงหาความรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างอิสระและแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ค้นพบคำตอบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ SSAS ทั้ง 4 ขั้นตอนโดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ ครูได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสังเคราะห์ข้อมูลที่ค้นพบและออกแบบเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในหลากหลายวิธีการ สอดคล้องกับผลงานการศึกษาของวินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 8-15) ได้กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์คือ การส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น การสอนประวัติศาสตร์ไทยต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจชุมชน สังคมและประเทศของเขา ความเข้าใจมาจากการศึกษาและวิพากษ์ข้อมูลซึ่งสามารถทำได้หลายระดับ เช่น การอภิปรายเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและพัฒนาความเป็นปัญญาชนตั้งแต่ยังเยาว์ เช่น การพูดหน้าชั้นเรียน การเขียนเรียงความ และการถกเถียงประเด็นเฉพาะ การสอนวิชาประวัติศาสตร์สามารถมีชีวิตชีวาขึ้นมาจากการที่ครูใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น แผนที่ วัตถุที่ค้นพบ และการศึกษาสถานศึกษาที่ซึ่งผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความตื่นตัวและสนุกสนานในการนำเสนอชิ้นงานของตนเองและชื่นชมชิ้นงานของเพื่อนในชั้นเรียน การนำเสนอของนักเรียนมีความสร้างสรรค์และน่าประทับใจ

ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS นั้น ขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนศึกษาเอกสารและร่วมกันอภิปรายจากนั้นสรุปประเด็นความรู้เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการตั้งคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่จะนำไปสู่วิธีการหาคำตอบ ถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญเพราะการตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่ขั้นตอนการสืบค้นอย่างเป็นระบบและถูกต้อง ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้รู้จักการสังเกตและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยการนำบทความวิชาการและข้อมูลหลักฐานที่

หลากหลายให้นักเรียนได้ศึกษา ครูยกตัวอย่างข้อความที่ดีให้นักเรียนสังเกตและร่วมกันอภิปรายข้อความของกลุ่มอื่น ๆ ถึงความสมบูรณ์ของข้อความ

ผลจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถตั้งคำถามได้ตรงประเด็น ครอบคลุมแก่นสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา มีพัฒนาการการตั้งคำถามที่ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรรัตน์ พะจุไทย (2558: 102-105) เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า รายวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และงานวิจัยของณัฐกา นาเลือน (2556: 102) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย สุชาสีโนบล (2541: 115) เรื่อง ผลการใช้เทคนิคการตั้งคำถามของครู ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งในภาพรวมและในรายสมรรถภาพย่อย

นอกจากนี้ทีศนา แคมมณีและคณะ (2544: 15) ได้กล่าวถึง การสอนเพื่อพัฒนาการคิดว่าควรสอนด้วยการตั้งคำถามโดยใช้แผนผังความคิด การวางแผนจัดระเบียบ คิดไตร่ตรองในเรื่องการเรียนรู้ของตน การเรียนรู้แบบปรีกษาหาหรือ การประเมินการคิดและความรู้สึกของตนเอง แบบสอบถามข้อที่นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลหลักฐานที่เชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS นั้น ครูเน้นการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและข้อมูลหลักฐานจากคนในท้องถิ่นมากกว่าการใช้หลักฐานในระดับประวัติศาสตร์ชาติ ดังนั้นข้อมูลหลักฐานที่นักเรียนใช้ในการวิเคราะห์เชื่อมโยงจึงอยู่ในมุมมองประวัติศาสตร์แบบท้องถิ่นมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลจากคนในท้องถิ่น การลงพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การใช้หนังสือของนักประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นในการสืบค้นข้อมูล ในช่วงแรกนักเรียนยังไม่สามารถระบุแหล่งข้อมูลได้ถูกต้องเพราะนักเรียนขาดทักษะการเชื่อมโยงและศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นน้อยมาก แต่ได้อธิบายและกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลหลักฐานที่เชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียนและแนะนำ

แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นให้นักเรียนได้ลงพื้นที่ศึกษาล่วงหน้าก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับและดีที่สุดในการวัดครั้งที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้และทักษะการแสวงหาความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของดาราวรรณ เดชฉกรรจ์ (2559: 120-125) พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 2 และลำดับสุดท้ายคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพัฒน์ สันรักษาเวช (2553: 134-135) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง วิฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสลักจิต ใจน้อย (2553: 120-125) ได้ศึกษาและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง นครลำปางเขลางค์บ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิชานารี จังหวัดลำปาง จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์และช่วยให้นักเรียนนำองค์ความรู้ที่ได้ค้นพบด้วยตนเองไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นและมีความตื่นตัวในทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามรูปแบบการเรียนรู้ SSAS ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากบรรยากาศในการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาทุกขั้นตอน มีอิสระในการเลือกใช้หลักฐานและกระตือรือร้นกับการลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน เกิดบรรยากาศการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ดีที่สุด เกิดความตื่นตาตื่นใจเมื่อได้ลงพื้นที่สำรวจแล้วค้นพบเรื่องราวที่ไม่เคยรู้มาก่อนเช่น การพบปริศนาลายปูนปั้นวัดสระบัว การค้นพบตะเกียงโรมันโบราณที่พิพิธภัณฑสถานแม่ น้ำเพชร การรู้ที่มาของชื่อสะพานช้างหรือชื่อตำบล ชื่อถนนในปัจจุบัน นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นไว้ในบันทึกหลังการเรียนรู้ในสมุดประจำวิชาตัวอย่างเช่น

“...หนูเคยสงสัยว่าทำไมสะพานจอมเกล้า ๆ จึงชื่อว่า สะพานช้างตอนลงพื้นที่หนูเลยถามชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้สะพาน เขาเล่าว่า ที่ชื่อสะพานช้างเพราะทางการเอาช้างมาผูกไว้กลางสะพานเพื่อทดสอบความแข็งแรงของสะพาน ชาวเมืองเพชรเลยเรียกกันติดปากว่าสะพานช้างจนถึงทุกวันนี้...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 1 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563

“...ตอนผมอยู่ ม.4 ครูสอนประวัติศาสตร์สอนแต่เนื้อหาไม่พาลงพื้นที่เหมือนที่ครูทำเลย ผมว่าแบบนี้สนุกกว่า การได้ลงพื้นที่มันเปิดโลกอะครู ถ้าเราเรียนแต่เนื้อหาเนานาน ๆ ไปผมก็ลืม พอสอบเสร็จก็ลืมแล้ว แบบนี้ดีกว่าเยอะครับ อีกอย่างการลงพื้นที่ทำให้ผมสนิทกับเพื่อนมากขึ้นด้วยครับ...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 2 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563

“...คาบแรกที่ครูให้ตั้งคำถาม หนูเพิ่งเข้าใจว่าคำถามมันสำคัญมาก เพราะเมื่อได้ลงพื้นที่ศึกษาจริง ๆ เพื่อหาคำตอบ บางคำถามมันหาคำตอบยากมาก อาจเป็นเพราะหนูไม่เข้าใจเนื้อหาแต่พอได้ลองตั้งคำถามเยอะขึ้น แล้วก็เห็นตัวอย่างคำถามของกลุ่มอื่น หนูก็พอจะจับหลักมันได้ เรื่องที่ 2 ตั้งคำถามได้ดีขึ้นเพราะมีเรื่องแรกเป็นตัวอย่าง เรื่องที่ 3 ตั้งคำถามง่ายเลยค่ะ...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 3 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563

“...ผมขับรถผ่านถนนเส้นนี้ทุกวันเพิ่งรู้ว่ามันมีที่มาจากเรื่อง สงครามตีเมืองเพชรของพระยาละแวก และเพิ่งรู้ว่า บ้านผมอยู่ใกล้บริเวณที่สันนิษฐานว่า คือประตูเมืองคลองกระแซง ข้อมูลที่กลุ่มผมหาได้มันเกี่ยวข้องกันไปหมด พอเชื่อมโยงแบบที่ครูบอก มันเหมือนจิ๊กซอร์เลยครับ ไขปริศนาทางประวัติศาสตร์แบบนี้เลยครับครู สนุกดีครับ เเทมหน้าของลงพื้นที่แบบนี้ก็ชอบครับ อยากเที่ยวให้ทั่วเพชรเลยครับ...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 4 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563

“...หนูชอบที่ครูให้ตั้งคำถามที่สงสัยแล้วช่วยกันหาคำตอบ ถึงหนูจะยังไม่วิเคราะห์ไม่ค่อยเก่งแต่หนูก็สนุกกับเรียนแบบนี้แหละ เมื่อก่อนหนูคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์เน้นจำ น่าเบื่อ แต่เทอมนี้ไม่น่าเบื่อเลยคะ การลงพื้นที่ทำให้หนูได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ได้สนิทกับเพื่อนมากขึ้น ได้แก้ปัญหาก็เกิดระหว่างลงพื้นที่สำรวจ แต่เสียดายที่ไม่ได้นำเสนอผลงานอันอสังการของกลุ่มหนูให้ชาวโลกได้รับรู้ ปีหน้าถ้าเขาจัดงานเขาวังหรือเพชรบุรีดีจังครูเอางานหนูไปนำเสนอได้เลยนะคะ ชอบคุณครูที่เลือกห้องหนูเป็นกลุ่มตัวอย่างนะคะ หนูอยากให้ครูสอนน้องแบบนี้ต่อไปเรื่อย ๆ...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 5 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563

จากบันทึกการเรียนรู้หลังเรียนข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสุขกับการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงและเปลี่ยนทัศนคติที่มองว่าการเรียนประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าเบื่อ นักเรียนกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการลงพื้นที่ การได้ทำงานกับเพื่อนในชั้นเรียนและรู้สึกประทับใจในการเรียนรู้ครั้งนี้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1) จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS นั้น ครูต้องเตรียมพร้อมในการจัดกิจกรรม การคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับนักเรียน ต้องมีข้อมูลแหล่งสืบค้นข้อมูลไว้ล่วงหน้าจำนวนหนึ่งก่อนจะจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) จากการวิจัยพบว่า ครูควรมีวิธีการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความอยากรู้เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบและส่งเสริมการคิดนอกกรอบซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 3) จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ครูควรจัดสรรเวลาในการกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนให้อยู่ในเวลาที่กำหนด เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอนของการเรียนจัดการเรียนรู้ SSAS

ข้อเสนอเพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมว่ามีรูปแบบ วิธีสอนและเทคนิคการสอนวิชาสังคมศึกษาในลักษณะอื่นหรือไม่ ที่ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
- 2) ควรมีการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ในเชิงลึก และการเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชาติไทยว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างไร
- 3) ควรพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในทุกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในฐานะคนของท้องถิ่น รู้จักคุณค่าในตนเอง สร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์และช่วยผลักดันให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นต่อไป

รายการอ้างอิง

- Anderson, J. (1990). **The adaptive character of thought**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. Inc. AndersonThe adaptive character of thought1990, 10.
- Anderson, L. W., & Bloom, B. S. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**: Longman.
- Boadu, G. (2014). **AN EXAMINATION OF THE USE OF TECHNOLOGY IN THE TEACHING OF HISTORY. A STUDY OF SELECTED SENIOR HIGH SCHOOLS IN THE CAPE COAST METROPOLIS, GHANA**. International Journal of Learning, Teaching and Educational Research, 8(1).
- Boadu, G. (2015). **Effective teaching in history: The perspectives of history student-teachers**. International Journal of Humanities and Social Sciences, 3(1), 38-51.
- Dougiamas, M. (1998). **A journey into constructivism**. In.
- Driscoll, M. P. (1994). **Psychology of learning for instruction**: Allyn & Bacon.
- Jaleel, S., & Verghis, A. M. (2015). **Knowledge Creation in Constructivist Learning**. Universal Journal of Educational Research, 3(1), 8-12.
- King, M. B., Newmann, F., & Carmichael, D. (2009). **Authentic intellectual work: Common standards for teaching social studies**. *Social Education*, 73(1), 43-49.
- Maddison, M. (2017). **Primary history**. *Debates in History Teaching*, 7.
- Magro, G., De Carvalho, J. R., & Marcelino, M. J. (2014). **Improving History Learning through Cultural Heritage, Local History and Technology**: ERIC.
- Rahman, S., Yasin, R. M., Jusoff, K., Yassin, S. F. M., Nordin, N. M., & Yusof, M. M. (2011). **Knowledge construction process in online learning**. *Middle East Journal of*

Scientific Research, 8(2), 488-492.

Roger, C. (1951). **Humanistic Theory**. Freedom to learn for the 80s.

Scardamalia, M., & Bereiter, C. (2003). **Knowledge building environments: Extending the limits of the possible in education and knowledge work**. Encyclopedia of distributed learning, 269-272.

Tuckman, B. W. (1999). **Conducting Educational Research Fifth Edition**. New York: Harcourt Brace college Puplicher.

Yeager, E. A., & Wilson, E. K. (1997). **Teaching historical thinking in the social studies methods course: A case study**. The social studies, 88(3), 121-126.

กรมศิลปากร. (2557). **ตามรอยฝรั่ง เล่าความหลังเมืองพระปรี (เพชรบุรี)**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กัญญา บุญแดง. (2552). **ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

กิ่งฟ้า สิ้นธวัช. (2549). **Trip Rip กระบวนการคิด การเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 29(4), 27-36.

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2541). **ผลการใช้เทคนิคการตั้งคำถามของครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

คณะโบราณคดี. **ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ. (2550). ตามเส้นทางงานช่างโบราณ “ประวัติศาสตร์กับการท่องเที่ยว”**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา งามเจริญมงคล. (2547). **ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Action learning เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ**

วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นวิเทศศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ฉลอง สุนทราวาณิชย์ (บรรณาธิการ). (2550). **สมุทรชาบุรี พ.ศ. 2468**. กรุงเทพฯ: สมาคมมิตรภาพ
ญี่ปุ่น-ไทย ด้วยความร่วมมือของสถาบันจักรวาลวิทยา.

เฉลิม มลิลลา นิติเชตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจ็ดศักดิ์ ชูมนุม. (2541). **นิรมิตนิยม-ทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน (Constructivism)**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ.

ชูลีมาตร บรรณจงส์. (2553). **การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วย
ตนเอง เรื่องความน่าจะเป็น วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วารสารราชพฤกษ์ 8(1),
115.

ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ. (2559). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ไทย ม.4-6**. กรุงเทพฯ:
บริษัท อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.

ณัฐภา นาเลื่อน. (2556). **ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม
ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ,
สงขลา.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2548). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น**. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดาราพรรณ เดชฉกรรจ์. (2559). **การพัฒนาผลการเรียนรู้ทักษะการแสวงหาความรู้ เรื่องภูมิปัญญา
ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้**.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,
นครปฐม.

ทวิช ลักษณะสง่า. (2556). **การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่นสำหรับนักเรียน ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์. (2553). **ตำนานโขงตักน้ำเข้าวัด**. เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.
- ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. (2554). **แนวคิดและแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทนิล.
- ทองปิ่น สอนเอี่ยม. (2553). **การพัฒนาพฤติกรรมการสร้างองค์ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทิฐิภัทรา สุดแก้ว. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทิพย์ธารา วงษ์สด. (2553). **การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ทิพากรรชมา โกษาธิบดี (ข้า บุนนาค). (2558). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4**. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ทิวา ศุภจรรยาและผ่องศรี วนาสิน. (2524). **เมืองโบราณบริเวณชายฝั่งทะเลเดิมของที่ราบภาคกลางประเทศไทย: การศึกษาตำแหน่งที่ตั้งและภูมิศาสตร์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณีและคณะ. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ.
- ทิฆกุล คำงาม. (2560). **ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตค้นทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่**

5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ธงชัย เปาอินทร์. (2555). **งดงามล้ำค่าวัดมหาธาตุวรวิหาร**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม พ.ศ. 2562. จาก <http://www.thongthailand.com/index.php?lite=article&qid=41987833> .

ฉัฒนกร พวงคำ. (2557). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ วิชา ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ธิดา สารระยา. (2539). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: ประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

นันทนา ราชเฉลิม. (2557). **การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนปอแดง จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

นันทิยา บุญเคลือบ. (2540). **การสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด Constructivism**. วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 25(96), 13-14.

นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว. (2563). **ตลาดไทยในบันทึกสาวต่างชาติ**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม พ.ศ. 2562. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/1433> .

บุญเขต ภิญโญอนันตพงษ์. (2540). **ทฤษฎีและแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บุญมี พิบูลสมบัติ. (2551). **นานาสาระฉบับวัดพระปรี จังหวัดเพชรบุรี**. เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.

บุญมี พิบูลสมบัติและคณะ. (2536). **"ประวัติศาสตร์วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร" ในจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทยวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร**. กรุงเทพฯ: ฝ่ายอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรม กองโบราณคดี กรมศิลปากร.

ปิติ มณีเนตร. (2555). **การศึกษาสัญลักษณ์ทางศิลปะและงานออกแบบตกแต่งภายในพระรามราชนิเวศน์ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย**.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พจนานุกรมศัพท์พจนานุกรม. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพัฒน์ สันรักษาเวช. (2553). การศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณเรื่อง วิฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์). (2533). 200 ปีสุนทรภู่และตำนานเมืองเพชรบุรี.

กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนาการพิมพ์. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางจันทร์ ตาละลักษมณ์
 ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2533).

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน
 ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพลินเมืองเพชร. (2561). **สมบัติแม่น้ำเพชร : เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากแม่น้ำเพชรบุรี.** สืบค้นเมื่อ 30
 มีนาคม พ.ศ. 2562. จาก <http://www.ploenmuangpetch.com/treasures-of-phetchaburi-river/>.

ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). **ครึ่งศตวรรษแห่งการค้นหาและเส้นทางสู่นาคตประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย :
 ว่าด้วยความเป็นมา สถานภาพ แนวคิด วิธีการศึกษาและบทบาทในสังคมปัจจุบัน.**

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ยุทธกรณ์ ก่อศิลป์และนิลมนี พิทักษ์. (2557). **การพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วย
 ตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้เทคนิคแผนผัง
 ทางปัญญา รายวิชา ส32103 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/16 โรงเรียน
 ร้อยเอ็ดวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.**

ยุทธศิลป์ แพลนนาค. (2559). **ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการ**

สอนแต่ศัพท์ที่มีต่อทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาการ
สอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร. (2544). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับกระบวนการสร้าง
องค์ความรู้เรื่องการแจกแจงความน่าจะเป็นเชิงทฤษฎีวิชาสถิติธุรกิจ หลักสูตรสถาบัน
ราชภัฏ พ.ศ. 2543. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา,
นครราชสีมา.

วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2540). การประเมินทักษะกระบวนการและการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2561). การเสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีสมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6.
วารสารประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 43(สิงหาคม 2561 - กรกฎาคม 2562).

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (2557). "ประวัติศาสตร์" ในปฏิบัติการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
เล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.

วัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี. (2539). อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูอาทรวชิรธรรม.
เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.

วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏ
ธนบุรี.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ประเทศไทย:
จะเรียนจะสอนกันอย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2532). เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2557). ประวัติศาสตร์บอกเล่าเพื่อเด็กรักถิ่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพวิริยะ
พันธุ์.

ศศิพัชร จำปา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้
ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ปรัชญาดุสิตบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2556). **พุทธศิลป์สมัยรัตนโกสินทร์: พัฒนาการของงานช่างและแนวคิดที่ปรับเปลี่ยน**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ศานติ ภัคดีคำ. (2558). **พระราชพงศาวดาร ฉบับสมเด็จพะพนรัตน์ วัดพระเชตุพน ฉบับตัวเขียน**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิทุนพระพุทธรูปอศุขในพระบรมราชูปถัมภ์.

ศานติ ภัคดีคำ. (2559). **พระยาละแวกตีเมืองเพชรบุรีทางไหน**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ. 2562. จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_9290.

ศานิตย์ ทวีคำ. (2547). **แนวทางปรับปรุงคุณภาพครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.

ศุภณัฐ พานา. (2560). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สงกรานต์ กลมสุข. (2561). **ศิลปกรรมและโบราณสถานสมัยอยุธยาในจังหวัดเพชรบุรี สำหรับมัคคุเทศก์**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 9(2), 49.

สมบัติ พลายน้อย. (2555). **ชื่อเสียงเรียงนาม ความรู้เรื่อง แม่น้ำลำคลอง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

สมบุญ แก่นตะเคียน. (2520). **ประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรี**. เพชรบุรี: วิทยาลัยครูเพชรบุรี.

สลักจิต ใจน้อย. (2553). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง นครลำปางเขลางค์ บ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิซขานารี จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.

สาคร ธรรมศักดิ์. (2541). **ผลการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มแบบร่วมมือที่ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**

ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สายหยุด เทพเรณู. (2535). **พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวัดคงคารามวรวิหาร.** กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2561). **ชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี.** สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2564. จาก <https://www.m-culture.go.th/phetchaburi/main.php?filename=index>.

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. (มปป). **เที่ยว ท่อง ย่ำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). **การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). **การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุนทรชัย ชอบยศ. (2562). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อพัฒนารากฐานท้องถิ่นที่เข้มแข็งและยั่งยืน.** วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 17(2), 115-138.

สุภัทรดิศ ดิศกุลและคณะ. (2525). **สมุดภาพศิลปกรรมวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

สุรรัตน์ พะจุไทย. (2558). **การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

หทัยชนก ไชยวงศ์. (2555). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีความรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลำปางกัลยาณี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- อดิศร ศักดิ์สูง. (2554). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และวิธีวิทยาวิจัย**. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2548). **ประวัติศาสตร์เพื่อชุมชน: ทิศทางใหม่ของการศึกษาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อรรถวิทย์ รอดเจริญ. (2558). **ที่มาของชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี**. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 17(1), 48-49.
- อัชฌวดี กมลาศน์ ณ อยุธยา. (2535). **การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2543). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และศาสตร์ของวิธีคิด**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS
- 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง
- 3) แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง ในคาบเรียนที่ 4 8 และ 12 ใช้วัดระหว่างเรียน
- 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

ตัวอย่างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 4 คาบเรียน
รายวิชา ส32104 ประวัติศาสตร์ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1
เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี
ผู้สอน นางสาวสัทัญญา ตลิ่งจิตร

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด ม.4-6/1 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึง การเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

ม.4-6/2 สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรคภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

ข้อสรุปทั่วไป

การศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์และความเป็นมาของท้องถิ่นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลและหลักฐานที่มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นแกนในการสืบค้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ ตีความ วิพากษ์ ประเมินค่าข้อเท็จจริงและสังเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผลตามบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับมิติของความจริงมากที่สุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายและความเป็นมาของภูมินามของท้องถิ่นคลองกระแซงได้อย่าง สมเหตุสมผล

2. นักเรียนตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างสมเหตุสมผล
3. นักเรียนตีความข้อมูลจากหลักฐานที่ค้นพบได้อย่างสมเหตุสมผล
4. นักเรียนสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามบริบทและอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์
5. นักเรียนออกแบบชิ้นงานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ที่สะท้อนถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน
4. มีจิตสาธารณะ
5. รักความเป็นไทย

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการนำเสนอ
 - 1.2 ทักษะการอภิปราย
 - 1.3 ทักษะการให้เหตุผล
 - 1.4 ทักษะการตั้งคำถาม
2. ความสามารถในการคิด
 - 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
 - 2.2 ทักษะการตีความ
 - 2.3 ทักษะการสังเคราะห์
 - 2.4 ทักษะการสรุปองค์ความรู้
 - 2.5 ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
 - 2.6 ทักษะการแปลความหมาย
3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 3.1 ทักษะการสืบค้น
 - 3.2 ทักษะการรวบรวมข้อมูล
 - 3.3 ทักษะการตรวจสอบ
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

5. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม

สาระการเรียนรู้

1. คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์

2. ข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น

* หมายเหตุ : สาระการเรียนรู้โดยละเอียดอยู่ในเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง

ภาระงาน/ชิ้นงาน

ชิ้นงาน : ชิ้นงานองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ ในรูปแบบต่าง ๆ

ภาระงาน : การนำเสนอชิ้นงานองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์

เกณฑ์การประเมินภาระงาน/ชิ้นงาน

การนำเสนอองค์ความรู้ประวัติศาสตร์เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์

ประเด็น การ ประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ			น้ำหนัก คะแนน	คะแนน
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)		
1. เนื้อหา สาระ	เรียบเรียงเนื้อหา เกี่ยวกับ ความ เป็นมาของท้องถิ่น คลองกระแซงจาก หลักฐาน ประวัติศาสตร์ได้ ถูกต้องตามลำดับ เวลาตีความโดย อ้างอิงหลักฐานและ สรุปสาระสำคัญได้ อย่างสมเหตุสมผล	เรียบเรียงเนื้อหา เกี่ยวกับ ความ เป็นมาของท้องถิ่น คลองกระแซงจาก หลักฐาน ประวัติศาสตร์ได้ ถูกต้องตามลำดับ เวลา ตีความโดย อ้างอิงหลักฐาน แต่ขาดการสรุป สาระสำคัญ	เรียบเรียงเนื้อหา เกี่ยวกับ ความ เป็นมาของท้องถิ่น คลองกระแซงจาก หลักฐาน ประวัติศาสตร์ได้ ถูกต้องตามลำดับ เวลา ไม่ได้อ้างอิง หลักฐานและไม่มี การสรุป สาระสำคัญ	2	6

ประเด็นการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ			น้ำหนักคะแนน	คะแนน
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)		
2. รูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้	<p>มีรายละเอียดตามเกณฑ์ดังนี้</p> <p>1. จัดแบ่งเนื้อหาในแต่ละประเด็นสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ</p> <p>2. แสดงให้เห็นถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย</p> <p>3. อ้างอิงที่มาของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ใช้นำเสนอได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน</p>	<p>รูปแบบการนำเสนอมีองค์ประกอบตามเกณฑ์ 2 ใน 3 ประเด็น</p>	<p>จัดแบ่งเนื้อหาในแต่ละประเด็นขาดความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและไม่อ้างอิงที่มาของข้อมูล</p>	2	6
รวม				4	12

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพภาระงาน/ชิ้นงาน

ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ
10 - 12	ดี
7 - 9	พอใช้
ต่ำกว่า 6	ปรับปรุง

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ใช้กับใบงานที่ 1 คาบเรียนที่ 1	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องและตรงประเด็นอย่างน้อย 3 คำถาม และใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล/หาคำตอบได้อย่างน้อย 3 วิธี พร้อมนำเสนอแหล่งสืบค้นเบื้องต้นได้	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องและตรงประเด็นอย่างน้อย 2 คำถาม และใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้อย่างน้อย 2 วิธี	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 คำถาม แต่ไม่สามารถใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้
การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ใช้กับใบงานที่ 2 คาบเรียนที่ 2	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 3 ประเด็น และมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานโดยจัดเตรียมหลักฐานทั้งชั้นต้นและชั้นรองที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐานทุกชิ้น	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 2 ประเด็น และการมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานโดยจัดเตรียมหลักฐานทั้งชั้นต้นและชั้นรองที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐาน 1 ชิ้น	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 1 ประเด็น ขาดการประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐาน

การวัดและประเมินผล (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
การจัดกระทำ ข้อมูลเพื่อการ ตีความ (Interpretation) ใช้กับใบงานที่ 3 คาบเรียนที่ 3	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 3 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 2 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูล ถูกต้องตามลำดับ เวลา และตีความ ข้อมูลโดยการอ้างอิง หลักฐานที่ตั้งไว้ได้ 1 ข้อ
การวางแผนสู่การ สร้างองค์ความรู้ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น (Production) ใช้กับใบงานที่ 4 คาบเรียนที่ 4	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ทุก ข้อ ทำการสังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบ เรียงและนำเสนอเป็น องค์ความรู้จาก การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 2 ข้อ ทำการ สังเคราะห์ กำหนด โครงเรื่อง เรียบเรียง และนำเสนอเป็นองค์ ความรู้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 1 ข้อ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและ นำเสนอเป็นองค์ ความรู้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์

1. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงจำนวน 20 ข้อ จากนั้นครูสนทนากับนักเรียนในประเด็น ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแชง โดยใช้ภาพเรือกระแชงและคำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย ดังนี้

ภาพวาดจำลองลักษณะของเรือกระแชงที่เคยอยู่ในแม่น้ำเพชรบุรี

(ที่มา: สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลางเล่ม 1)

- 1.1 นักเรียนรู้จักเรือในภาพหรือไม่ คือเรือประเภทใด (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)
- 1.2 เรือกระแชงมีลักษณะอย่างไรบ้าง (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)
- 1.3 นักเรียนเคยเห็นเรือกระแชงที่ใดบ้าง (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)
- 1.4 เรือกระแชงมีความสำคัญอย่างไร (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)
- 1.5 นักเรียนคิดว่า เคยมีเรือกระแชงในแม่น้ำเพชรบุรีหรือไม่ อย่างไร (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)
- 1.6 ตำบลคลองกระแชงมีที่มาเกี่ยวข้องกับเรือกระแชงหรือไม่ อย่างไร (นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น)

2. จากคำถามในกิจกรรมที่ 1 ครูอธิบายในประเด็น “เรือกระแชงหมายถึง เรือบรรทุกสินค้าที่มีหลังคามุงทำจากกระแชง ซึ่งก็คือใบเตย หรือใบจากนำมาเย็บเป็นแผงทำเป็นประทุนบังแดดฝน

แต่ส่วนมากใช้ใบไม้ นำมาคลุมเป็นหลังคาเนื่องจากกันความร้อนได้ดีกว่า มีลักษณะคล้ายเรือเอี้ยมจิ้น ใช้สัญจรไปมาในแม่น้ำเพชรบุรีเพื่อเข้ามาค้าขาย” (โปรแกรม Power Point)

3. จากนั้นให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับ เรือกระแซงกับคลองกระแซง นักเรียนตัวแทน ออกมาเขียนคำถามของเพื่อนบนกระดาน

4. ให้นักเรียนร่วมกันตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคำว่า กระแซง ว่าน่าจะหมายถึงหรือเกี่ยวข้องกับ สิ่งใดในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับข้อความบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนบันทึกผลสรุปประจำวิชา

5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6 – 7 คน ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ในประเด็น ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงพร้อมทำ ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ให้กับนักเรียน ในเบื้องต้น

6. ครูสุ่มตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม 5 คน ออกมานำเสนอเรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่น คลองกระแซง ที่ได้ทำลงในใบงานตามประเด็นที่กำหนดให้ พร้อมทั้งให้นักเรียนในห้องร่วมกัน อภิปรายในแต่ละประเด็น

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญจากประเด็นที่ได้อภิปรายข้างต้นและร่วมกันเสนอ กำหนดประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้ต่อไป

คาบเรียนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และ ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำประเด็นคำถามที่ร่วมกันกำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการกำหนด หัวข้อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์

2. ครูนำเสนอหลักฐานและอธิบายความรู้เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ (โปรแกรม Power Point) โดยเนื้อความเกี่ยวกับ คลองกระแซง มีดังนี้

หลักฐานที่ 1

“... ละครักราช ๙๒๔ ปีจอ จัตวาศก... ครั้นถึงเดือนสาม พญาลมวกก็ยกทัพเรือมา พลประมาณ เจ็ดหมื่น มาเอาเมืองเพ็ชบุรี ในขณะนั้น สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวตรัสให้เมืองยศโสธรราชธานี เมือง เทพราชธานี ออกไปรั้งเมืองเพ็ชบุรี จึงพระศรีสุรินทภุไชยเจ้าเมืองเพ็ชบุรี แลเมืองยศโสธรราชธานี เมืองเทพราชธานี ก็ช่วยกันตบแต่งการที่จะรบพุ่งป้องกันเมือง ครั้นพญาลมวกยกมาถึง ก็ให้ยกพล ขึ้นล้อมเมืองเพ็ชบุรีอยู่สามวัน แลให้ยกพลเข้าปล้นเมืองเพ็ชบุรี ให้พลทหารเอาบันไดพาดป็นกำแพง เมือง แลชาวเมืองเพ็ชบุรีรบพุ่งป้องกันสามารถ เข้าศึกชาวลมวกต้องสาตราวุธตายเป็นอันมาก จะป็นป่ายปล้นมิได้ก็พ่ายออกไป แต่พญาลมวกยกเข้าปล้นดั่งนั้นถึงสามครั้งก็ได้เมือง แลตำหริระว่า จะปล้นอีกครั้งหนึ่ง ถ้ามิได้ไซ้จะเลิกทัพคืนไป ขณะนั้นเจ้าเมืองเพ็ชบุรี แลเมืองยศโสธรราชธานี เมืองเทพราชธานี มิได้สมัคสมานด้วยกัน ต่างคนต่างบังคับบัญชา แลอยู่ป้องกันแต่หน้าที่ซึ่งได้เป็นพนักงานรักษานั้น มิได้พร้อมมุนคิดอ่านด้วยกันซึ่งจะแต่งการป้องกันข้าศึก ครั้นถึงวันแปดค่ำ พญาลมวกยกเข้าปล้นตำบลคลองกระแซงแลประตูบางจาน ชาวเมืองด่านทานเปนสามารถ เข้าศึกเผาหอ รบทำลายแล้วป็นกำแพงเข้าได้ในที่นั้น ก็เสียเมืองเพ็ชบุรีแก่พญาลมวก แลเสียเจ้าเมืองเพ็ชบุรี เมืองยศโสธรราชธานี เมืองเทพราชธานี ตายในที่นั้น พญาลมวกก็กวาดครัวอพยบเลิกทัพคืนไปเมือง...”

(ศานติ ภักดีคำ, 2558)

หลักฐานที่ 2

“...ย่านกำแพงมีประตูหนึ่งเรียกว่า ประตูบางจาน ซึ่งเป็นหนทางไปบ้านบางจาน แล้วโอบมา ทางด้านเหนือตลกลองกระแซง มีประตูเรียกว่าประตูคลองกระแซง หอคอยหอรบทั้งสอง ในพระราช พงษาวดารครั้งเขมรยกทัพข้ามทะเลมาตีเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๕ (ทำนองเมืองครั้งนั้นที่ข้ามแม่น้ำ ๑ แล่นกลางจึงชื่อ คลองกระแซง) ตามจริงตัวเมืองกว้างยาวอยู่มาก แต่จะมีประตูล้อมมากน้อยเท่าใด ไม่ทราบแน่นอน เรื่องคูเมืองนี้ผู้เฒ่าได้กล่าวถึงคูป้อมและหอรบ ประตูเมืองจะเปนยุคแรกหรือยุคท้าย อาจจะไม่เคลือบไปได้ตัวเมืองถ้าจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจะต้องมีประตูใหญ่ 4 ประตูตามแบบโบราณ ประตู บางจานด้านกำแพงด้านนอกอยู่ย่านกลาง ซึ่งยังมีเค้าปรากฏอยู่เดี๋ยวนี้ ประตูคลองกระแซงก็จะตั้ง กั้นอยู่กลางกำแพง (ปรากฏตามพงษาวดารว่า เขมรยกเข้าตีตามรูปกำแพงเมืองไม่ได้ เพราะอยู่ย่าน กลางกำแพงเรียกว่า ประตูคลองกระแซง ตั้งอยู่ฝั่งปากแม่น้ำตะวันตก) ซึ่งเรียกว่า คลองกระแซงทุก วันนี้ตามพงษาวดารที่กล่าวไว้ว่า เขมรตีเมืองเพ็ชบุรีตีหักเข้าทางกำแพงด้านคลองกระแซงนั้นคงตีที่ ตรงบ้านพระยาสุรพันธ์ (เทียน บุนนาค) ยังเรียกว่าบ้านกำแพงห้อยจนทุกวันนี้...”

(สมุตราชบุรี, 2468)

หลักฐานที่ 3

“...คลองกระแซงเดิมเคยเป็นอำเภอมาก่อน เมื่อปี พ.ศ. 2446 ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อมาเป็น อำเภอเมืองเพชรบุรี...”

(บุญมี พิบูลสมบัติ, 2508)

หลักฐานที่ 4

“...คำว่าคลองกระแซง ซึ่งเป็นชื่อเดิมของตำบลคลองกระแซงนั้น มีการสันนิษฐานว่า ในตัวเมืองเพชรบุรีนั้นมีคลองอยู่หลายคลอง คลองกระแซงนั้นเป็นที่พักจอดเรือกระแซง จึงมีชื่อว่าคลองกระแซง ในอดีตมีเรือกระแซงมาจอดเพื่อลำเลียงสินค้าจำพวกน้ำตาล ข้าวสาร ไปขายยังถิ่นต่างๆ ทุกวันนี้คลองถูกถมกลายเป็นถนน เป็นบ้านของคนจนไม่เหลือร่องรอยให้เห็น...”

(บทสัมภาษณ์ สอนอง ประกอบชาติ

หลักฐานที่ 5

ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค มีประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2444 แบ่งจังหวัดเพชรบุรีออกเป็น 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนายยาง (ปัจจุบันคือ อำเภอชะอำ) อำเภอบ้านแหลม อำเภอห้วยท่าช้าง (ปัจจุบันคือ อำเภอเขาย้อย) อำเภอแม่ประจันต์ ปัจจุบันคือ อำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้องและอำเภอคลองกระแซง ซึ่งปัจจุบันคือ อำเภอเมืองเพชรบุรี ก็เป็น 1 ใน 6 อำเภอที่ได้รับการจัดตั้งครั้งนั้นด้วย โดยมีที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ในตำบลคลองกระแซง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2446 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอคลองกระแซงมาเป็น อำเภอเมืองเพชรบุรี และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

(ประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2444)

3. จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวตามประเด็นต่อไปนี้อย่างงานที่ 1.2 เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

3.1 สาระสำคัญเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์ได้แก่ ผู้เขียน หัวข้อหลัก ช่วงเวลาที่เขียนและประเภทของหลักฐาน

3.2 ให้นักเรียนวิเคราะห์หลักฐานตามประเด็นดังนี้

3.2.1 สาระสำคัญ/แนวคิดหลักของหลักฐาน

3.2.2 วัตถุประสงค์ของผู้เขียน

3.2.3 อคติของผู้เขียน

3.2.4 ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อเนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว

3.2.5 ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน

4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละหลักฐานตามประเด็นที่กำหนดให้เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

5. ครูให้นักเรียนศึกษาหลักฐานที่ 4 บทสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นคลองกระแซงอีกครั้ง พร้อมทั้งแนะนำขั้นตอนการสัมภาษณ์และให้นักเรียนเตรียมข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น แนะนำแนวทางในการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนแนะนำข้อมูลหลักฐาน เพื่อให้นักเรียนลงพื้นที่สำรวจและค้นคว้าหาข้อมูลในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

คาบเรียนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการสำรวจและลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น ซึ่งได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้วโดยกรวิพากษ์ภายในและภายนอก ออกมานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที

2. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ชั้นเมื่อคาบที่แล้วและข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น โดยมีประเด็นให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปราย ดังนี้

2.1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 2 5 ในชั้นตอนที่ 2 มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 3 อย่างไร

2.2 ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงที่พบจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2 และชั้นตอนที่ 3 มีลักษณะอย่างไร

2.3 ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 3 เหมือนหรือแตกต่างกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2 อย่างไรบ้าง ให้ยกตัวอย่างข้อมูลที่นำมาสนับสนุนการวิเคราะห์

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับ ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงจากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2 และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 3 พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ตามที่กลุ่มเพื่อนนักเรียนได้ออกมานำเสนอ

4. ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่วนของสาระสำคัญจากข้อมูลหลักฐาน มาจำแนก วิเคราะห์ แล้วสังเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นสำคัญลงในใบงานที่ 1.3 เรื่อง คลองกระแซงในประวัติศาสตร์บอกเล่า จากนั้นร่วมกันกำหนดโครงเรื่องเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

5. นักเรียนสามารถกลับไปสำรวจอีกครั้งเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามที่ได้ค้นพบในรูปแบบใดก็ได้ตามความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพร้อมทั้งให้นักเรียนนำเสนอผลงานในคาบเรียนต่อไป

คาบเรียนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยนักเรียนที่นั่งฟังต้องจดบันทึกการนำเสนอพร้อมทั้งตั้งคำถามในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (บันทึกลงในใบงานที่ 1.4 คลองกระแซง ในมุมมองทางประวัติศาสตร์)

1.1 จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ความเป็นมาของท้องถิ่น คลองกระแซง ให้นักเรียนทราบเรื่องราวจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ นักเรียนมีความคิดเห็นกับข้อมูลอย่างไรบ้าง

1.2 นักเรียนมีวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจก่อนนำมา วิเคราะห์และเชื่อมโยงตามบริบทมุมมองทางประวัติศาสตร์อย่างไร

1.3 นักเรียนพบปัญหาเกี่ยวกับ การลงพื้นที่เพื่อสำรวจและค้นคว้าข้อมูล ประวัติศาสตร์บอกเล่าจากบุคคลในท้องถิ่นอย่างไรบ้างและมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

1.4 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงมีความสำคัญอย่างไรต่อนักเรียน และท้องถิ่น

1.5 นักเรียนนำเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และดูแลองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นคลองกระแซงมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและท้องถิ่นได้อย่างไร

2. ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงการเรียนรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนตาม รูปแบบ SSAS และแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้

สื่อการจัดการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง

2. Power Point เรื่อง เรือกระแซง

3. Power Point เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์

4. ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง

5. ใบงานที่ 1.2 เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

6. ใบงานที่ 1.3 เรื่อง คลองกระแซงในประวัติศาสตร์บอกเล่า
7. ใบงานที่ 1.4 เรื่อง คลองกระแซงในมุมมองทางประวัติศาสตร์
8. แหล่งเรียนรู้ในตำบลคลองกระแซง เช่น วัดพลับพลาชัย แม่น้ำเพชรบุรี ศาลาคามวาสี
ถนน เป็นต้น

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนการสอน

1.1 การบรรลุจุดประสงค์

.....

.....

.....

1.2 การเรียนรู้ของนักเรียนตามกระบวนการเรียนการสอน SSAS

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์

.....

.....

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน

.....

.....

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์

.....

.....

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

.....

.....

1.3 ผลงานของนักเรียน

.....

.....

1.4 การทำงานกลุ่ม

.....

.....

2. ปัญหา/สิ่งที่ต้องการพัฒนา

.....
.....

3. แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....
.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวสัณญา ตีลังจิตร)

...../...../.....

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง

(สำหรับบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 1

การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น และวิเคราะห์ประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์)

ชื่อ.....ห้องเรียน.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ในประเด็น ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง แล้วตอบคำถามตามข้อคำถามในใบงาน

1. ที่ตั้ง/อาณาเขต/สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นคลองกระแซง

.....

.....

.....

2. คำว่า กระแซง ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

3. เรื่องกระแซงในอดีตมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท้องถิ่นคลองกระแซงมีความเป็นมาอย่างไร

.....

.....

.....

5. กำหนดประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1.2

เรื่อง คลองกระแซงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

(สำหรับบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน)

ชื่อ.....ห้องเรียน.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ในประเด็น คลองกระแซงในหลักฐานประวัติศาสตร์ แล้วตอบข้อคำถามในใบงาน
หลักฐานชิ้นที่ 1

หัวข้อการศึกษา.....

ชื่อหลักฐาน

.....

ผู้เขียน.....เวลาที่เขียน.....

ประเภทของหลักฐาน.....

สาระสำคัญ/ แนวคิดหลักของหลักฐาน	วัตถุประสงค์ของผู้เขียน	อคติของผู้เขียน
ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อเนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว		
ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน		

หลักฐานชั้นที่ 2

ชื่อหลักฐาน.....
ผู้เขียน.....ช่วงเวลาเขียน.....
ประเภทของหลักฐาน.....

สาระสำคัญ/ แนวคิดหลักของหลักฐาน	วัตถุประสงค์ของผู้เขียน	อคติของผู้เขียน
ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อ เนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว		
ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน		

หลักฐานชั้นที่ 3

ชื่อหลักฐาน.....
ผู้เขียน.....ช่วงเวลาเขียน.....
ประเภทของหลักฐาน.....

สาระสำคัญ/ แนวคิดหลักของหลักฐาน	วัตถุประสงค์ของผู้เขียน	อคติของผู้เขียน
ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อ เนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว		
ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน		

หลักฐานชิ้นที่ 4

ชื่อหลักฐาน.....
ผู้เขียน.....เวลาที่เขียน.....
ประเภทของหลักฐาน.....

สาระสำคัญ/ แนวคิดหลักของหลักฐาน	วัตถุประสงค์ของผู้เขียน	อคติของผู้เขียน
ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อ เนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว		
ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน		

หลักฐานชิ้นที่ 5

ชื่อหลักฐาน.....
ผู้เขียน.....เวลาที่เขียน.....
ประเภทของหลักฐาน.....

สาระสำคัญ/ แนวคิดหลักของหลักฐาน	วัตถุประสงค์ของผู้เขียน	อคติของผู้เขียน
ประเด็นคำถามสำคัญที่มีต่อ เนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว		
ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน		

ใบงานที่ 1.3

เรื่อง คลองกระแซงในประวัติศาสตร์บอกเล่า

(สำหรับบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์)

ชื่อ.....ห้องเรียน.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่วนของสาระสำคัญสรุปเป็นประเด็นสำคัญมากำหนดโครงเรื่องเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์คนที่ 1

สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์คนที่ 2

สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์คนที่ 3

2. วิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

.....

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล

.....

.....

.....

4. จงตอบคำถามต่อไปนี้

4.1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 2 5 ในชั้นตอนที่ 2 มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 3 อย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงที่พบจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2 และชั้นตอนที่ 3 มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

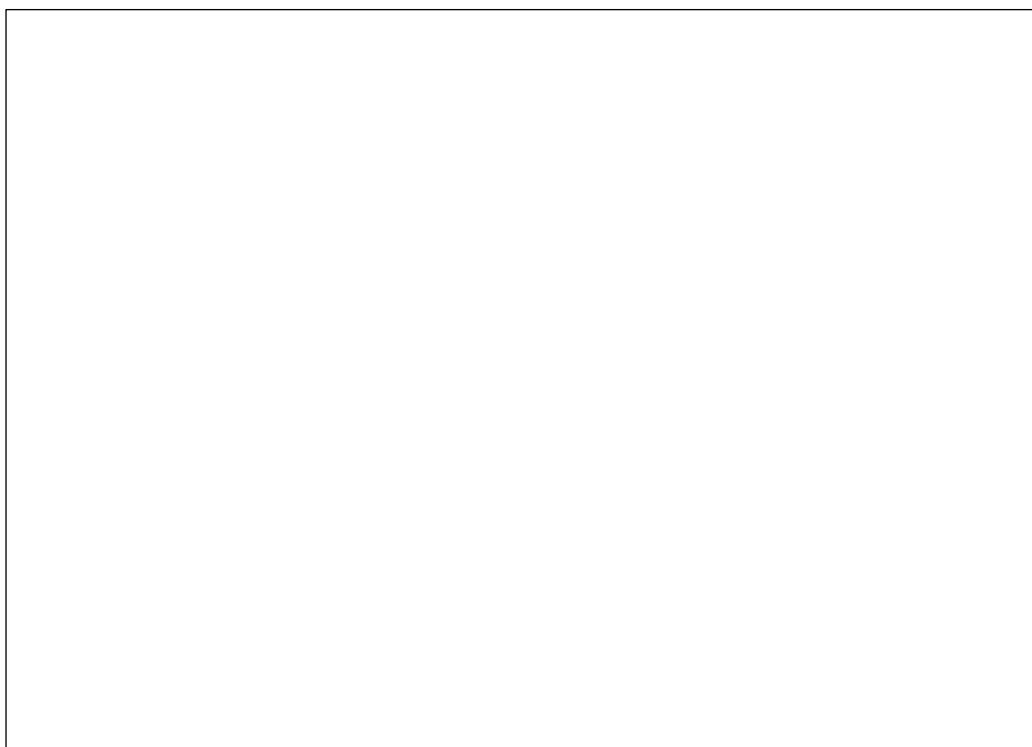
4.3 ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 3 เหมือนหรือแตกต่างกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2 อย่างไรบ้าง ให้ยกตัวอย่างข้อมูลที่นำมาสนับสนุนการวิเคราะห์

.....

.....

.....

5. ประเด็น/ข้อมูลเสริมจากการสัมภาษณ์ที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

ใบงานที่ 1.4

เรื่อง คลองกระแซงในมุมมองทางประวัติศาสตร์

(สำหรับบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น)

ชื่อ.....ห้องเรียน.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซง ทำให้นักเรียนทราบเรื่องราวจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ นักเรียนมีความคิดเห็นกับข้อมูล อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนมีวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจก่อนนำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงตามบริบทมุมมองทางประวัติศาสตร์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนพบปัญหาเกี่ยวกับการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและค้นคว้าข้อมูลประวัติศาสตร์บอกเล่าจากบุคคลในท้องถิ่นอย่างไรบ้าง และมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงมีความสำคัญอย่างไรต่อนักเรียนและท้องถิ่น

.....

.....

.....

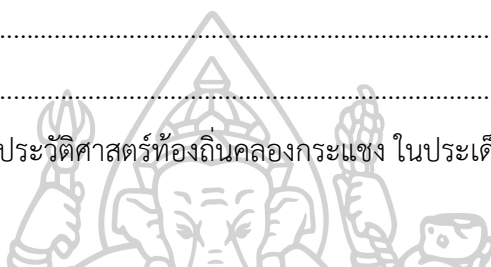
5. นักเรียนนำเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และดูแลองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชงมา
ประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและท้องถิ่นได้อย่างไร

.....

.....

.....

6. สรุปลองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง ในประเด็น คลองกระแชงในหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์

.....

.....

ตัวอย่าง

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

คำชี้แจง

1. ข้อสอบฉบับนี้เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 40 ข้อ
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบตรงข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คลองกระแชงในหลักฐานประวัติศาสตร์

3. หนังสือสมุทภาพรราชบุรี พ.ศ. 2468 ระบุว่า ตำบลคลองกระแชงในอดีตหมายถึงสิ่งใด (ความรู้ความจำ)

1. ประตูเมือง	2. ศาลาริมน้ำ
3. ป้อมปราการ	4. กำแพงทิศเหนือ

5. คลองกระแชงมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำเพชรบุรีอย่างไร (วิเคราะห์)

1. เป็นชื่อเดิมของแม่น้ำเพชรบุรี
2. คลองกระแชงมีมาก่อนแม่น้ำเพชรบุรี
3. ในแม่น้ำเพชรบุรีมีเรือกระแชงเข้ามาจอดเป็นจำนวนมาก
4. คลองกระแชงเป็นคลองขุดที่แยกออกมาจากแม่น้ำเพชรบุรี

6. จากการศึกษาแผนที่แสดงขอบเขตเมืองเก่าเพชรบุรี สันนิษฐานได้ว่าจุดศูนย์กลางของท้องถิ่นคลองกระแชงน่าจะอยู่ในบริเวณใด (วิเคราะห์)

1. ตำบลบางจาน	2. บ้านกำแพงหัก
3. ตำบลบ้านหม้อ	4. วัดพลับพลาชัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานบริเวณท้องถิ่นคลองกระแชง

11. “ ในอดีตเพชรบุรีมีเรือกระแชงมาจอดเพื่อลำเลียงสินค้าไปขายยังถิ่นต่าง ๆ ทุกวันนี้คลองหลายสายถูกถมกลายเป็นถนน เป็นบ้านของผู้คนจนไม่เหลือร่องรอยให้เห็น คนรุ่นใหม่ทั้งหลายรับรู้แต่เพียงว่าในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีนั้น มีตำบลอยู่สองตำบลที่ชื่อว่าคลองกระแชง และตำบลท่าราบ และไม่อาจทราบได้ว่า คลองกระแชงที่กล่าวถึงนั้นมีความเป็นมาอย่างไร รวมทั้งครั้งหนึ่งในอดีตของเพชรบุรี มีอำเภอชื่อว่าคลองกระแชง ”

จากบทความข้างต้น นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นคลองกระแซงนี้ให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้อย่างไร (สร้างสรรค์)

1. ผลิตของที่ระลึกเรือกระแซงขายนักท่องเที่ยว
2. เติมนรungsiให้หันมาใช้เรือกระแซงอีกครั้ง
3. ศึกษาความเป็นมาของคลองกระแซงจากหลักฐานต่างชาติเพิ่มเติม
4. ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว

16. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ฯ ระบุว่า “ข้าศึกยกเข้าปล้นตำบลคลองกระแซงแลประตูบางจาน ชาวเมืองต้านทานเปนสามารถ ข้าศึกเผาหอรบหลายแล้วปืนกำแพงเข้าได้ในที่นั้น ” จากแหล่งข้อมูลข้างต้นสะท้อนว่าบริเวณนั้นมีความเป็นชุมชนหรือเมืองอย่างไร (วิเคราะห์)

1. ผู้คนอาศัยอยู่ตามกำแพงเมือง
2. คนกลุ่มแรกคือ เซลยศึกจากสงคราม
3. ความสามัคคีของชาวเมืองเพชรบุรีในการต้านทานข้าศึก
4. การตั้งถิ่นฐานของผู้คนในบริเวณตำบลคลองกระแซงตั้งแต่สมัยอยุธยา

28. “..ผลิตผลเกือบทั้งหมดที่มีวางขายนั้นบรรดาหญิงชาวบ้านต่างนำมาจากชนบทโดยใส่ตะกร้าห้อยบนไม้คานทั้งสองข้าง หาบใส่ป่าอย่างชาวจีน พวกปลาต่าง ๆ ถูกลำมาจากทะเล และใส่เรือมาจากทางตอนบนและตอนล่างของแม่น้ำ ” (ความเข้าใจ)

จากหลักฐานบันทึกการเดินทางของมิสซันนารีชาวอเมริกันข้างต้นกล่าวถึงอะไร

1. อาหารที่นิยมบริโภค
2. ความสำคัญของแม่น้ำ
3. เส้นทางและการค้าขายทางเรือ
4. แหล่งที่มาและความหลากหลายของสินค้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคลองกระแซง

33. ถ้ามีนักข่าวต้องการข้อมูลเพื่อนำไปเขียนบทความท่องเที่ยวเกี่ยวกับ หนังสือนักเรียนจะแนะนำให้ไปสืบค้นข้อมูลที่ใด (นำไปใช้)

1. วัดพลับพลาชัย	2. วัดมหาธาตุวรวิหาร
3. วัดคงคารามวรวิหาร	4. วัดใหญ่สุวรรณาราม

34. ภาพสะพานจอมเกล้าที่ถ่ายโดย จอห์น ทอมสัน (John Thomson) สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมภายในท้องถิ่นคลองกระแชงได้อย่างไร (วิเคราะห์)

1. ชุมชนชาวประมง	2. ชุมชนเมืองที่เต็มไปด้วยตึกสูง
3. ชุมชนการค้าริมแม่น้ำเพชรบุรี	4. ชุมชนเกษตรกรรมริมแม่น้ำเพชรบุรี

40. นักเรียนจะมีส่วนช่วยในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่หายไปจากความทรงจำของคนในชุมชน อาทิ การปั้นหม้อตาลได้อย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด (สร้างสรรค์)

1. ริเริ่มสร้างโรงปั้นหม้อตาลขึ้นมาใหม่
2. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์หม้อตาลขึ้นในชุมชน
3. แจกใบปลิวให้ความรู้ตามสถานที่สำคัญ
4. จัดทำและนำเสนอข้อมูลการปั้นหม้อตาลผ่านสื่อตามยุคสมัย

ตัวอย่าง

แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง
ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ครั้งที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง

ชื่อ..... ห้องเรียน..... เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาแล้วตอบคำถามตามประเด็นต่อไปนี้

เรื่อง คลองกระแชงในหลักฐานประวัติศาสตร์

“...เมื่อ พ.ศ. 2491 ได้เดินทางกลับไปเยี่ยมญาติที่ตำบลบ้านหม้อ จังหวัดเพชรบุรี ในเวลานั้นคลองกระแชงเป็นแต่ทางน้ำไหลติดท้องคลอง ยังไม่มีใครปลูกสิ่งก่อสร้างรูก้ำ ยังพอเห็นรูปร่างของคลองว่าใหญ่ขนาดเรือเอี่ยมจุน สวนทางกันได้ อำเภอเมืองเพชรบุรีตั้งอยู่ที่ตำบลคลองกระแชงครั้งหนึ่งเปลี่ยนเป็นอำเภอคลองกระแชง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการรักษาตำนาน ทั้งยังให้เห็นความสำคัญของคลองกระแชงอีกด้วย ปัจจุบันเป็นอำเภอเมืองเพชรบุรี คลองกระแชงมีชื่อปรากฏในพระราชพงศาวดารมาแต่แผ่นดินพระมหาธรรมราชาว่าเมื่อ พ.ศ. 2105 พระยาละแวกยกเข้าปล้นตำบลคลองกระแชงและประตูบางจาน ข้าศึกเผาหอรบหลายลงแล้วปืนกำแพงเข้าเมืองได้...”

(สมบัติ พลายน้อย, 2555)

หนังสือชื่อเสียงเรียงนามความรู้ เรื่อง แม่น้ำลำคลอง

1. จากหลักฐานข้างต้นให้นักเรียนตั้งประเด็นคำถามอย่างน้อย 5 ข้อ

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากข้อที่ 1 เลือกคำถามสำคัญที่นักเรียนสนใจ 3 ข้อ พร้อมอธิบายวิธีการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พร้อมให้เหตุผลประกอบการเลือกใช้เครื่องมือ

.....

.....

.....

.....

**เกณฑ์การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง
ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS**

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation) ใช้กับใบงานที่ 1 คาบเรียนที่ 1	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องและตรงประเด็นอย่างน้อย 3 คำถาม และใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการแสวงหาข้อมูล/หาคำตอบได้อย่างน้อย 3 วิธี พร้อมนำเสนอแหล่งสืบค้นเบื้องต้นได้	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องและตรงประเด็นอย่างน้อย 2 คำถาม และใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้อย่างน้อย 2 วิธี	ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 คำถาม แต่ไม่สามารถใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบได้
การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation) ใช้กับใบงานที่ 2 คาบเรียนที่ 2	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 3 ประเด็น และมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานโดยจัดเตรียมหลักฐานทั้งชั้นต้นและชั้นรองที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐานทุกชั้น	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 2 ประเด็น และการมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานโดยจัดเตรียมหลักฐานทั้งชั้นต้นและชั้นรองที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐาน 1 ชั้น	สามารถระบุแหล่งข้อมูลและหลักฐานสำคัญได้อย่างน้อย 1 ประเด็น ขาดการประเมินค่าและวิพากษ์หลักฐาน

**เกณฑ์การวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง
ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS (ต่อ)**

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
การจัดกระทำ ข้อมูลเพื่อการ ตีความ (Interpretation) ใช้กับใบงานที่ 3 คาบเรียนที่ 3	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 3 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูลถูกต้อง ตามลำดับเวลา มีการ ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องสมเหตุผล และ ตีความข้อมูลโดยการ อ้างอิงหลักฐานที่ตั้งไว้ ได้ 2 ข้อ	จำแนก จัดกลุ่มและ จัดลำดับข้อมูล ถูกต้องตามลำดับ เวลา และตีความ ข้อมูลโดยการอ้างอิง หลักฐานที่ตั้งไว้ได้ 1 ข้อ
การวางแผนสู่การ สร้างองค์ความรู้ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น (Production) ใช้กับใบงานที่ 4 คาบเรียนที่ 4	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ทุก ข้อ ทำการสังเคราะห์ กำหนดโครงเรื่อง เรียบ เรียงและนำเสนอเป็น องค์ความรู้จาก การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 2 ข้อ ทำการ สังเคราะห์ กำหนด โครงเรื่อง เรียบเรียง และนำเสนอเป็นองค์ ความรู้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อย่างสร้างสรรค์	สรุปสาระสำคัญที่ได้ จากการศึกษาตาม ประเด็น/ข้อคำถามที่ ร่วมกันกำหนดไว้ได้ 1 ข้อ กำหนดโครงเรื่อง เรียบเรียงและ นำเสนอเป็นองค์ ความรู้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ ได้

แบบวัดฉบับนี้เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพได้กำหนดเกณฑ์การจัดระดับคุณภาพที่แสดงถึงกระบวนการ
สร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน (ค่าเฉลี่ย)	ระดับคุณภาพกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์
2.50 -3.00	สูง
1.50 -2.49	ปานกลาง
1.00 -1.49	ต่ำ

ตัวอย่าง

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลอง
กระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS**

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น
ของนักเรียน แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วย
ระดับ 2	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
1.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ นักเรียนฝึกตั้งคำถามสำคัญทาง ประวัติศาสตร์					
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้						
6.	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม					
ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้						
11.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการสืบค้นข้อมูล ทางประวัติศาสตร์จากแหล่งที่ น่าเชื่อถือ					

ข้อเสนอเพิ่มเติม

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 17 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
คลองกระแซง กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้					
คำถามข้อที่ 1	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 2	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 3	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 4	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 5	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 6	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSAS					
คำถามข้อที่ 7	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 8	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 9	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 10	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 11	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 12	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 13	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 14	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 15	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้					
คำถามข้อที่ 16	0	+1	+1	2.00	0.67
คำถามข้อที่ 17	+1	+1	0	2.00	0.67
คำถามข้อที่ 18	+1	+1	+1	3.00	0.67

ตารางที่ 17 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
คลองกระแซง กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4. การวัดและประเมินผล					
คำถามข้อที่ 19	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 20	+1	+1	+1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม					0.95

ตารางที่ 18 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

รายการ ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	รายการ ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 21	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 22	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 23	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 24	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 25	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 26	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 27	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 28	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 29	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 30	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 31	+1	+1	0	2.00	0.67
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 32	+1	+1	0	2.00	0.67
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 33	+1	+1	0	2.00	0.67
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 34	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 35	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 36	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 37	+1	+1	0	2.00	0.67
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 38	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 39	+1	+1	+1	3.00	1.00
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	3.00	1.00	ข้อที่ 40	+1	+1	+1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม											0.97

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผล
การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแชง

ข้อ	ค่า p	ค่า r	สรุปผล	ข้อ	ค่า p	ค่า r	สรุปผล
1	0.50	0.33	ใช้ได้	26	0.57	0.47	ใช้ได้
2	0.53	0.13*	ตัดทิ้ง	27	0.25	0.07*	ตัดทิ้ง
3	0.43	0.33	ใช้ได้	28	0.47	0.40	ใช้ได้
4	0.53	0.27	ใช้ได้	29	0.67	0.53	ใช้ได้
5	0.40	0.40	ใช้ได้	30	0.57	0.50	ตัดทิ้ง
6	0.43	0.33	ใช้ได้	31	0.47	0.40	ใช้ได้
7	0.50	0.33	ใช้ได้	32	0.50	0.30	ใช้ได้
8	0.47	0.13*	ตัดทิ้ง	33	0.50	0.10*	ตัดทิ้ง
9	0.20	0.47	ใช้ได้	34	0.45	0.40	ใช้ได้
10	0.40	0.27	ใช้ได้	35	0.35	0.47	ใช้ได้
11	0.50	0.25	ใช้ได้	36	0.75	0.50	ใช้ได้
12	0.57	0.33	ใช้ได้	37	0.50	0.33	ใช้ได้
13	0.47	0.40	ใช้ได้	38	0.80	0.00*	ตัดทิ้ง
14	0.17*	0.27	ตัดทิ้ง	39	0.50	0.47	ใช้ได้
15	0.65	0.30	ใช้ได้	40	0.67	0.40	ใช้ได้
16	0.45	0.30	ใช้ได้	41	0.47	0.40	ใช้ได้
17	0.65	0.50	ใช้ได้	42	0.47	0.40	ใช้ได้
18	0.35	0.30	ใช้ได้	43	0.40	0.27	ใช้ได้
19	0.45	0.40	ใช้ได้	44	0.70	-0.07*	ตัดทิ้ง
20	0.75	0.30	ใช้ได้	45	0.50	0.27	ใช้ได้
21	0.80	0.07*	ตัดทิ้ง	46	0.53	0.47	ใช้ได้
22	0.75	0.50	ใช้ได้	47	0.57	0.27	ใช้ได้
23	0.50	0.47	ใช้ได้	48	0.47	0.40	ใช้ได้
24	0.70	0.33	ใช้ได้	49	0.50	0.07*	ตัดทิ้ง
25	0.40	0.40	ใช้ได้	50	0.60	0.27	ใช้ได้
เฉลี่ย					0.51	0.32	

หมายเหตุ :

1. แบบทดสอบข้อที่ 2,8,14,21,27,30,33,38,44,49 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นแบบทดสอบที่ไม่สามารถจำแนกกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนได้จึงตัดออก
2. รวมตัดแบบทดสอบออกทั้งหมด 10 ข้อและคงเหลือแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ
3. ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซง ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้สูตรคูเดอร์ริชาดสัน 20 (Kr-20) ซึ่งผลการวิเคราะห์หามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

ตารางที่ 20 คะแนนแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระเซงก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSAS

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	5	15	20	6	16
2	6	17	21	7	18
3	4	15	22	7	18
4	5	17	23	5	18
5	5	19	24	8	16
6	3	17	25	10	20
7	6	16	26	7	17
8	7	16	27	8	16
9	6	16	28	6	18
10	8	18	29	9	18
11	8	19	30	8	18
12	9	20	31	7	14
13	4	16	32	7	16
14	3	16	33	7	16
15	6	17	34	6	14
16	5	18	35	3	12
17	6	16	36	7	19
18	4	13	37	7	19
19	3	18	38	5	18
ก่อนเรียน				$\bar{x} = 6.13$	S.D. = 1.77
หลังเรียน				$\bar{x} = 16.84$	S.D. = 1.80

ตารางที่ 21 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน SSAS จำนวน 3 ฉบับ

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงวิธีการหาคำตอบ (Regulation)	+1	+1	+1	3.00	1.00
2	การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Investigation)	+1	+1	+1	3.00	1.00
3	การจัดกระทำข้อมูลเพื่อการตีความ (Interpretation)	+1	+1	+1	3.00	1.00
4	การวางแผนสู่การสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Production)	+1	+1	+1	3.00	1.00
	ค่าเฉลี่ยรวม					1.00

ตารางที่ 22 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

คนที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	คนที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1	1.75	2.00	2.75	20	2.50	2.75	3.00
2	2.00	2.50	2.75	21	1.50	2.25	3.00
3	1.50	2.25	2.50	22	2.00	2.25	2.50
4	2.50	2.75	2.75	23	2.50	2.75	3.00
5	2.50	2.75	3.00	24	2.00	2.25	3.00
6	2.00	2.75	3.00	25	2.50	2.75	2.75
7	1.75	2.25	2.50	26	2.00	2.25	2.50
8	1.75	2.25	2.75	27	1.50	2.00	2.25
9	2.00	2.25	2.75	28	2.00	2.25	2.50
10	2.50	2.75	3.00	29	2.00	2.50	3.00
11	1.50	2.00	2.25	30	2.50	2.25	2.50
12	2.00	2.25	2.75	31	2.50	2.25	2.50
13	2.00	2.25	2.75	32	1.50	2.25	2.75
14	2.00	2.25	3.00	33	2.00	2.25	2.50
15	1.50	2.00	2.25	34	2.50	2.75	3.00
16	2.00	2.25	2.75	35	1.50	2.00	2.25
17	2.00	2.75	3.00	36	1.75	2.00	2.25
18	2.00	2.25	2.75	37	1.75	2.25	2.25
19	2.00	2.25	3.00	38	2.00	2.25	2.75
ผลการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 1						$\bar{X} = 1.99$	S.D.=0.34
ผลการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 2						$\bar{X} = 2.34$	S.D.=0.25
ผลการวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 3						$\bar{X} = 2.69$	S.D.=0.26

ตารางที่ 23 แบบประเมินการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
คำถามข้อที่ 1	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 2	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 3	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 4	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 5	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
คำถามข้อที่ 6	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 7	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 8	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 9	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 10	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้					
คำถามข้อที่ 11	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 12	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 13	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 14	+1	+1	+1	3.00	1.00
คำถามข้อที่ 15	+1	+1	+1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม					1.00

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สัณญา ตลิ่งจิตร
วัน เดือน ปี เกิด	27 มิถุนายน 2563
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเบญจมราชูทิศจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2553 - สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี 2558 - สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2563
ที่อยู่ปัจจุบัน	299/1 หมู่บ้านเพชรวิลเลจ หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

